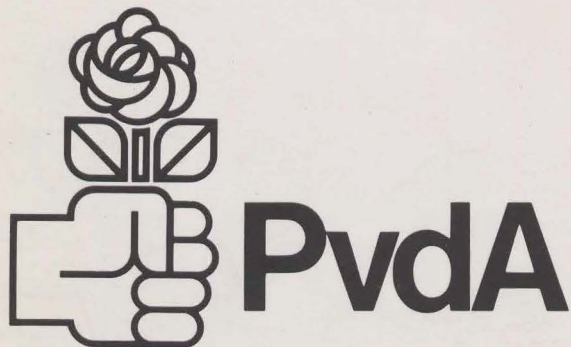
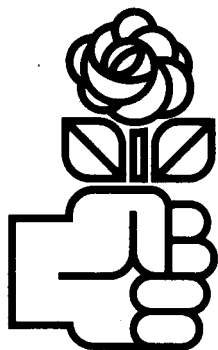

**Organisatorisch en
financieel verslag
1983-1984**

Organisatorisch en financieel verslag 1983-1984

**DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN**

PvdA

Inhoudsopgave	Blz.
Inleiding	7
Partijbestuur	9 t/m 12
Samenstelling	9
Verdeling taken	10
Kontaktpersonen gewesten	12
Gewestelijke toernee	12
Sociaal jaarverslag	13 t/m 21
Doel van het personeelsbeleid	13
Arbeidsvoorwaarden	13
Wijzigingen in de CAO	13
Arbeidstijdverkortng	14
Personeelsverloop	14
Overlegstructuur	15
Overleg tussen werkgever en werknemers	15
Medezeggenschap	15
Konflikten	16
Medische begeleiding en ziekteverzuim	16
Extra verlof	17
Overwerk	17
Huisvesting	17
In memoriam	18
Personalia	18
Samenstelling partijbureau	19
Ledenadministratie	22 t/m 23
Ledental	22
Overzicht ledenverloop	22
Ledenstand per kwartaal	23
Voorlichting	24
Voorwaarts	26
Aktiesekretariaat	28
Kommissies	30 t/m 35
Beroepskommissie	30
Financiële kommissie	30
Kulturele minderheden	31
Midden- en kleinbedrijf	32
Onafhankelijke kommissie kandidaatstelling Europees Parlement	33
Reglementenkommissie	33
Trefpunt	34
Regionaal overleg	36

Partijraden	37 t/m 68
1 oktober 1983	37
25 februari 1984	38
24 maart 1984	47
15 en 16 juni 1984	52
29 september 1984	68
Europese verkiezingen	69 t/m 73
Kandidaatstelling	69
Verkiezingskampanje	70
Verkiezingsuitslag	72
Akties	74 t/m 78
Funktionele Werkgroep Milieu en Energie	74
Funktionele Werkgroep Ombudswerk	74
Funktionele Werkgroep Onderwijs	77
Funktionele Werkgroep Volkshuisvesting	77
Funktionele Werkgroep Werkgelegenheid en Bedrijfsdemokratisering	78
Internationaal sekretariaat	79
Europese beweging	85
Rooie Vrouwen	87
Tweede Kamerfractie	92
Europese Parlement	102
Verslag penningmeester	106
Financieel verslag	108 t/m 142

INLEIDING

De laatste jaren worden vele activiteiten van de Partij van de Arbeid georganiseerd binnen het kader van de 'permanente campagne'. Werd aanvankelijk wat onwennig gereageerd op het begrip permanente campagne -het woord 'permanent' vermoeide velen op voorhand- nu mag worden vastgesteld, dat in de verschillende lagen van de partij met veel inzet vorm wordt gegeven aan de kernen van de permanente campagne:

- het uitdragen van het sociaal-ekonomisch alternatief ('WEG UIT DE KRISIS') van de Partij van de Arbeid;
- het organiseren en verbreden van onze maatschappelijke en politieke steun;
- het bevorderen van de samenhang in het beleid dat vertegenwoordigers van de PvdA op de verschillende niveaus voeren.

Het organisatorisch jaar 1983-1984 startte vrijwel onmiddellijk met een hoogtepunt in de permanente campagne. De grote demonstratie tegen de plaatsing van nieuwe kernwapens in Europa bracht op 29 oktober 1983 500.000 demonstranten bijeen in Den Haag. Een indrukwekkend resultaat waaraan de Partij van de Arbeid het hare heeft bijgedragen.

De permanente campagne heeft in 1983-1984 echter niet uitsluitend in het teken gestaan van het sociaal-ekonomisch alternatief en het verzet tegen nieuwe kernwapens. Vanaf november 1983 is gericht aandacht gegeven aan het behoud en de werving van leden. Het zou normaal zijn als deze onderwerpen voortdurend aandacht zouden krijgen, maar de ervaring heeft geleerd dat vanuit het partijbureau gerichte adviezen en stimulansen moeten uitgaan om te bereiken, dat op grote schaal gewerkt wordt aan het werven van leden. Nadat eerst een proef was gedaan om een aantal mogelijkheden van ledenwerving op hun effecten te kunnen beoordelen, werden vanaf februari 1984 de afdelingen op grotere schaal voorzien van speciaal materiaal. Gelukkig mag worden vastgesteld dat vele afdelingen zich met energie aan ledenbehoud en -werving zijn gaan wijden. En met succes. Daalde het ledenbestand van de partij voor het eerst sinds vele jaren even onder de 100.000, met inzet van velen is het ledental weer aan het stijgen.

Voor de Partij van de Arbeid een zeer belangrijke zaak. Het behouden van zoveel mogelijk leden is namelijk niet een louter financieel belang. Een daling van het ledental tekent zich het eerst af in de lagere contributieklassen en houdt een verlies aan contact in met dat deel van onze bevolking waarvoor wij onze politieke werkracht vooral inzetten. Daling van het ledental betekent ook: minder mensen die rechtstreeks door partijbestuur en fractie kunnen worden geïnformeerd over onze standpunten en de argumenten ervoor. En daardoor ook minder mensen die de opvattingen van de Partij van de Arbeid goed geïnformeerd en gemotiveerd uitdragen. Niet voor niets heeft de Partij van de Arbeid ervoor gekozen een massa-partij te zijn! Gelukkig geven de opinie-onderzoeken konstant aan dat de Nederlandse kiezer een groot vertrouwen heeft in de Partij van de Arbeid. Dat geeft moed voor de komende verkiezingen en vertrouwen in een groei van de partij.

Zoals bijna elk jaar, moest ook in dit organisatorische jaar weer veel aandacht worden gegeven aan een verkiezingscampagne. Deze keer waren het de verkiezingen voor het Europese Parlement, die veel van de partij vroegen.

Na het vaststellen van het verkiezingsprogramma door het kongres (18 januari 1984) en van de lijst van kandidaten door de partijraad (24 maart 1984) werd van vele partijgenoten weer veel aandacht gevraagd voor de campagne. Ondanks niet steeds gelukkige uitspraken van vooraanstaande partijgenoten en ondanks een matige opkomst van de kiezers was het resultaat voor de Partij van de Arbeid gelukkig zeer goed. Dankzij groeiend vertrouwen van de kiezers in de Partij van de Arbeid boekten we één van de beste resultaten uit onze geschiedenis. Door de lijstverbinding met het Groen Progressief Akkoord ging de extra behaalde zetel echter naar deze partij. Negen partijgenoten (eenzelfde aantal als voorheen) vertegenwoordigen ons in het Europese Parlement.

De vele taken van de Partij van de Arbeid dwingen ons steeds scherper onze prioriteiten te stellen. Dat stelt ook vragen aan de organisatie van de partij. In 1984 heeft de partijraad zich daarom tweemaal intensief beziggehouden met de organisatie en de prioriteiten. De partijraad boog zich op 25 februari 1984 over de meerjarenramingen en prioriteitsstelling en besprak op 15 en 16 juni het financieel meerjarenperspektief. Daarmee is een ontwikkeling gestart die nog veel aandacht zal vragen van het partijbestuur en de partijraad. Een ontwikkeling die niet alleen gericht is op een zo helder en doelmatig mogelijk beheer van de financiën, maar vooral op een zo gericht mogelijk werken aan de centrale taken van de partij-organisatie:

- I. formulering van beginselen in programma's;
- II. het organiseren van de deelname aan de politieke besluitvorming;
- III. het onderhouden van een wisselwerking met de samenleving;
- IV. het instandhouden van de partij-organisatie.

Dat al dit werk uiteindelijk leidt tot versterking van de Partij van de Arbeid in de samenleving en in het parlement beloven ons de opiniecijfers en leren ons -hopen wij- de uitslagen van de verkiezingen voor de gemeenteraden en de Tweede Kamer in 1986.

WIM VAN VELZEN
sekretaris

PARTIJBESTUUR

Samenstelling

In de loop van 1984 legde Pijkel Schröder, tweede penningmeester, wegens langdurige ziekte het lidmaatschap van het partijbestuur neer. Zij werd opgevolgd door Bart Tromp. Het 2e penningmeesterschap werd niet ingevuld.

Op 30 september 1984 werd het partijbestuur gevormd door:

mw.N.G.Barendregt

*M.J.v.d.Berg, voorzitter

*Mw.C.I.Dales, tweede vice-voorzitter

mw.B.Geugjes

mw.A.Goedmakers

)mw.J.Hoogendoorn-Herfkens, bestuurslid belast met werk met vrouwelijke leden.

mw.T.Netelenbos

mw.J.van Nieuwenhoven

*C.Poppe, eerste vice-voorzitter

H.J.Roethof

*F.Rottenberg, tweede sekretaris

mw.W.Ruygrok, tweede internationaal sekretaris

J.Schaefer

mw.M.Sint

P.Smulders

*M.van Traa, internationaal sekretaris

B.Tromp

)J.M.den Uyl, fractievoorzitter Tweede Kamer

*W.J.van Velzen, sekretaris

*W.A.Vermeend, penningmeester

W.v.d.Zandschulp

De met * aangegeven leden vormen het dagelijks bestuur.

Ingevolge artikel 35 van de statuten woonden p.g. J.M.den Uyl als voorzitter van de Tweede Kamerfractie en p.g. J.Hoogendoorn-Herfkens als bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden de vergaderingen van het dagelijks bestuur bij. Zij hadden een adviserende stem. Wegens ziekte werd de plaats van p.g. Hoogendoorn waargenomen door de plaatsvervangende landelijke contactvrouw G.Faber. Zij had in de pb-vergaderingen een adviserende stem.

Ingevolge artikel 50 van het huishoudelijk reglement woonden pg. J.van den Berg als directeur van de Wiardi Beckman Stichting en Michiel Zonneveld als vertegenwoordiger van de Jonge Socialisten de partijbestuursvergaderingen bij. Zij hadden een adviserende stem.

Verdeling taken partijbestuur

De kursief gedrukte namen zijn die van hen, die de besluitvorming in het partijbestuur voorbereiden of die voorbereiding koördineren.

INDELING BELEIDSTERREINEN

Overheid-burger: Roethof

Kie. Ombudswerk: Roethof, Dales

Sociaal-ekonomisch: Sint, Poppe

Kie. midden- en kleinbedrijf: Barendregt, Schaefer

Funkionele werkgroep werkgelegenheid en bedrijfsdemokratisering: Smulders, Poppe, Sint

Kontakten met de vakbeweging: Schröder (later Tromp), Van de Zandschulp, Smulders, Van den Berg, Van Velzen, Schaefer, *Poppe*

Intergewestelijk overleg sociaal-ekonomische aangelegenheden: Smulders, Schröder (later Tromp), Barendregt, Dales, (eerste taak: pb adviseren m.b.t. de meest gewenste werkwijze)

Zeggenschap: Smulders, Poppe

Pb-kie. werkgelegenheid: (vz. Poppe, Vermeend, Hoogendoorn)

Pb-kie. jeugdwerkloosheid: (vz. Schröder) na uitbrengen rapport opgeheven

Kie. technologische vernieuwing: subgroep kie. werkgelegenheid Poppe

Financieel-ekonomisch beleid: Vermeend

Sociaal-kultureel: Netelenbos, Van de Zandschulp

Pb-kie. verzorgingsstaat: vz. Van den Berg

Kie. kulturele minderheden: Schröder (later Tromp), Van de Zandschulp, Roethof

Kie. mediabeleid: Van Velzen, Rottenberg, Van Nieuwenhoven

Funkionele werkgroep onderwijs: Netelenbos

Kontakten met:

VARA: Van Velzen, Van Nieuwenhoven, Rottenberg

Nivon: Geugjes, Poppe

Gezondheidszorg: Barendregt

Werkgroep kultuur: Van Nieuwenhoven

Niet onder te brengen vertegenwoordigingen:

SGGP: Schaefer, Schröder (later Van Nieuwenhoven)

JS: Schröder (later Tromp), Rottenberg, (Van Velzen)

RV: Ruygrok, Geugjes, Roethof

SVP: Dales, Rottenberg, (Van Velzen)

WBS: Goedmakers, Van Nieuwenhoven

Trefpunt: Poppe, Dales

Werkgroep aktivering: Goedmakers, Van Velzen

Reglementenkommissie: Netelenbos, Van Velzen

Partijpers: Roethof, Rottenberg, Sint, Van den Berg, Van Traa

Personeelsaangelegenheden: Rottenberg, Netelenbos

Financiële kommissie: Vermeend, Van Velzen

Onafhankelijke kie. kandidaatstelling Tweede Kamer: Van Velzen
Onafhankelijke kie. kandidaatstelling Europese Parlement: Van Velzen

VRO-verkeer-milieu: Schaefer, Goedmakers

Funktionele werkgroep milieu en energie: Rottenberg, Goedmakers

Funktionele werkgroep volkshuisvesting: Schaefer, Netelenbos

Landelijk energie komitee: Goedmakers (voor het onderhouden van de kontakten, we zijn geen lid)

Buitenland: Ruygrok, Roethof, Van Traa (db)

Defensiekommissie: Van Traa

EEG-kie.: Van Traa

Kie. ontwikkelingssamenwerking: Geugjes, Roethof

Brede kommissie buitenland: Ruygrok, Roethof, Van Traa

Stuurgroep Europese politiek: Ruygrok

Kie. Berufsverbote: Roethof, Van de Zandschulp

Latijns-Amerika kommissie: Ruygrok, Goedmakers

EVS: Geugjes, Van Traa

Partijorganisatie: Netelenbos, Van Velzen

Werkgroep organisatie: Netelenbos, Van Velzen

Meerjarenplanning, prioriteiten: Netelenbos, Van Velzen, Dales, Schröder (later Tromp)

Machtvorming en politieke strategie (w.o. maatschappelijke strategie): Van de Zandschulp, Poppe, Van den Berg, Van Velzen

Permanente kampanje:

a)brainstormklub: Den Uyl, Van den Berg, Van Velzen

b)naast Van den Berg en Van Velzen zullen een aantal pb-ers medeverantwoordelijkheid krijgen

Gesprekken vakbeweging: zie verder Sociaal-ekonomisch bij kontakten met de vakbeweging

Progressieve samenwerking: Van de Zandschulp, Netelenbos, Dales

Publiciteit en propaganda: Van den Berg, Rottenberg

Europolka: Van Traa, Van den Berg, Van Velzen, Den Uyl, waarnemer: Ruygrok

Aktiesekretariaat: Rottenberg, Van Velzen

Overzicht van de aan de gewesten toegewezen kontaktpersonen van het partijbestuur

<i>pb-lid</i>	<i>gewest</i>
Barendregt	Rotterdam
Dales	Den Haag
Geugjes	Gelderland
Goedmakers	Noord-Holland-Noord
Netelenbos	Noord-Holland-Zuid
Van Nieuwenhoven	Groningen
Poppe	Zeeland
Roethof	Noord-Brabant-Oost
Rottenberg	Amsterdam/Overijssel
Ruygrok	Noord-Brabant-West
Schaefer	Limburg
Schröder (later Tromp)	Drente
Sint	Overijssel/ Amsterdam
Smulders	Friesland
Vermeend	Zuid-Holland
Van de Zandschulp	Utrecht

Gewestelijk tournee.

In het vorig verslag (1982-83) staat een beschrijving van de in dat jaar gehouden ronde langs de gewesten van voorzitter en sekretaris. Dat tournee werd afgesloten op 11 oktober 1983. Eerst in oktober 1984 werd de draad weer opgepakt, hetgeen betekent dat in dit verslagjaar geen verslag kan worden opgenomen.

SOCIAAL JAARVERSLAG

Doel van het personeelsbeleid.

Het personeelsbeleid van de Partij van de Arbeid stelt zich ten doel, met inachtneming van een eis van een goede funktionering van het partijsekretariaat en daarvoor van de partijorganisatie:

- a. de bevordering van de individuele ontplooiing en ontwikkeling van de medewerkers;
- b. het tot standbrengen en behouden van goede samenwerkingsrelaties.

Ook in de afgesloten verslagperiode is gepoogd zo goed mogelijk gestalte te geven aan de als boven omschreven in de nota personeelsbeleid opgenomen doelstelling.

Arbeidsvoorwaarden.

De primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden tussen de werkgever PvdA (en haar neveninstellingen) en de werknemers zijn vastgelegd in een met de Dienstbond FNV afgesloten CAO.

De voornaamste voorwaarden luiden als volgt:

- De werktijd voor full-timers bedraagt 37 uur per week.
In principe worden deze uren gemaakt in vier dagen per week van 8 uur en één dag van vijf uur. De achturige dag kan in glijdende werktijd worden gemaakt. De vijfjarige dag, die niet mag leiden tot een vrije vrijdagmiddag, wordt op een vooraf vastgestelde dag en vooraf vastgestelde uren gemaakt.
- Overwerk wordt zoveel mogelijk in vrije tijd gekompenseerd.
- Het aantal vrije dagen waarop de medewerkers recht hebben bedraagt 28 per jaar.
- Met toepassing van een systeem van funktieclassifikatie zijn de medewerkers ingedeeld in salarisgroepen met daaraan gekoppelde salarisschalen.
- Medewerkers die door ziekte of ongeval hun werk niet kunnen verrichten houden recht op hun volledige salaris over een termijn van één jaar voorzover ze nog geen jaar in dienst zijn en aflopend tot twee jaar voorzover ze langer in dienst zijn dan vier jaar.
- De werknemers die niet onder de wettelijke ziektekostenverzekering vallen worden door de werkgever verzekerd voor kosten van medische hulp.
- De wederzijds in acht te nemen opzegtermijnen variëren, afhankelijk van de funktie, van één tot drie maanden.
- Voor de medewerkers ouder dan 25 jaar is een pensioenverzekering afgesloten met de verzekeringsmaatschappij De Centrale.
- Voor scholing, vorming of studie kan een medewerker in aanmerking komen voor extra verlof en (gedeeltelijke) vergoeding van de studiekosten.
- Als orgaan van overleg tussen de werknemers en de werkgever is de personeelsraad ingesteld.

Wijzigingen in de CAO

Ook in deze verslagperiode werden enkele wijzigingen aangebracht in de CAO. Naast een geringe wijziging in de overwerkregeling werd een nieuwe pensioenregeling overeengekomen. Aan de nieuwe pensioenregeling is een overleg tussen werk-

gever, werknemers en verzekeringsmaatschappij De Centrale van enkele jaren voorafgegaan. De voornaamste wijzigingen per 1 juli 1984 zijn, dat:

- a. er een weduwnaarspensioen is ingevoerd, dat het spiegelbeeld van het weduwnaarspensioen is;
- b. de ingegane pensioenen (ook weduwen-, weduwnaars- en wezenpensioenen) ten laste van de rentewinsten en/of rentekortingen worden aangepast aan de prijsontwikkeling (maximum: algemene loonontwikkeling); ook de pensioenopbouw bij invaliditeit telkenjare met deze verhoging wordt aangepast;
- c. de pensioenpremie wordt betaald over de pensioengrondslag (=salaris + vakantietoeslag minus gehuwden AOW-uitkering);
- d. de som van het gezinsinkomen na overlijden wordt gemaximeerd op 85% van het laatstgenoten bruto-pensioensalaris (salaris inclusief vakantietoeslag) en
- e. op de datum van pensionering eenmalig wordt bezien of het totale netto pensioeninkomen niet meer bedraagt dan 100% netto van het laatstverdiende salaris.

Arbeidstijdverkorting

Nadat de arbeidstijd per week voor full-timers reeds per 1 juli 1982 was teruggebracht van 38 3/4 uur naar 37 uur werd later overeengekomen dat de arbeidstijd per 1 januari 1985 zou worden verlaagd tot 35 uur per week. Gedifferentieerd naar loongroepen (van 2,6% voor de laagstbetaalden via 4,2% en 6% naar 7% voor de hoogstbetaalden) leveren de full-time medewerkers daarvoor gedurende 4 jaar (een gedeelte van) hun prijskompensatie in.

In ontstane vakatures wordt voorts bij voorkeur voorzien door het creëren van deeltijdbanen. Hierdoor ligt de gemiddelde arbeidstijd op het partijbureau beduidend lager dan 35 uur per week.

Personeelsverloop

De bij de aanvang van de verslagperiode tijdelijk in dienst zijnde medewerkers voor de Europese verkiezingen, Aart van Dam en Nienke Schmidt, verlieten het partijbureau na de verkiezingen van het Europese Parlement. Beiden traden als persoonlijk medewerker in dienst van één van de kersvers gekozen Europarlementariërs.

Op de sekretarie werd afscheid genomen van Alie van Kammen, vervroegd met pensioen, en Marieke Schilp, die haar geluk elders ging beproeven. Ze werden opgevolgd door Coby Admiraal en Maria Dijkman, die reeds aan het begin van de verslagperiode in dienst waren.

Bij de Rooie Vrouwen vertrok Margreet Strijbosch. Zij ging zich weer geheel aan haar studie wijden.

In de aan het begin van de verslagperiode bestaande vakatures op de ledenadministratie werd voorzien door de benoeming van Nel van Alff en Leonie de Lange. In verband met een langdurige ziekte van Ada Brandsma werd voor de ledenadministratie een tijdelijk arbeidskontraat aangegaan met Saskia van der Ben.

Lida van der Voorst, sekretariaatsmedewerkster van de afdeling personeelsbeheer, besloot haar volledige werkweek om te zetten in een 25-urige. Ter compensatie hiervoor trad Hennie Hollebrand in dienst.

Door het Ministerie van Sociale Zaken werden de Rooie Vrouwen in staat gesteld

weer voor een periode van twee jaar twee part-time Emancipatiewerksters aan te trekken. Thea van der Linden en Marie-Louise Boel traden als zodanig in dienst. De bij het aktiesekretariaat tewerkgestelde dienstweigeraar Jan van Muilekom zag een eind komen aan zijn vervangende diensttijd. Hij tekende echter voor twee jaar bij en werd voor die periode benoemd tot beleidsmedewerker van het bestuur. Deze benoeming werd financieel mogelijk gemaakt door het ten gunste van arbeidsverkorting inleveren van salaris van de overige medewerkers. Gewetensbezwaarde dienstplichtig militair Victor Jammers nam de plaats van Jan van Muilekom op het aktiesekretariaat in.

Omdat Madeleine de Vries tijdelijk werd overgeplaatst naar het kampanjebureau voor de Europese verkiezingen kwam Annemarie Zand tijdelijk in dienst als telefoniste/receptioniste. Dit dienstverband werd later verlengd wegens een langdurige ziekte van de andere telefoniste/receptioniste Peggy Fofana.

Bij de Jonge Socialisten vertrok dienstweigeraar Bart Schenk. Zijn plaats werd ingenomen door Erwin van Geens, die eveneens om redenen van gewetensbezwaren weigerde de militaire dienstplicht te vervullen.

Voordat Hennie Hollebrand deel ging uitmaken van de afdeling personeelsbeheer was ze tijdelijk in dienst van de SVP ter vervanging van de sekretariaatsmedewerker van de SVP Lia Snijders. Lia trad namelijk per 1-10-1983 in dienst van de Tweede Kamerfractie.

Dienstweigeraar Eric Hees verliet de EVS, Kees Kingma werd als zijn vervanger bij de EVS tewerkgesteld. Tijdens de verslagperiode kwam er voorts een einde aan het tijdelijk arbeidskontraat tussen de EVS en Verona Groverman.

Overlegstructuren

Binnen het partijbureau functioneren twee overlegorganen:

- het COG (Coördinerend Overleg Geledingen), waarin de vertegenwoordigers van de verschillende geledingen elkaar informeren over hun werkzaamheden en tot coördinatie trachten te komen over zaken in het partijbureau die voor allen van belang (kunnen) zijn;
- de personeelsraad, die het gehele personeel vertegenwoordigt in het overleg met de werkgever over onderwerpen -buiten de CAO- die voor het personeel van belang zijn.

Overleg tussen werkgever en werknemers

Ook in de afgelopen verslagperiode vond regelmatig overleg plaats tussen de werkgever en de personeelsraad. Ernstige problemen deden zich in die periode niet voor. Naast het gebruikelijke overleg over min of meer alledaagse zaken speelde een voorstel van de beheerder die de reorganisatie van het service-apparaat behelsde in de discussie een rol. Deze discussie was aan het einde van de verslagperiode nog niet afgerond.

Medezeggenschap

Volgens de nota personeelsbeleid (die deel uitmaakt van de CAO) heeft het partijbestuur instemming nodig van de personeelsraad ten aanzien van de besluitvorming in de bedrijfsorganisatie. Naast de werving en aanstelling van nieuwe medewerkers, scholing, vorming, opleiding en loopbaanbegeleiding van medewerkers,

de personeelsplanning e.d., omvat dit ook de hierna genoemde specifieke beleids-terreinen:

- werkgelegenheid en structuurwijzigingen
 - democratisering
 - personeelsbeleid
 - verenigingsbeleid voorzover het konsekwenties heeft voor het bedrijfsbeleid.
- Voorts hebben de medewerkers inspraak in het opstellen van de begroting en de besteding van een eventueel overschot. Hiervoor bestaat een personeelswerkgroep welke alle stukken met betrekking tot de financiën ontvangt. De werkgroep heeft toegang tot de vergadering van de financiële commissie van de partij en van het dagelijks en partijbestuur voorzover het de financiën betreft. Als regel woont één van de werkgroepsleden de vergadering van de financiële commissie bij.

Konflikten

Er deden zich gedurende het verslagjaar geen noemenswaardige konflikten voor.

Medische begeleiding en ziekteverzuim

De medewerkers van de partij en haar neveninstellingen ondergaan periodiek een geneeskundig onderzoek bij de medische dienst van de KLM. Medewerkers jonger dan 30 jaar eens per 3 jaar, tussen 30 en 40 jaar oud eens per 2 jaar en ouder dan 40 jaar elk jaar. Voor medewerkers jonger dan 40 jaar bestaat de mogelijkheid desgewenst in aanmerking te komen voor een jaarlijks onderzoek. Medewerkers die regelmatig werkzaamheden verrichten aan een beeldscherm worden regelmatig onderworpen aan een ogentest.

Het ziekteverzuim over de afgesloten verslagperiode daalde nog weer enkele tienden van procenten ten opzichte van het voorgaande verslagjaar. Behoudens enkele langdurige ziektegevallen bij personeelsbeheer, administratie, technische dienst en de JS was het ziekteverzuim over het algemeen laag te noemen. Het totaal aantal ziektedagen bedroeg over 1983/1984 1015 tegenover 1036,5 over het jaar daarvoor.

Per afdeling of geleding zag het ziekteverzuim er als volgt uit:

	aantal ziektedagen	in % van aantal werkdagen
personeelsbeheer	116	12,4
administratie	220	6,5
sekretarie	156,5	8,5
technische dienst	88	16,8
huisdrukkerij	58	3,2
huishoudelijke dienst	--	0,0
voorlichting	23	2,2
voorwaarts	--	0,0
medewerkers bestuur	35	2,1
medewerksters R.Vr.-bureau	81	5,7
medew. int. sekretariaat	17	3,2
aktiesekretariaat	4	1,5
medew. Europarl./Eur.verk.	23	2,5
Totaal partijbureau	821,5	5,4

EVS	31	2,4
SVP	42	2,9
JS	141	17,9
WBS SGGP	38	1,2
	<hr/>	<hr/>
Totaal neveninstellingen	252	3,7

Extra verlof

Buitengewoon verlof

Gebruikmakend van artikel 11 van de CAO werden in de verslagperiode de volgende vrije dagen opgenomen (ter vergelijking de aantallen van het voorgaande boekjaar.

	1982/83	1983/84
i.v.m. ziekte huisgenoot	5	5
i.v.m. overlijden verwanten	19	5
i.v.m. bevalling echtgenote	4	2
i.v.m. huwelijksjubileum	1	1
i.v.m. verhuizing	6	10
studieverlof	5	--

één medewerkster was in het begin van de verslagperiode met zwangerschapsverlof.

Overwerk

Zoals onder arbeidsvoorwaarden is vermeld, is het streven erop gericht eventueel noodzakelijk overwerk zoveel mogelijk in vrije tijd te compenseren. In elk geval moeten de overuren met een tegenwaarde van minimaal 15 dagen (voorheen 10 dagen) in vrije tijd worden opgenomen.

Desondanks moest over het kalenderjaar 1984 toch nog f. 48.416,58, inclusief de neveninstellingen, aan overwerk worden uitbetaald voor 1084 uren. Over 1980/1981 en 1982/1983 luiden deze bedragen respectievelijk nog f. 90.770,-- voor 2303 uren en f. 56.505,-- voor 1415 uren.

In het kalenderjaar 1984 bedroeg het totale aantal gewerkte overuren, inclusief de neveninstellingen, f. 3.765,-- zodat er 2681 voor compensatie in vrije tijd werden gebruikt. In de boekjaren 1981/1982 en 1982/1983 bedroegen de gewerkte overuren resp. 6431 en 4092. Een bewijs derhalve dat het steeds beter lukt het (betaalde) overwerk terug te dringen.

Huisvesting

Op het gebied van de huisvesting deden zich geen noemenswaardige veranderingen voor. Ten koste van de administratie werd de ruimte van de voorlichting enigszins uitgebreid. Met het toenemende aantal part-time medewerkers en de groei van

het aantal dienstweigerers wordt het overigens steeds meer woekeren met de beschikbare ruimten.

In memoriam

Aan het einde van de verslagperiode waren ledenadministratrice Ada Brandsma en personeelsadministrateur Frits Scholten ernstig ziek. Beiden zijn voor de samenstelling van dit verslag overleden. Ada Brandsma overleed op 16 oktober 1984. Ze was bijna 30 jaar in dienst van de partij. Hoewel haar gezondheidstoestand al vele jaren te wensen overliet, heeft Ada zich al die jaren met alle krachten die in haar waren aan de door haar gewaardeerde arbeid voor de partij gewijd. Frits Scholten overleed na een slopende ziekte op 3 december 1984. Frits, die daarvoor al lid was van het gewestelijk bestuur van Noord-Holland-Zuid, begon zijn loopbaan op het partijbureau in 1971. Na enkele jaren de salarisadministratie te hebben verzorgd, nam hij later de personeelsadministratie voor zijn rekening. In die hoedanigheid leverde hij o.a. een belangrijke bijdrage aan de tot standkoming van de sociale jaarverslagen, die in de afgelopen jaren onderdeel zijn gaan uitmaken van de organisatorische en financiële verslagen van de partij. Ada en Frits zullen nog lang in onze herinnering blijven als gewaardeerde medewerkers van het partijbureau.

Personalia

Bij het afsluiten van de verslagperiode waren de in dit verslag genoemde personeelscommissies e.d. als volgt samengesteld:

Personeelsraad

Inez Abell
Coby Admiraal
Gregor Niessen
Tineke Schranders (sekretaris)
Kitty Versteegh
Siebrand Wiedijk (voorzitter)

Bestuur bedrijfsledengroep Dienstenbond FNV

Margot Dekker
An Huitzing (vergaderingsvoorzitter)
Leo van Lierop (lid onderhandelingscommissie/voorzitter)
Richard Vries (lid onderhandelingscommissie)
Madeleine de Vries (sekretaris)
Marjo Weterings (penningmeester)

Kommissie funktieclassificatie

Bernard Hollebrand
Willy Monnikendam
Bob Suurhoff

Werkgroep financiën

Bernard Hollebrand

Joke Ruarus
Harry Veen
Siebrand Wiedijk

Sociaal Fonds

Henk Bakker
Willem Harlaar (penningmeester)
Hil Oosterveld (voorzitter)
Joke Ruarus (sekretaris)
Kitty Versteegh

Bestuur Stichting Vrijwillig Vervroegd Pensioen

Frits Scholten (sekretaris)
Margot Gunderman (voorzitter)
Bert Vahl
Riet van der Zedde

Samenstelling partijbureau op 30 september 1984

Medewerkers bestuur

bestuursassistente	- Joke Ruarus
ass.v.d.bestuursassistente	- Margot Gunderman
ass.v.d.voorzitter	- 1) Margot Dekker 1) Annelies Kolk
ass.v.d.sekretaris	- Jenny van Ringen
assistent v.d.sekretaris	- Rob van Esseveld
ass.v.d.internationaal sekretaris	- 1) Gina van Tijn-Siegel 1) Riet v.d.Zedde
beleidsmedewerker	- Jan v. Muilekom

Voorlichting

hoofd voorlichting	- Peter Kramer
koörd.voorlichting	- Jopie Rikkelman
redakteur Voorwaarts	- Oebele de Jong
redaktrice partijpers	- 1) Tjarda Harmsma
stenotypiste/ass.voorlichting	- Line Vijlbrief
medewerkster voorlichting	- 5) Inez Abell

Aktiesekretariaat

aktiemedewerker	- Bob Suurhoff
dienstweigeraar	- Victor Jammers

Rooie Vrouwenbureau

koörd. Rooie Vrouwenbureau	- Ineke van Dijk
medew. Rooie Vrouwenbureau	- 2) Kitty Versteegh
medew. Rooie Vrouwenbureau	- 2) Lina Neetens
emancipatiemedew.	- 1) Marie-Louise Boel 1) Thea v.d.Linden

Service-apparaat

beheerder

personeelsadministrateur

sekretariaatsmedew. personeelsbeh.

hoofd administratie

boekh./plv.hoofd adm.

boekh./medew.financieel beleid

salarisadministrateur/boekhouder

boekhoudk.medew/plv.salarisadm.

medewerker boekhouding

medewerkster boekhouding

koördinator ledenadministratie

plv. koördinator ledenadministratie

medew. ledenadministratie

technisch medewerker

medew. techn. dienst

hoofd huisdrukkerij

plv. hoofd huisdrukkerij

1e medew. werkvoorbereiding

2e medewerker werkvoorbereiding

offset drukker/reprograaf

medewerker in-/externe post

hoofd sekretarie

plv. hoofd sekretarie

medew.sekretarie

telefoniste/receptioniste

tijdelijke kracht (tel./recept.)

Huisvesting

conciërge/kantinebeheerder

Jonge Socialisten

bureau-medewerker

scholingsmedewerker

dienstweigeraar

- Piet Knollema

- 5) Frits Scholten

- 8) Hennie Hollebrand

6) Lida v.d. Voorst

- Harry Veen

- 10) Berth Vahl

- 2) Willem Harlaar

- Leo van Lierop

- Ingrid Landegent

- Jan Smid

- Tine v. Wakeren

- Wouter Wolterbeek

- Ida Meier

- Marjo Weterings

Ada Brandsma

2) Nel van Alff

2) Leonie de Lange

1) Saskia van der Ben

- Johan Smitz

- 1) Hajo Paul

- Rinus v.d. Meulen

- Henk Brinkman

- Maaïke Rittershaus

- Henk Stijl

- 3) Richard Vries

Frans Wouters

- 1) Anja Seite

- 3) Reijnilde v.d.Pol

- 3) Klaaske Regnery

- 2) Coby Admiraal

2) Maria Dijkman

1) Willy Monnikendam

- 2) Peggy Fofana

2) Madeleine de Vries

- Annemarie Zand

- Eddy van Schagen

- 3) Onno Ijska

2) Yvonne Pieters

- 2) Frans Jacobs

- Erwin van Geens

Stichting Vormingswerk

koördinator
vormingswerker

- 3) Wim Bos
- Peter de Groot
Bernard Hollebrand
- 5) Hil Oosterveld
- Tineke Schrande

sekretariaatsmedew.

Wiardi Beckman Stichting

directeur
sekretaresse

- Joop v.d.Berg
- Vera van Lingen
Ria Nijholt

wetenschappelijk medewerker

- 1) Paul de Beer
- 4) Pieter van Driel
An Huitzing
Paul Kalma
Marnix Krop

medew.bibliotheek

- 1) Riet de Lange

Sektie Gemeente, Gewest en Provincie

sekretaresse
Wetenschappelijk medewerker

- Erika Versteeg
- Pieter Nieuwenhuijs
1) Anton Schuurman
1) Fred Verbakel

tijdelijke kracht

- René Went

Evert Vermeer Stichting

koördinator
welzijnswerker
vormingswerker

- 7) Wout Nijland
- Siebrand Wiedijk
- 8) Maartje van Putten
11) Nicole Lucas
- Kees Kingma
Gerrit Vledder

dienstweigeraar

Europees Parlement

medewerker Eur. Parlement

- 12) Hans Wolters
- 12) Gregor Niessen

1) = 20 uur per week

7) = 33 uur per week

2) = 25 uur per week

8) = 28 uur per week

3) = 32 uur per week

9) = 29 uur per week

4) = 24 uur per week

10) = 36 uur per week

5) = 35 uur per week

11) = 07 uur per week

6) = 30 uur per week

12) = 23 1/4 uur per week

LEDENADMINISTRATIE

Ledental.

Evenals in de vier voorgaande boekjaren liep het ledental in deze verslagperiode terug. In het vorig jaarverslag maakten we er melding van dat het aantal afgevoerde leden - zowel in absolute cijfers als in percentages van het aantal leden - lager was dan ooit sinds de invoering van de centrale ledenadministratie in 1970. Over 1983/1984 daalde het aantal afgevoerde leden niettemin nog verder. Daar het aantal nieuw ingeschreven leden in 1983/1984 met ruim 1.000 steeg ten opzichte van het jaar daarvoor nam de teruggang van het ledental af van 3,5% in 1982/1983 tot 2,3% over het huidige verslagjaar. Toch kon niet worden voorkomen, dat het ledental voor het eerst sinds maart 1974 weer beneden de 100.000 belandde. Alleen het gewest Limburg boekte in de verslagperiode een ledenwinst. De gewesten Den Haag, Noord-Brabant-West en Groningen zagen hun ledental dalen ruim boven het landelijk gemiddelde.

Overzicht ledenverloop boekjaar 1983-1984

Gewest	1	2	3	4	5	6	7
Friesland	8.635	305	499	17	8.458	-177	-2,0
Groningen	7.346	349	539	-53	7.103	-243	-3,3
Drente	5.698	217	379	17	5.553	-145	-2,5
Overijssel	7.147	326	518	-18	6.937	-210	-2,9
Gelderland	10.865	670	821	71	10.785	-80	-0,7
Utrecht	6.233	385	454	11	6.175	-58	-0,9
Noord-Holland-Noord	7.435	270	507	28	7.226	-209	-2,8
Noord-Holland-Zuid	6.216	281	447	-26	6.024	-192	-3,0
Zuid-Holland	15.922	678	1.146	-8	15.446	-476	-2,9
Zeeland	2.701	100	209	-3	2.589	-112	-4,1
Noord-Brabant-West	2.995	219	304	-22	2.888	-107	-3,5
Noord-Brabant-Oost	3.412	275	306	-7	3.374	-38	-1,1
Limburg	2.784	360	309	4	2.839	55	+1,9
Amsterdam	6.844	489	606	-59	6.668	-176	-2,5
Rotterdam	3.973	266	378	-3	3.858	-115	-2,8
Den Haag	3.319	202	315	-14	3.192	-127	-3,8
Adres tijdelijk onbekend	75	0	25	42	92	17	+22,6
Algemene leden	124	5	12	23	140	16	+12,9
Totaal	101.724	5.397	7.774	--	99.347	-2.377	-2,3

1. Ledenstand per 30-09-1983
2. Ingeschreven nieuwe leden
3. Afgevoerde leden
4. Verhuiswinst of -verlies

Ledenstand per kwartaal boekjaar 1983-1984

Gewest	Stand per 01-10-1983	Stand per 01-01-1984	Stand per 01-04-1984	Stand per 01-07-1984	Stand per 01-10-1984
Friesland	8.635	8.564	8.504	8.511	8.458
Groningen	7.346	7.252	7.199	7.180	7.103
Drente	5.698	5.660	5.636	5.629	5.553
Overijssel	7.147	7.054	7.021	7.011	6.937
Gelderland	10.865	10.845	10.811	10.828	10.785
Utrecht	6.233	6.218	6.184	6.186	6.175
Noord-Holland-Noord	7.435	7.352	7.321	7.292	7.226
Noord-Holland-Zuid	6.216	6.167	6.099	6.086	6.024
Zuid-Holland	15.922	15.762	15.641	15.597	15.446
Zeeland	2.701	2.654	2.631	2.629	2.589
Noord-Brabant-West	2.995	2.970	2.932	2.937	2.888
Noord-Brabant-Oost	3.412	3.373	3.374	3.408	3.374
Limburg	2.784	2.759	2.784	2.853	2.839
Amsterdam	6.844	6.809	6.771	6.760	6.668
Rotterdam	3.973	3.939	3.900	3.925	3.858
Den Haag	3.319	3.271	3.233	3.238	3.192
Adres tijdelijk onbekend	75	86	99	87	92
Algemene leden	124	126	131	138	140
Totaal	101.724	100.861	100.271	100.295	99.347

5. Ledenstand per 30-09-1984
 6. Winst of verlies
 7. Winst of verlies in %

VOORLICHTING

Permanente kampanje

Oktober 1983. De partij voerde sinds februari van dat jaar permanente kampanje, waarvan in het najaar de derde fase was ingegaan met twee thema's: *Geen nieuwe kernwapens in Europa* als voorbereiding op de grote vredesdemonstratie en: *De PvdA heeft een sociaal-ekonomisch alternatief "Weg uit de crisis"*.

Zonder de sociaal-ekonomische problemen te laten ondersneeuwen, was het de bedoeling om tijdens huisbezoek de mensen zo veel mogelijk te mobiliseren voor de kernwapendemonstratie op 29 oktober 1983. Op 8 oktober komt het kampanje-net met dit doel bijeen. Er wordt gepraat over vrede en veiligheid met Klaas de Vries en over opkomstbevordering met Marcel van Dam.

Op 10 oktober krijgen alle leden een 29-oktober-krant in de bus. Op 29 oktober - 500.000 mensen op de been in Den Haag.

In november van dat jaar wordt een eerste aanzet gegeven voor meer gestructureerde *ledenwerving*. Het ledental loopt gestaag omlaag, hoogste tijd om het aantal op te vijzelen. Er wordt met een 6-tal afdelingen een proef uitgevoerd. Iedere afdeling volgt een andere methode. De afdelingen die aan de proef meewerkten waren: Utrecht, Almelo, Franeker, Rotterdam, Schoorl en Maastricht.

In januari 1984 werden tijdens een evaluerend gesprek met de participerende afdelingen de voor- en nadelen van de verschillende methoden doorgenomen. Het resultaat van de proef werd in februari op grote schaal aan de partij bekend gemaakt.

Er werd speciaal materiaal vervaardigd om de ledenwerfaktie te ondersteunen. Ongeveer 200 afdelingen tekenden in voor materiaal.

Andere onderdelen van de permanente kampanje, die ook in het voorjaar 1984 doorliep, waren: bestrijding opkomend racisme, de PvdA en het sociaal-ekonomisch alternatief en contacten met uitkeringsgerechtigden.

Als ondersteunend materiaal werd een nieuwe serie ontwikkeld die de titel: "Standpunten" meekreeg. In die reeks verschenen standpunten op het gebied van: Kernwapens, Woonlasten en Racisme. Ook werd in de Turkse en Marokkaanse taal foldermateriaal vervaardigd.

Advertenties

Ook werden in het najaar advertenties geplaatst met de thema's: *Geen nieuwe kernwapens in Europa* en *De PvdA heeft een sociaal-ekonomisch alternatief "Weg uit de crisis"* - inclusief ledenwerfbon.

Europese verkiezingskampanje

Voor dit onderdeel van het verslag wordt verwezen naar het hoofdstuk Europese verkiezingen.

Partij-uitzendingen

TV-uitzendingen

Vanaf oktober 1983 zijn er op de volgende data uitzendingen geweest:

19 oktober - in het teken van de vredesdemonstratie
4 januari - de beste wensen van de kamerfractie
21 maart - testimonials van partijgenoten - waarom ben ik lid van de PvdA
Op 29 mei en 8 juni twee extra i.v.m. de verkiezingen. Deze werden geheel gevuld met beelden uit de campagne. De eerste toonde fragmenten van de startbijeenkomst in Rotterdam, de tweede van de PvdA-karavaan die door het zuiden des lands slingerde met huisbezoek, winkelcentra-bezoek door partijtop en kandidaten. Na de verkiezingen werd er nog één uitzending uitgezonden op 27 juni. Daarin aandacht voor de bezuïningén.

Radio-uitzendingen

Ook in de radio-zendtijd veel aandacht voor Europa in verkiezingstijd. De uitzendingen op radio bestaan uit een vast stramien. Aktuele informatie aan de hand van de kameragenda gelardeerd met enkele interviewtjes van politici. Frekwentie éénmaal per 14 dagen op Hilversum II.

VOORWAARTS

Voor een belangrijk deel werd dit uitgavejaar naast de reguliere verschijning beheerst door voorbereidingen die erop waren gericht naast de kwantitatieve ook de kwalitatieve uitbouw van het blad gestalte te geven. Kritiek uit het partijbestuur, dat daartoe een commissie van 5 leden (Van den Berg, Sint, Roethof, Van Traa en Rottenberg, aangevuld met het hoofdvoorlichting Kramer) had samengesteld, had zowel betrekking op inhoudelijke als uiterlijke aspecten.

Teneinde na te gaan welk kwalitatief niveau in deze beide opzichten nagestreefd kunnen worden, werd pg. B. Vuijsje door de PB-kommissie aangezocht een rapportage op te stellen. Hiervoor werd door het partijbestuur een bedrag vrijgemaakt uit de Voorwaartsbegroting. Naast een aantal journalistieke en grafische aanbevelingen, bevatte de rapportage van pg. Vuijsje -welke aan het einde van het eerste kwartaal van dit uitgavejaar werd uitgebracht- de uitdrukkelijke aanbeveling de redactie van Voorwaarts voortaan te belasten met het vervaardigen van het abonneementenblad Voorwaarts en niet meer met de vervaardiging van het (gratis) ledenblad van de partij. Dit vanwege de marginale bezetting van de redactie en vanwege de gewenste scheiding in verantwoordelijkheden en formules t.b.v. beide bladen. De bladen verschenen sinds het begrotingsjaar 1979-1980 geïntegreerd, omdat de budgettaire beperkingen die golden voor de partijpers de partij daartoe noopten.

Omdat het zondermeer navolgen van de aanbevelingen van pg. Vuijsje ver zou zijn uitgegaan boven de organisatorische en financiële mogelijkheden van partij en redactie, is door de commissie van 5 PB-ers aan de eindredakteur Voorwaarts (De Jong) verzocht een uitwerkingsrapport samen te stellen binnen de praktische mogelijkheden van de partij.

Op basis van het uitwerkingsrapport is voor een verschijningsvorm van Voorwaarts gekozen, die eruit bestaat dat jaarlijks 20 nummers worden vervaardigd ten behoeve van de abonnees. Daarvan worden 10 afleveringen gedateerd op de eerste van de maand en gekombineerd verzonden met het (gratis) ledenblad en 10 op de vijftiende van de maand die zelfstandig verzonden worden. Uit de gekombineerde verzending van het (gratis) ledenblad met het Voorwaarts-abonnementenblad, naar die partijleden die tevens abonnee zijn, ontstaat een besparing die enige financiële ruimte biedt voor de aanvullende financiering die noodzakelijk is om het ledenblad als zelfstandige uitgave te laten verschijnen. Meest kenmerkende verschil met de situatie van voor 1979 is wel, dat het abonneementenblad van de partij zich thans mag verheugen in een abonneebestand van ca. 30.000, terwijl dat toen ruim 7.000 was. Twee andere belangrijke verschillen zijn, dat het blad thans binnen de mogelijkheden van de redactie nagenoeg geheel wordt geredigeerd volgens journalistieke opvattingen en dat de grafische vormgeving vergaand is geprofessionaliseerd. Ten behoeve van het laatste maakt de redactie dankbaar gebruik van de adviezen van pg. J. Lieverse.

Aan het einde van het uitgavejaar werd de redactionele structuur van de partijpers herzien op grond van de door het partijbestuur gevraagde rapportage. De Algemene Redactie Partijpers werd vervangen door een redaktieraad ten behoeve van het abonneementenblad Voorwaarts, waarin zitting hebben: de partijvoorzitter, het

hoofd voorlichting van de partij, een lid van het bureau van de Tweede Kamerfractie, een voorlichter van de Tweede Kamerfractie, alsmede drie personen -zonder bestuursverantwoordelijkheden- op grond van hun journalistieke kwaliteiten en waarvan een ongebonden lid van het partijbestuur voorzitter is. Thans bestaat de redaktieraad uit Van den Berg, Kramer, Castricum, Rensman en Rottenberg. De drie leden die op grond van hun journalistieke kwaliteiten zitting hebben moesten aan het einde van het verslagjaar nog worden benoemd.

De werkredactie werd gesaneerd tot een redactie, die bestaat uit de journalistieke medewerkers die uit het budget van het abonnementenblad Voorwaarts worden betaald. Dit zijn: redakteur Tjarda Harmsma (part-time, 20 uur) en eindredakteur Oebele de Jong (full-time, 37 uur). Zij maken deel uit van de redaktieraad. De vervaardiging van het ledenblad van de partij is ondergebracht bij de afdeling voorlichting van de partij en geschiedt onder de verantwoordelijkheid van het hoofd van die afdeling, Peter Kramer.

AKTIESEKRETARIAAT

Tweede grote kernwapendemonstratie

Zoals al in het vorige jaarverslag aangekondigd, viel de voorbereiding van de demonstratie tegen de komst van de kruisraketten in de vorige verslagperiode, maar de demonstratie zelf, op 29 oktober, moet nog in dit verslag besproken worden.

De rol van de aktiemedewerker in het geheel bestond uit twee delen:

- voorzitter van het uitvoerende comité van het Komitee Kruisraketten Nee (Werkkomitee KKN);
- tweede vertegenwoordiger voor de Partij van de Arbeid in het Komitee Kruisraketten Nee.

Om te zorgen voor een goede ondersteuning van de vertegenwoordigers van de partij in het KKN, Maarten van Traa en Bob Suurhoff, was een projectgroep ingesteld die wekelijks de voortgang besprak. (Zie ook vorig jaarverslag.)

Vooral in de laatste fase van de voorbereidingen bleek de projectgroep een zeer nuttige zaak. Veel kleine problemen konden snel en efficiënt opgelost worden en het overzicht over wat er zich allemaal afspeelde was beter dan het zonder projectgroep had kunnen zijn.

De demonstratie was een enorm succes. De opkomst, waarover zowel in de projectgroep als in het dagelijks bestuur herhaaldelijk twijfel was geuit, bleek overeen te komen met de verwachtingen zoals uitgesproken door de KKN-vertegenwoordigers.

De organisatie liep goed, een groot aantal van de problemen die zich bij de demonstratie in Amsterdam hadden voorgedaan kon in Den Haag voorkomen worden. De positie van de Partij van de Arbeid in de discussie over de kernwapens was ook volstrekt verschillend van die tijdens de vorige demonstratie. Zelfs de twijfel die gezaaid werd door sommige publikaties van partijgenoten op persoonlijke titel in bijvoorbeeld Socialisme en Democratie vermocht daaraan weinig afbreuk te doen. Hoewel deze artikelen allerminst op een gelukkig moment verschenen.

De konklusie mag zijn, dat het beschikbaar hebben van een full-time medewerker voor het mee-organiseren van dergelijke grote akties, mits goed ondersteund, voor de partij grote voordelen heeft.

De permanente kampanje

Ook in de laatste maanden van 1983 ging de permanente kampanje gewoon door. Voor een groot deel in het kader van de voorbereidingen voor de demonstratie. In de eerste maanden van 1984 werden in een aantal afdelingen proeven gedaan met verschillende methoden van ledenwerving. Van de resultaten van deze ledenwerfproeven werd een verslag gemaakt. In een tournee langs de gewesten werd uitgebreid aandacht geschonken aan de uitslag van deze ledenwerfproef en werden afdelingen opgeroepen het ledenwerven aan te pakken.

Tegelijkertijd werd op landelijk niveau contact opgenomen met organisaties van uitkeringsgerechtigden. Deze gesprekken hadden tot doel het contact tussen Partij van de Arbeid en organisaties van uitkeringsgerechtigden te verbeteren. Aan de gesprekken werd over het algemeen deelgenomen door partijvoorzitter Max van

den Berg, Tweede Kamerlid Elske ter Veld en een of twee medewerkers van de Tweede Kamerfractie. Om het onderdeel akties goed tot zijn recht te laten komen was de aktiemedewerker ook bij alle gesprekken betrokken. Er werd een aantal bijeenkomsten speciaal gericht op uitkeringsgerechtigden gehouden in Rotterdam, Limburg en Drente.

De Europese verkiezingen

De aktiemedewerker heeft slechts een zeer geringe rol gespeeld in deze kampanje. Grootste aandacht is uitgegaan naar de organisatie van de slotbijeenkomst in Utrecht, hoewel hier vermeld moet worden dat het meeste werk daarvoor is gedaan door het gewest Utrecht en de aktiemedewerker zich op het laatste moment uit de organisatie moest terugtrekken in verband met een demonstratie in Den Haag tegen de kruisraketten.

Overige KKN-akties

Van 6 tot en met 12 mei 1984 organiseerde het KKN een landelijke aktieweek tegen de kruisraketten. De voorbereidingen namen minder tijd dan bij de grote demonstratie het geval was, omdat de aktieweek bestond uit een grote hoeveelheid plaatselijke activiteiten. Toch bleek ook hier weer, dat het van groot belang is mensen beschikbaar te hebben die kunnen meewerken aan het opzetten en uitvoeren van dergelijke akties.

Op 12 juni organiseerde het KKN een demonstratie in Den Haag onder de naam "De omloop van het Volk", omdat op die dag de debatten over het regeringsvoorstel ten aanzien van de plaatsing van kruisraketten in Nederland gehouden werden. Gezien de zeer korte voorbereidingstijd en het feit dat de demonstratie op een werkdag werd gehouden kunnen we de opkomst als redelijk beschouwen. Helaas bleek het onmogelijk te voorkomen dat sommigen meenden de demonstratie na de officiële sluiting door het KKN, bij monde van KKN-voorzitter Sinie Strikwerda, op eigen wijze te moeten voort zetten, wat uiteindelijk op een konfrontatie met de politie uitliep. Gelukkig waren er op dat moment nog slechts enkele tientallen mensen aanwezig.

Het laatste deel van deze verslagperiode werd voornamelijk gevuld, voor zover het het KKN betreft, met gesprekken en voorbereidingen voor de activiteiten in 1985.

KOMMISSIES

Beroepskommissie

De beroepskommissie werd door het kongres van april 1983 gekozen in de volgende samenstelling: J.A.W. Burger (Wassenaar), A.J. Cnoop Koopmans (Amsterdam) en mw. H. Verweij-Jonker (Utrecht) als leden en C. van den Heuvel-de Blank (Leersum), S. Patijn (Voorburg) en I. Samkalden (Amsterdam) als opvolgers.

Burger heeft, vanwege zijn gezondheid, in januari 1984 zijn plaats ter beschikking gesteld. Hij is opgevolgd door Samkalden.

De beroepskommissie heeft in 1983-1984 één kwestie voorgelegd gekregen. In de periode oktober 1983 - februari 1984 heeft de commissie zich zeer uitvoerig bezighouden met het beroep van twee Bredase raadsleden tegen hun in september 1983 uitgesproken roeyement als lid van de partij. De commissie bekrachtigde het roeyement, tenzij beiden per 15 februari 1984 hun raadslidmaatschap zouden beëindigen. Dit was voor de appellanten onaanvaardbaar. Op 9 februari 1984 diende een kort geding. Op 23 februari deed de president van de Amsterdamse rechtbank uitspraak en verwierp de eisen van beiden: opschorting van het roeyementsbesluit en een nieuwe behandeling van hun kwestie door de beroepskommissie. Indien zij hun zetels zouden behouden, zou het roeyement als definitief worden beschouwd. Zij stelden die, zo bleek na 1 maart 1984, niet ter beschikking en zijn vervolgens als lid afgevoerd. In deze zaak heeft de Amsterdamse advocaat pg. T. Hoogenboom ons ter zijde gestaan.

Financiële commissie

De leden van de financiële commissie worden door de partijraad gekozen. De samenstelling is als volgt:

H. Rosenberg (Utrecht), voorzitter, A. van der Zijpp (Haarlem), vice-voorzitter, J.B. Andriessen (Groningen), E. Berg (Ede), J. Brok (Nijmegen), A.P. Ranner (Leiden) en H. Snijders-Borst (Den Haag).

Namens de partij nemen aan de vergaderingen deel: W.J. van Velzen (sekretaris), W.A. Vermeend (penningmeester), P.J. Knollema (beheerder) en H. Veen (hoofd administratie en tevens sekretaris van de commissie). Indien nodig geacht, is ook een vertegenwoordiger van het personeel aanwezig.

In dit boekjaar zijn er zeven vergaderingen geweest.

Uiteraard zijn de lopende financiële zaken regelmatig aan de orde gekomen. Ondanks een aantal zorgelijke ontwikkelingen kon het exploitatiejaar 1983/1984 met een voordelig saldo worden afgesloten. De begroting 1984/1985 kon sluitend worden gepresenteerd, ofschoon geen contributieverhogingen werden doorgevoerd. Bij deze begroting nam de commissie actief deel aan de begeleiding en de uiteindelijke totstandkoming.

Voorts werd uitgebreid aandacht besteed aan de bezoldiging van de bestuurders en de kostenontwikkeling van de CAO.

Eén van de hiervoor genoemde zorgelijke ontwikkelingen is de al jaren voortgaande afkalving van het ledenbestand, waardoor de inkomsten uit contributies

steeds verder onder druk komen te staan. Voorts is gekonstateerd dat al twee jaar het gemiddelde kontributiebedrag per lid terugloopt. Hopelijk kan de op stapel staande ledenwerfkampanje een kentering brengen voor wat betreft de terugloop in het ledental.

In hoeverre de kortingen op de overheidssubsidie ten behoeve van de Stichting Vorming en de Wiardi Beckman Stichting effect hebben op de partijfinanciën, moet nog worden afgewacht. De besprekingen hierover zijn nog niet afgerond. Ook de besprekingen over de interne doorberekeningen van het service-apparaat zijn nog gaande. Het is de bedoeling dat de resultaten van een en ander in de begroting 1985/1986 zullen worden meegenomen resp. verwerkt.

De commissie blijft op het standpunt staan dat ten aanzien van kontributieverhogingen ook in de toekomst een terughoudend beleid dient te worden gevoerd. Inmiddels is per 1 juli 1984 de nieuwe pensioenregeling van kracht geworden, zodat deze zaak hiermee nu is afgerond.

Kulturele minderheden/Etnische groepen

De commissie kwam in de verslagperiode negen keer bijeen. Een groot deel van de werkkraft van de commissie werd gericht op de Minderhedennota van de regering. Dit resulteerde in een commentaar van de commissie op de Minderhedennota, dat in januari 1984 werd gepubliceerd.

Veel tijd moest de commissie ook besteden aan het onderwerp racisme en de Centrumpartij. Steeds weer heeft de commissie gehamerd op de noodzaak van de bestrijding van beide en heeft de commissie daarvoor ook ideeën aangedragen en initiatieven ontwikkeld.

Voorts werd aandacht besteed aan het migratiebeleid, de positie van buitenlandse jongeren en het toegankelijker maken van de partij voor migranten. Wat het laatste betreft zijn een aantal initiatieven van de commissie uitgevoerd. Momenteel vinden 'open avonden' plaats, waarop migranten informeel kunnen kennismaken met de Partij van de Arbeid en worden drempelkursussen gegeven, die migrantenpartijgenoten een eerste kennismaking bieden met de Nederlandse politiek.

Een folder met het standpunt van de Partij van de Arbeid over opkomend racisme en een folder met informatie over de Partij van de Arbeid in het Marokkaans en Turks hebben het licht gezien.

Een bijeenkomst van partijgenoot-gemeenteraadsleden, afdelingsbestuurders en leden uit etnische groepen over de wijze waarop de Partij van de Arbeid toegankelijker kan worden gemaakt voor migranten is in voorbereiding.

De door de commissie voorgestelde 'open dagen' zijn door het partijbestuur om budgettaire redenen afgewezen.

De Partij van de Arbeid wordt uiteraard aantrekkelijker en toegankelijker voor leden van niet-Nederlandse herkomst, wanneer zij meer dan tot nu toe invloed kunnen uitoefenen op het beleid van de Partij van de Arbeid op verschillende niveaus. De wijze waarop die invloed ontwikkeld kan worden is een steeds weerkerend discussie-onderwerp in de commissie. Duidelijk is immers, dat een landelijke commissie ter advisering van partijbestuur en Tweede Kamerfractie nauwelijks een herkenningspunt kan vormen voor potentiële leden en kiezers uit etnische groepen. Wanneer etnische groepen herkenbare invloed uitoefenen op het beleid van de Partij van de Arbeid en op de kandidatenlijsten, dan wordt de wervings-

kracht van de partij onder die groepen groter. Daartoe zal een zekere machtsvorming van partijleden uit etnische groepen noodzakelijk zijn. Hoe welwillend de Partij van de Arbeid zich ook opstelt, wezenlijke gelijkheid binnen en buiten de partij zal door mensen uit etnische groepen zelf bevochten moeten worden. Partijbestuur, fractie en commissie zijn het over de wijze waarop etnische groepen zich binnen de partij zouden kunnen organiseren nog niet eens. Op initiatief van de commissie heeft het partijbestuur de eerste gesprekken gevoerd met organisaties van etnische groepen, gesprekken die zowel door het partijbestuur als door de organisaties als zeer positief werden ervaren. In de toekomst zullen met meer organisaties gesprekken plaatsvinden.

Op 10 september heeft het partijbestuur op voordracht van de commissie de naam van de commissie veranderd in *Kommissie Etnische Groepen*. De stuurgroep van de commissie bestond in het verslagjaar uit Arrien Kruyt (voorzitter), Jan van Muijlekom en Victor Jammers (respectievelijk tot mei 1984 en vanaf mei 1984 sekretaris), Rinia de Rooy, Pijkel Schröder en Marka Spit.

Midden- en klein bedrijf

De commissie bestaat uit 25 actieve leden die afkomstig zijn uit het midden- en kleinbedrijf (MKB), organisaties van het MKB en de Tweede Kamerfractie.

Voorzitter is Nora Salomons, vice-voorzitter Joop Zwarts en sekretaris Eppo Bolhuis. Het partijbestuur is in de commissie vertegenwoordigd door Nel Barendregt. Het afgelopen jaar heeft de commissie acht maal plenair vergaderd. Het belangrijkste onderwerp waaraan aandacht werd besteed was de herziening van het stelsel van sociale zekerheid. Dit mondde uit in een advies aan de werkgroep van partijbestuur en Tweede Kamerfractie die het rapport *Contouren van een nieuw stelsel van sociale zekerheid* uitbracht. Daarin werd de positie van de zelfstandigen nadrukkelijk betrokken.

Daarnaast werd de uitwerking van het PvdA-plan ten behoeve van nieuw startende ondernemingen besproken. Dit mede in relatie tot drie beleidsnotities van staatssecretaris Van Zeil (die op 24 september 1984 in de Kamer werden besproken). Deze betroffen een herziening van de kredietbeschikking midden- en kleinbedrijf, een grondige reorganisatie van het voorlichtings- en adviesinstrumentarium en het startersbeleid (m.n. het verstrekken van start-leningen en inkomensondersteuning van de zelfstandige gedurende de aanloopperiode).

Kleinere punten die besproken werden zijn de uitbreiding van het aantal casinovestigingen, deregulering, privatisering, winkeldiefstallen, oftewel proletarisch winkelen, lastenverlichting en de Miljoenennota.

Op het fiscale vlak heeft de Tweede Kamerfractie het afgelopen jaar het midden- en kleinbedrijf gesteund. Namens de Partij van de Arbeid stemde Rein Hummel in met het regeringsvoorstel de zelfstandigenaftrek permanent te maken en structureel te verhogen. Bij de behandeling van de wet *Tweeverdieners* dienden Kombrink en Vermeend een amendement in waardoor de fiscale positie van de meewerkende partner van zelfstandigen sterk verbeterd.

Tenslotte besprak de commissie uitgebreid het werken met behoud van uitkering en het terugploegen. Dit moet in de toekomst uitmonden in het opnemen van terugploegplannen in het PvdA-alternatief.

Het komende jaar zal met name aandacht worden besteed aan het nieuwe verkie-

zingsprogramma van de partij.

Onafhankelijke commissie kandidaatstelling Europese Parlement.

De onafhankelijke commissie kandidaatstelling Europese Parlement, gekozen op het 19e partijcongres van april 1983, was per 1 oktober 1983 als volgt samengesteld: W. Albers, A.L. ter Beek (voorzitter), E.M.P. Baarveld-Schlaman, W. Eddy, S.v.d. Gaast-Bakker Schut, mw. E. Herfkens, J.C. Kombrink, I. Samkalden en mw. S.J. Stuiveling. Partijsecretaris W.J. van Velzen maakte ambtshalve deel uit van de commissie, terwijl internationaal sekretaris M. van Traa de vergaderingen als "waarnemer" bijwoonde. De commissie werd administratief ondersteund door M.S. Gunderman en J.A. Ruarus, terwijl de Tweede Kamerfraktiemedewerkers B.J. v.d. Boomen en J.M. Wiersma de commissie assisteerden bij het opstellen van het eindrapport ten behoeve van de vaststelling van de kandidatenlijst. In deze verslagperiode verrichtte de onafhankelijke commissie de volgende werkzaamheden.

Op 26 oktober 1983 werd het door de onafhankelijke commissie opgestelde advies over de meest gewenste samenstelling gepubliceerd. Op basis daarvan hadden de partijafdelingen tot 6 december 1983 de gelegenheid namen te noemen van mogelijke kandidaten en informatie te verstrekken bij de onafhankelijke commissie. De onafhankelijke commissie heeft vervolgens aan de genoemde partijgenoten gevraagd of zij een kandidatuur wilden aanvaarden en tevens verzocht een aantal persoonlijke gegevens te vermelden, zoals opleiding, verrichte arbeid binnens- en buitenshuis, functie/activiteiten binnen en buiten de partij en de voorkeur voor het te behandelen beleidsgebied in het Europese Parlement.

Naar aanleiding van deze bereidverklaringen heeft de onafhankelijke commissie een selectie gemaakt van partijgenoten waarmee zij een gesprek wilde voeren. Deze partijgenoten werden daartoe begin januari 1984 op het partijsecretariaat uitgenodigd.

Op basis van deze gesprekken en de schriftelijke informatie heeft de onafhankelijke commissie een ontwerp-kandidatenlijst, een alfabetische lijst van niet-geplaatsten en een samenvattend rapport opgesteld en deze voorgelegd aan de partijraad, het partijbestuur en de gewestelijke vergaderingen. De onafhankelijke commissie kon de partijraadsleden meedelen, dat één van de kandidaten een zwaarwegend persoonlijk voorbehoud bij het verkiezingsprogramma heeft gemaakt. Op 24 maart 1984 kwam de partijraad bijeen ter vaststelling van de definitieve kandidatenlijst. Namens de onafhankelijke commissie voerde voorzitter A.L. ter Beek het woord bij de verdediging van de ontwerp-kandidatenlijst.

Met het vaststellen van de definitieve kandidatenlijst kwam er een einde aan de werkzaamheden van deze onafhankelijke commissie en is zij van haar taken ontheven.

Reglementencommissie

In de verslagperiode bestond de commissie uit de leden B. Kandel, T. Netelenbos, J.J. Rietveld, J.A. Ruarus (sekretaris), W. Swildens, W.J. van Velzen (voorzitter) en I. Vorrink, administratief bijgestaan door M.S. Gunderman.

De commissie kwam vier maal bijeen en heeft voorts via telefonisch overleg een aantal zaken kunnen afhandelen.

De commissie hield zich ondermeer bezig met:

- reglementen van afdelingen en gewesten voor zover deze op een aantal punten essentieel afweken van de model-reglementen;
- ledenrechten in geval van royement;
- het FBA en in hoeverre daarbij van verplichtingen sprake is;
- het rapport Taakverdeling en taakverlichting in relatie tot de statuten en reglementen. Overigens komt deze discussie nog terug nadat de voorstellen van de *werkgroep* reglementen bekend zijn;
- de ontwerp-reglementen kandidaatstelling Eerste Kamer en Provinciale Staten ten behoeve van de partijraad van juni 1984.

Tenslotte is in de verslagperiode een start gemaakt met de discussie over de structuur van de Rooie Vrouwen.

Trefpunt voor levensbeschouwing in de Partij van de Arbeid.

Het Trefpunt is een commissie, ingesteld en benoemd door het partijbestuur. De opdracht van de commissie is om de communicatie tussen partijbestuur en fractie enerzijds en kerken en Humanistisch Verbond anderzijds te verbeteren. De leden van Trefpunt zijn deels partijbestuurs- en fractieleden. Daarnaast heeft er een aantal PvdA-ers zitting in, die scharnierposities bekleden in kerken en Humanistisch Verbond. Achtergrond van het installeren van de commissie was het gevoel, dat binnen de Partij van de Arbeid er soms gebrek aan kennis was m.n.v. maatschappelijk relevante ontwikkelingen die binnen organisaties van levensovertuigingen plaatsvinden.

Een greep uit de activiteiten van 1984:

- Er is een aantal malen door leden van het Trefpunt uitvoerig gesproken met de groep Scholten/Dijkman. Welke ontwikkelingen doen zich voor, welke motieven liggen aan hun optreden ten grondslag. Hoe is de positie t.o.v. de Partij van de Arbeid.
- Het denken van de Wereldraad werd toegelicht. In het denken staan 3 noties centraal om als toetssteen te dienen voor het beoordelen van de maatschappelijke situaties. Het gaat om een Just, participatory and sustainable society (JPSS). Een rechtvaardige, op participatie gerichte en houdbare samenleving. Verder werd uitgebreid gesproken over het in kerkelijke kring ontwikkelde idee van de ekonomie van het genoeg. Hoewel de terminologie (genoeg) niet zo aanspreekt, is de bedoeling van de term "opdat er ook is voor de ander".
- Over de werkwijze van de Raad van Kerken. Als de kerken het idee krijgen dat bij belangrijke maatschappelijke kwesties normen worden overtreden zegt men: nee! (denk aan de kruisraketten). Maar na een aantal keren nee gezegd te hebben word je ook uitgedaagd om modellen voor handelen uit te werken. Het IKV is daarvan een voorbeeld. Het werkt op verzoek van de kerken modellen uit, hoe je uit het probleem van de bewapeningsspiraal komt.
- Het Humanistisch Verbond heeft een voorontwerp van een nieuw Humanistisch Perspektief opgesteld. Trefpunt heeft daaraan een bespreking gewijd.

- Verder funktioneert het Trefpunt als een plaats van uitwisseling van allerlei ontwikkelingen en nieuwtjes. Dat lijkt weinig spektakulair, maar is voor de voortgang van wezenlijk belang. Er verschijnen immers tal van rapporten en brochures binnen de kerken, die, in 1984, variëren van medezeggenschap tot positie van bijstandsmoeders.
- Het is het voornemen van Trefpunt om in 1985 ook een paar bijeenkomsten te organiseren met geïnteresseerden erbij. Dat zal gebeuren naar aanleiding van bepaalde activiteiten of rapporten die plaatsvinden in kerken of Humanistisch Verbond. Eén ervan zal gaan over Trans Nationale Ondernemingen, een rapport dat op verzoek van de Wereldraad van Kerken is samengesteld.

De huidige personele bezetting van Trefpunt: prof.dr.H.M.de Lange, voorzitter, G. Barends, sekretaris, S. Poppe en mevr. I.Dales uit partijbestuur, D. van Ooyen en E. Herfkens uit fractie + 15 leden uit kerken en Humanistisch Verbond.

REGIONAAL OVERLEG

Het Regionaal Overleg is in het leven geroepen als platform voor die gewesten, die sociaal- economisch gezien de zgn. "achterstandgebieden" bestrijken. In een reeks van vergaderingen werd een symposium voorbereid, dat in nauwe samenwerking met de WBS op 31 maart 1984 in Sittard werd gehouden. De teksten van het symposium konden, in strijd met de verwachting, in de verslagperiode nog niet verschijnen, waardoor het Regionaal Overleg na 31 maart niet meer bijeen is geweest. Aan de opzet om geargumenteerde adviezen te verstrekken aan het partijbestuur en de Kamerfractie kon daardoor in de verslagperiode nog onvoldoende worden tegemoet gekomen.

PARTIJRADEN

1 oktober 1983

Op deze vergadering, die voor het grootste deel was gewijd aan de troonrede en miljoenennota 1984, kwamen onder de noemer van artikel 27e van de statuten de **organisatorische en financiële verslagen van de neveninstellingen over 1982** aan de orde.

Naar aanleiding van het verslag van de WBS worden de volgende opmerkingen gemaakt:

- Is het, gezien de grote aandacht die aan interne processen besteed wordt terwijl de economische situatie ook om bestudering vraagt, niet verstandiger prioriteiten te gaan stellen?
- Wordt Bijlage C ook bij de effektrapportage aan de partijraad betrokken?
- De dienstverlening naar de raads- en statenfractie zou uitgebreid moeten worden.
- De samenstelling van de werkgroep partijpolitieke processen is wat eenzijdig.
- Hoe staat het met de studie over onderwijs en hoe met de mediapolitiek?
- Wat zijn de status, vorm en inhoud van het onderwijscommentaar en wat is daarmee gebeurd?
- Het wordt onverstandig geoordeeld dat juist in de vredesweek in S&D het artikel van Van Benthem, van den Berg en Tromp verschijnt.
- Kan er een betere afstemming komen tussen de activiteiten die de WBS doet en die waarmee de partij bezig is?
- De discussies in S&D worden wat eenzijdig gevonden; misschien is dat wel het gevolg van de samenstelling van de redactie, en dat terwijl S&D zich juist leent voor pluriforme discussies.
- Hoe staat het met de verkoop van de brochures via de gewesten?

Naar aanleiding van het verslag van de Evert Vermeer Stichting wordt opgemerkt, dat de Derde Wereld-problematiek prioriteit verdient in het Europese verkiezingsprogramma.

WBS-direkteur Joop van den Berg antwoordt op de gemaakte opmerkingen dat in de planning juist tijd vrijgemaakt is voor economische en sociaal-economische problemen, waardoor in de prioriteitsstelling wat minder aandacht aan andere gebieden (bijvoorbeeld cultuur) besteed kan worden. De werkgroep Onderwijs is inmiddels weer aan de slag gegaan op basis van de ideeën van pg. Van Kemenade. Onderzocht wordt wat daarvan terecht is gekomen.

Een rapportage daarover kan in 1985 tegemoet worden gezien. Vanwege de geringe bezetting bij de WBS wordt getracht over mediabeleid via andere kanalen iets gedaan te krijgen. Wat betreft de afstemming tussen WBS- en partijactiviteiten wordt getracht de deskundigengroepen van zowel de Tweede Kamerfractie als van de WBS op elkaar af te stemmen, zodat dubblures worden voorkomen. De effektrapportage wordt meegenomen naar de discussie over de meerjarenraming in januari 1984. Echter, het bestuur van de SGGP stelt zijn plan vast; de partijraad kan daarover wel praten, maar geen besluiten nemen. De redactie van S&D is autonoom. Zij ondervindt vaak problemen bij het aanleveren van artikelen door poli-

tieke functionarissen. De komst van het artikel van Van Benthem van den Berg en Tromp was bekend, maar helaas zijn politici daar niet op ingegaan.

De opmerking gemaakt ten aanzien van de Evert Vermeer Stichting wordt door haar voorzitter **Eveline Herfkens** van harte ondersteund.

Partijsecretaris Wim van Velzen meldt, dat aan de verspreiding van brochures via de gewesten druk wordt gewerkt. Tijdens de tournees hebben de brochurekoffers hun nut bewezen. Overigens zal niet alleen de effektrapportage van de SGGP bij de meerjarenramingsdiskussie in januari 1984 betrokken worden, maar ook de plannen van de overige neveninstellingen. Verder hebben zowel het dagelijks bestuur als het partijbestuur de publikatie van het artikel van Van Benthem van den Berg en Tromp betreurd. Vandaar dat daarop o.a. via de Volkskrant is gereageerd.

De jaarverslagen zijn hiermee vastgesteld.

Voorts werd de volgende motie aangenomen:

Permanente kampanje

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 1 oktober 1983 te Zutphen;

- stelt vast dat:

- . de in 1983 ingezette permanente kampanje een goede aanzet is geweest om delen van onze achterban te bereiken;
- . het in het zicht van de onheilspellende plannen van de huidige regering noodzakelijk blijft als partij naar buiten te treden;

- verzoekt het partijbestuur:

- . overeenkomstig de partijraadsresolutie van januari 1983 en de daarin vastgelegde thema's - met verwerking van de ervaringen en informatie uit de gewestelijke tournee- voor 1983/1984 nadere invulling van de permanente kampanje te geven;
- . tevens op duidelijke wijze ons democratisch-socialistisch perspectief aan de kampanje te verbinden.

25 februari 1984

Deze vergadering, die aanvankelijk onder de noemer adviserende bevoegdheid was bijeengeroepen, begon met het aannemen van onderstaande motie, waardoor de status werd gewijzigd in besluitvormend.

Bevoegdheid partijraad

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 25 februari 1984 te Amsterdam;

- konstatierend, dat de partijraad onder de noemer van artikel 27a (de zgn. adviserende bevoegdheid) van de statuten zal worden gehouden;
- van oordeel, dat de ontwerp-resolutie naar aanleiding van de nota's Taakverdeling en Taakverlichting en Prioriteiten en Taakverdeling geen beslissing van buitengewone aard door het partijbestuur (of de Tweede Kamerfractie) noodzakelijk maken;
- van oordeel, dat de door het partijbestuur ingediende ontwerp-resolutie betrekking heeft op en handelt over voorstellen van organisatorische, administratieve en financiële aard;

- besluit, dat voor wat betreft het agendapunt ontwerp-resolutie enz. de partijraad vergadert onder de werking van artikel 27k van de statuten.

Bij de **vaststelling werkplan 1983/1986** wordt vanuit de partijraad gevraagd om, in aansluiting op het preadvies op motie 1, de resultaten van de eerste discussieronde in de Tweede Kamerfractie over de defensienota te betrekken bij de discussie in de partij op regionaal niveau. Verder wordt opgemerkt, dat de discussie over vrede en veiligheid niet te vrijblijvend gevoerd moet worden, maar bijvoorbeeld aan de hand van een advies van de Brede Commissie Buitenland.

Om vrijblijvendheid van de discussie te voorkomen, worden twee subamendementen op het pb-amendement ingediend.

Motie 2 heeft ook als doel om de drie thema's, maar vooral dat van de stimulering van de economie, uit te breiden met een discussie over ontwikkelingssamenwerking, bijvoorbeeld naar aanleiding van het plan van de Commissie Ontwikkelingssamenwerking (plan-Emmerij). Overbelasting van de afdelingen mag geen reden zijn om ontwikkelingssamenwerking, de relatie Noord/Zuid en de Derde Wereld niet te bespreken.

Verder wordt opgemerkt, dat de economische crisis niet alleen sociaal-economisch kan worden opgelost. De afdelingen dienen de tijd en informatie te hebben om de discussie over de thema's te kunnen voeren. En tenslotte is er de vraag welke voorstellen er van het partijbestuur te verwachten zijn voor wat betreft de ledenwerving en het ledenbehoud.

Namens het partijbestuur behandelt partijsecretaris **Wim van Velzen** de gemaakte opmerkingen. Het officiële resultaat van de in motie 1 bedoelde discussieronde, het besluit van de BKB, wordt meegenomen in de voorbereiding als opdracht van het ontwerp-verkiezingsprogramma. Uiteraard moet het de partij ook te enigertijd bekend zijn wat de resultaten van die discussie zijn geweest, opdat ze ook kan controleren op welke manier het partijbestuur ermee is omgegaan. Hij ontraadt echter het pb-amendement bij motie 1 uit te breiden met de twee subamendementen, omdat het niet de bedoeling is de afdelingen te verplichten bepaalde discussies op de agenda op te voeren. Vandaar dat deze discussies beter regionaal georganiseerd kunnen worden. De relatie Noord/Zuid, alsmede de ontwikkelingssamenwerking, waarop motie 2 betrekking heeft, vallen onder de noemer de oplossing van de internationale economische crisis.

Het thema Stimulering van de economie kan dan ook uitgebreid worden met ontwikkelingssamenwerking. Of dat zal gebeuren aan de hand van het rapport van Emmerij is niet toe te zeggen, omdat het rapport bij het partijbestuur nog niet bekend is. De afdelingen zullen zich met de voorstellen van het ontwerp-verkiezingsprogramma (de besluitvormende ronde) moeten bezig houden; alleen de voorafgaande discussies zijn niet verplicht. Vandaar dat konferenties en regionale discussies georganiseerd worden.

De in de tweede ronde gedane suggesties voor het organiseren van een conferentie over vrede en veiligheid wordt vanwege de vele reeds geplande partijactiviteiten ontraden. Wel zullen de afdelingen door middel van materiaalverstrekking zoveel mogelijk gestimuleerd worden die discussie te voeren. Tenslotte meldt Wim van Velzen, dat het SVP-project "Even bijpraten" een hele trage start heeft gehad, maar dat dit nu in de afdelingen begint te lopen. Daarom heeft het partijbestuur

besloten om niet nog eens met eigen discussienota's over dezelfde onderwerpen te komen.

Bij de besluitvorming over het werkplan wordt het pb-amendement bij motie 1 aangenomen.

De beide daarop ingediende subamendementen worden verworpen. Dit betekent, dat aan het werkplan voor 1983/1986 op bladzijde 5 wordt toegevoegd:

"Wat betreft vrede en veiligheid organiseert het partijbestuur in samenwerking met de Brede Kommissie Buitenland een eerste discussieronde op regionaal niveau over dit thema op basis van de defensienota van de Tweede Kamerfractie en ondermeer de West-West-nota van de BKB.

Besluitvorming over dit onderwerp vindt plaats op het Verkiezingskongres 1986."

Motie 2, die uitspreekt dat het thema van de Noord/Zuidrelaties als discussie-thema in het werkplan moet worden opgenomen, wordt verworpen. Echter, de toezegging om ontwikkelingssamenwerking onder te brengen bij het thema Stimulering van de economie komt daarmee niet te vervallen.

Nadat het **datumschema 1983/1986** ongewijzigd is vastgesteld, komt aan de orde: **Vaststelling resolutie over meerjarenraming en prioriteitsstelling.**

Mede op basis van de in juni 1980 aangenomen motie van Gelderland over meerjarenbeleid en meerjarenbegroting zijn twee commissies gevormd, die ieder een rapport hebben uitgebracht (Prioriteiten en Taakverdeling en Taakverdeling en Taakverlichting). De rapporten vormen de basis van de resolutie.

In de algemene ronde spelen de moties van Gelderland en Groningen, die beide verzoeken om een nieuwe resolutie, een belangrijke rol. De indieners van de Gelderse motie vinden de voorgestelde plannen een grote aantasting van de autonomie van instellingen en een inperking van werkwijze en bevoegdheden, die zijn weerslag zal vinden in verarmde discussies. Vandaar dat de motie voorstelt om in overleg met de desbetreffende instellingen tot overeenstemming van doelen en taken te komen.

Motie Groningen is voortgekomen uit de opvatting, dat de resolutie verder reikt dan waartoe in eerste instantie (meerjarenraming - motie Gelderland uit 1980) is besloten. In de resolutie zitten elementen, die eigenlijk ter besluitvorming aan het kongres voorgelegd dienen te worden. Vandaar het verzoek om de resolutie in deze vorm niet te behandelen. De laatste regel van de motie is een formele konstatering en slaat op de besluitvorming zoals die vandaag plaatsvindt.

Tegenover deze moties staan de ingediende subamendementen van Noord-Brabant-West, die een overbrugging willen zijn tussen de ontwerp-resolutie en een aantal amendementen.

Vanuit de Jonge Socialisten wordt opgemerkt, dat de resolutie en de rapporten een visie missen op de planning voor de toekomst. De resolutie geeft geen duidelijkheid waar we in de toekomst aan toe zijn.

De Rooie Vrouwen stellen zich op het standpunt, dat zij zich bezig houden met alle terreinen waarmee de partij zich ook bezig houdt en pleiten daarom voor een bredere taakopvatting voor de Rooie Vrouwen dan die welke in de resolutie verwoord is.

Voorts wordt nog opgemerkt, dat de resolutie een te slap aftreksel is van de rapporten, het partijbestuur daarmee geen eigen mening kenbaar maakt, de rapporten niet buiten de besluitvorming gehouden kunnen worden en dat uitstel van de besluitvorming zal leiden tot stagnatie in het partijwerk.

In zijn beantwoording wijst partijsecretaris **Wim van Velzen** erop, dat deze partijraad al in een eerder stadium bepaald heeft, dat deze vergadering besluitvormend is. Het is van belang dat de partijraad nu besluiten neemt. Wat de resolutie voorstelt, zijn de minimale uitgangspunten, die het partijbestuur nodig heeft voor de verdere plannen. Ten aanzien van de rapporten kent de resolutie geen inhoudelijke beperkingen. Dat het partijbestuur met deze resolutie komt, is een signaal naar de partijraad toe: het partijbestuur kan niet verder werken als de partijraad niet een aantal uitgangspunten vaststelt. Er dient een aantal voorwaarden gesteld te worden, alvorens aan de opdracht van de meerjarenraming en begroting voldaan kan worden.

De konstatering dat er sprake is van een vermenging van financiële en organisatorische voorstellen is een juiste. Het betreft hier niet een zaak, die uitsluitend financieel opgelost kan worden, maar die ook om organisatorische beslissingen vraagt. Bij het stellen van prioriteiten is het nodig organisatorische middelen te hebben om die prioriteiten te verdedigen en tot politiek te maken. Vandaar de voortstellen rondom de kategoriale instellingen. De indruk die de partijraad heeft over de te wijzigen relatie tussen de partij en de instellingen is een onjuiste.

Wat het partijbestuur nu voorstelt, komt voort uit het kongresbesluit, genomen in 1975. Thans is de financiële situatie voor de partij nog redelijk goed, maar vermeden dient te worden dat we later in financiële moeilijkheden geraken door gebrek aan toekomstvisie nu. Nu kunnen de discussies daarover op democratische wijze gevoerd worden. De uitgewerkte voorstellen komen in de juni-partijraad aan de orde en daarbij heeft de partijraad de bevoegdheid zich bij de begroting uit te spreken over het pakket van de afdelingen etc.

De motie Gelderland geeft het partijbestuur een open opdracht en is daarmee ontoereikend naar het partijbestuur toe. De bedoeling van de motie van Groningen is nog steeds onduidelijk. Wim van Velzen stelt dan ook voor eerst te stemmen over de resolutie en pas daarna over de motie van Groningen.

In de tweede ronde komen als nieuwe punten naar voren:

- dat het werk van de Rooie Vrouwen in 1977 bewust in de partij geïntegreerd is;
- het voorstel om de laatste regel van de motie van Groningen te schrappen;
- eerst te stemmen over de moties en dan pas over de resolutie;
- de haast die nu geboden is en waarmee de kans gelopen wordt dat een slechte resolutie wordt aangenomen.

Gelderland dient bij punt 4C van zijn motie nog een amendement in. Groningen legt nogmaals zijn motie uit. Het is niet de bedoeling nu de besluitvorming van de resolutie stop te zetten, maar wel om de resolutie zorgvuldiger voor te bereiden en met een visie te komen over hoe de partijorganisatie er het meest optimaal moet uitzien. De resolutie voldoet volgens Groningen daar niet aan.

Het presidium wijst erop, dat het schrappen van de laatste regel in de motie van Groningen deze identiek maakt aan die van Gelderland en dat dat overbodig is. Overigens krijgt de motie door die schrapping een ander karakter dan zijn oor-

spronkelijke en dat kan reglementair gezien niet.

Partijsecretaris **Wim van Velzen** reageert op de tweede ronde door onder meer te stellen, dat al in 1975 de Rooie Vrouwen in de partij geïntegreerd zijn en dat dat bepalend is; de voorstellen van het partijbestuur bevorderen juist de integratie zonder afbreuk te doen aan de politieke autonomie. Voor een heldere behandeling lijkt het hem het beste om eerst over de resolutie te stemmen en pas daarna over de motie van Groningen. Het aannemen van de motie van Gelderland ontraadt hij, omdat dat zou betekenen dat het partijbestuur met een nieuwe resolutie naar de partijraad moet komen, die qua inhoud niet van de thans te behandelen resolutie zal verschillen. Maar waardoor we wel een jaar achterop raken.

Besluitvorming resolutie. Allereerst komt de motie van Gelderland aan de orde. Daarop is een amendement ingediend, dat door de partijraad wordt aangenomen. Echter, bij stemming over de geamendeerde motie wordt deze uiteindelijk door middel van een schriftelijke stemming verworpen (56 voor, 67 tegen).

Een tussentijds ordevoorstel om de motie van Groningen na vaststelling van de resolutie in stemming te brengen wordt verworpen. De motie van Groningen wordt aangenomen. Deze luidt:

Funktioneren partijorganisatie

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 25 februari 1984 te Amsterdam, om het partijbestuur te adviseren inzake de uit de nota's Taakverdeling en Taakverlichting en Prioriteiten en Taakverdeling te trekken conclusies;

- heeft kennis genomen van de standpunten, die het partijbestuur reeds heeft bepaald en die zijn weergegeven in de aanbiedingsbrief van het partijbestuur bij deze resolutie d.d. 18-1-1984 PR/1 - 12.593;

- overwegend, dat:

- . de beide genoemde nota's een veelheid van onderwerpen behandelen en tot een groot aantal conclusies en/of aanbevelingen komen;
- . het onderwerpen betreft waarover, na zo'n lange voorbereiding in de vorm van vele commissies en even zovele adviezen, duidelijke uitspraken noodzakelijk zijn in het belang van een samenhangend en optimaal functioneren van de partijorganen, kategoriale instellingen, functionele organisaties en groepen en dienstverlenende instellingen;
- . dit eveneens dient in te houden een zorgvuldige voorbereiding van de besluitvorming door het partijbestuur, waarbij met name moet worden beschikt over een duidelijk inzicht in hetgeen de voorgestelde maatregelen voor het functioneren van de partijorganen op zich en in hun onderling verkeer aan veranderingen beogen te bewerkstelligen (taakverlichting binnen de partij);

- van mening, dat:

- . de door partijbestuur voor de partijraad van 25-2-1984 voorgelegde resolutie zich voornamelijk beperkt tot een aantal uitspraken in direct verband met de wenselijkheid bij de middelenverdeling een meer directe koppeling tussen middelen (begroting) en activiteiten aan te brengen;
- . en voor het overige wordt volstaan met nadere informatie in een brief van het partijbestuur;

- van mening, dat de resolutie in vergelijking met de door de beide commissies

voorgestelde maatregelen en voorzieningen, een willekeurige beperking bevat van datgene wat kennelijk nu door het partijbestuur van voldoende belang wordt geacht om een uitspraak van de partijraad te vragen;

belangrijke suggesties o.a. t.a.v. taken van het partijbestuur, gewestelijke bestuur, positie partijraad, indeling in gewesten en afdelingen en o.a. t.a.v. activiteiten op het terrein van scholing en vorming, adviezen en informatie, "permanente campagne", daarmee buiten een goed door het partijbestuur voorbereide discussie en besluitvorming blijven en lijken te worden verschoven naar behandeling van aangekondigde reglementswijzigingen;

- verzoekt het partijbestuur:

- . de vele gedane suggesties systematisch van commentaar te voorzien en een eigen visie te formuleren over het functioneren van de partijorganisatie als geheel en in relatie tot kategoriale instellingen, functionele organisaties en groepen en dienstverlenende instellingen en daarbij ook de aan het werk in de vertegenwoordigende organen ter beschikking staande faciliteiten te betrekken;
- . deze visie zodanig concreet uit te werken, dat ook op afdelingsniveau een duidelijk inzicht kan ontstaan over de beoogde veranderingen en de daaraan verbonden gevolgen;
- . daarbij aan te geven welke onderdelen een zodanige invloed op de partijorganisatie hebben, dat behandeling op het kongres wenselijk is;
- . deze integrale visie voor te leggen aan de partijraad, zodat de partijraad tot definitieve besluitvorming kan overgaan voor zover het onderdelen betreft die niet door de partijraad voor behandeling naar een kongres zijn doorverwezen;
- . e.e.a. met inachtneming van de heden door de partijraad genomen besluiten.

Deze motie is een aanvullende opdracht voor het partijbestuur.

Resolutie m.b.t. de nota's Taakverdeling en Taakverlichting en Prioriteiten en Taakverdeling.

De partijraad van de Partij van de Arbeid, op 25 februari 1984 bijeen om het partijbestuur te adviseren inzake de uit de nota's 'Taakverdeling en Taakverlichting' en 'Prioriteiten en Taakverdeling' te trekken konklusies, heeft kennis genomen van de standpunten die het partijbestuur reeds heeft bepaald en die zijn weergegeven in de aanbiedingsbrief van het partijbestuur bij deze resolutie.

De partijraad komt met betrekking tot het gestelde in beide nota's tot de volgende bevindingen:

1. De partijraad acht het juist dat de taken die door organen van de partij en door met de partij verbonden instellingen worden verricht, worden geordend volgens het systeem van de vier centrale taken, zoals die zijn geformuleerd door de kommissie Meerjarenramingen en Partijorganisatie (MEP). De taken zijn onderling samenhangend en gelijkwaardig, waarbij de vierde taak dienstbaar is aan de overige drie.
2. De partijraad is van mening, dat de aandacht van een partij-afdeling in elk geval moet zijn gericht op het politieke werk en op de uitvoering van de maatschappelijke strategie in de eigen gemeente.

Met betrekking tot de overige taken van de afdeling gaat de partijraad er van uit dat zij zich zal bezighouden met de belangrijkste algemene politieke zaken, zoals de keuze van de lijsttrekker, het al dan niet deelnemen aan een kabinet, de hoofdzaken van het landelijke en provinciale programma en belangrijke aktuele onderwerpen. Vervolgens bepaalt de afdelingsvergadering zelf of en hoeveel aandacht zij geeft aan activiteiten als het amenderen van andere dan gemeentelijke verkiezingsprogramma's en aan discussieprojecten. Een taakverdeling voor de afdeling mag niet leiden tot minder rechten voor de leden. Het recht op amending van het individuele lid moet in het huishoudelijk reglement gegarandeerd worden.

- 3.1 De partijraad heeft kennis genomen van de mening van de kommissie Prioriteiten en Taakverdeling, dat het de voorkeur verdient, dat de geldmiddelen van de partij voortaan worden toegerekend op basis van activiteiten in plaats van instellingen. De partijraad is er geen voorstander van om over te gaan tot een systeem van uitsluitend activiteitenbegroting. Hij verzoekt het partijbestuur om een stelsel te ontwikkelen, dat bodemfinanciering en activiteitenfinanciering combineert. Op deze wijze kan de begroting beter beheersbaar worden gemaakt, terwijl tevens de continuïteit van de minimaal noodzakelijke activiteiten wordt gewaarborgd.

In verband met het ingewikkelde karakter van zulk een stelselwijziging is de partijraad er voorstander van dat, alvorens wordt besloten tot een integrale invoering, op zo kort mogelijke termijn een proef plaatsvindt.

Teneinde ervaring op te doen met de effecten van een dergelijke stelselwijziging besluit de partijraad het partijbestuur opdracht te geven:

- de bedragen, verband houdende met de "permanente kampanje" volgens dit nieuwe systeem toe te rekenen in de partijbegroting 1984-1985;
- over de resultaten van de evaluatie van de proef en het daaruit af te leiden toekomstig beleid aan de partijraad in juni 1985 te rapporteren;
- parallel aan deze proef de financiële kommissie te verzoeken een model-nieuwe-begrotingsopzet te laten maken en dit model in de rapportage van 1985 op te nemen.

De partijraad is van oordeel, dat tijdens de voorbereiding en uitwerking van deze proef het partijbestuur goed en tijdig overleg dient te voeren met de daarbij betrokken organen en instellingen.

De partijraad is van oordeel dat een besluit over definitieve integrale invoering van dit nieuwe systeem niet eerder kan plaatsvinden dan op de partijraad van juni 1986.

- 3.2 De partijraad is van oordeel dat bij de proef met het nieuwe stelsel van begroten toedeling van gelden dient te gebeuren op basis van de minimaal noodzakelijke politieke en organisatorische activiteiten van partij-organen en met de partij verbonden instellingen.

De partijraad spreekt zich ervoor uit dat de kategoriale instellingen en de funktionele organisaties en groepen, alsmede de Sektie Gemeente, Gewest en Provincie van de WBS, hun aandeel in de uitvoering van de centrale taken zoals door de kommissie MEP geformuleerd, zullen toespitsen op aspecten die specifiek zijn voor hun beleidsterrein respektievelijk doelgroep. Een dergelijke toespitsing maakt het extra noodzakelijk dat binnen alle instellingen,

organisaties en groepen binnen de partij ernaar wordt gestreefd dat ten minste vijftieng procent van de deelnemers vrouwen zijn. Daarbij beschouwt de partijraad het goed onderhouden van de wisselwerking met de samenleving voor de gehele partij als van groot belang; voorts dient deze taak evenzeer speciale aandacht te vergen van de kategoriale instellingen en functionele groepen en organisaties alsmede van de SGGP.

- 3.3 De partijraad deelt de mening van partijbestuur en commissie Prioriteiten en Taakverdeling, dat er meer duidelijkheid moet komen over de taken van het partijbestuur en andere partij-organen, alsmede van de met de partij verbonden instellingen en dat onnodige overlapping van taakuitvoering en overbodige dubbelfuncties moeten worden teruggedrongen. De partijraad voegt daar overigens aan toe dat van een beperking van de politieke autonomie van deze instellingen geen sprake kan zijn. Deze houden een grote mate van vrijheid bij de keuze van prioriteiten en daaruit voortvloeiende activiteiten op hun terrein.

Bij de uitvoering van de proef met een nieuw stelsel van begroten dient het partijbestuur met deze beide opvattingen van de partijraad rekening te houden.

- 3.4 Rooie Vrouwen en Jonge Socialisten zijn niet te beschouwen als kategoriale instellingen, primair gericht op specifieke beleidsterreinen en/of doelgroepen, maar hebben een bredere politieke taak.

4. De partijraad deelt het standpunt van het partijbestuur en de commissie Prioriteiten en Taakverdeling dat bij de toerekening van gelden en van het onbetaalde beslag op het service-apparaat van de partij voortaan de totale inkomsten van instellingen en organisaties worden betrokken, alsmede de aard en de omvang van hun activiteiten.

5. De partijraad neemt de volgende standpunten in met betrekking tot de kontributies:

- 5.1 Uitgangspunt is het zo laag mogelijk houden van de bestaande kontributies. Het partijbestuur wordt verzocht bij de begroting 1984-1985 inzicht te geven in de mogelijke uitwerking van dit uitgangspunt.

- 5.2 De kontributieschalen blijven gebaseerd op het draagkrachtbeginsel.

- 5.3 Hoewel ruimere bekendheid kan worden gegeven aan de dispensatiemogelijkheden die artikel 57 lid 2 van het huishoudelijk reglement biedt, deelt de partijraad de opvatting van het partijbestuur en van de commissie Prioriteiten en Taakverdeling dat het onwenselijk is aparte kontributieregelingen te treffen voor jongeren en/of leden die het minimum-loon of -uitkering hebben.

- 5.4 Het partijbestuur wordt verzocht een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden, alsmede de voor- en nadelen van een regeling voor hen die, zonder van de PvdA lid te worden, niettemin een bijzondere band met de partij wensen aan te gaan.

6. De partijraad deelt de opvatting van het partijbestuur dat het behoud van de werkgelegenheid van de werknemers in dienst van de partij en de met haar verbonden instellingen een belangrijke taakstelling is.

De bij de resolutie aangenomen moties luiden:

Meerjarenvisie

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 25 februari 1984 te Amsterdam;

- konstatierend dat:
 - . het besluit van de junipartijraad 1980 (motie Gelderland):
"dat ten behoeve van een in het eerste kwartaal van 1982 te houden partijraad een zo uitgebreid mogelijke meerjarenvisie, die alle begrotingshoofdstukken betreft, met de daaruit voortvloeiende globale financiële vertaling op te stellen en waarin rekening wordt gehouden met een toereikende voeding van fondsen en reserves" nog steeds niet tot meetbare resultaten heeft geleid;
 - . het partijbestuur, de financiële commissie en de commissie Prioriteiten en Taakverdeling kritisch staan tegenover een systeem van meerjarenramingen;
- van oordeel, dat een dergelijk systeem niet moet leiden tot een stelsel van verkregen rechten, dat onvoldoende flexibel is voor beleidsaanpassingen;
- van mening dat:
 - . het jaarlijks vaststellen van de begroting zonder de mogelijkheid tot toetsing aan een financiële vertaling van een meerjarenvisie leidt tot ad-hoc-beslissingen, welke niet altijd getuigen van konsistent beleid;
 - . voor het sluitend maken van de begroting slechts in beperkte mate van onttrekking aan reserves gebruik gemaakt mag worden;
 - . de noodzaak om tot een financieel meerjarenkader en daarmee samenhangende prioriteitsstelling te komen als gevolg van zich wijzigende financiële vooruitzichten sterk is toegenomen;
- draagt het partijbestuur op:
 - . ten behoeve van de junipartijraad 1984 een financiële meerjarenvisie en een daarmee samenhangende prioriteitsstelling ter bespreking en besluitvorming voor te leggen;
 - . deze meerjarenvisie te doen vergezellen van een overzicht van de resultaten van een toetsing van alle begrotingshoofdstukken aan de criteria doeltreffendheid en doelmatigheid door taakwijziging c.q. aanpassing c.q. afstoting en door horizontale maatregelen.

Voorstel m.b.t. het inzicht van de partijraad in de stromen van de externe geldgevers op de jaarlijkse junipartijraad.

De (fluktuerende) bedragen, die de externe geldgevers bijdragen aan de neveninstellingen van de partij, zijn in de stukken van de junipartijraad niet aangegeven. Dat bemoeilijkt de beoordeling van de partijraad van de opgenomen bedragen ten laste van de partijbegroting. In het vervolg moeten deze bedragen, voor zover mogelijk, bekend zijn bij de desbetreffende besluitvorming op de junipartijraad. Het partijbestuur verschaft dit inzicht alsnog voor de begroting 1983/1984, die op de partijraad in juni 1983 wordt vastgesteld.

De bij de resolutie behorende aanbiedingsbrief (PR/1, 12.593 dd. 18 januari 1984) bevat voorts een aantal toezeggingen welke niet door de aangenomen resolutie zijn komen te vervallen, te weten:

- er wordt een werkgroep ingesteld, die zich gaat bezighouden met het zuiveren

- van de statuten en reglementen en het opstellen van een handleiding. In de werkgroep zullen ook ervaren afdelings- en gewestelijke bestuurders worden opgenomen;
- het pb komt niet met een voorstel om de status van de partijraad te wijzigen;
 - het partijbestuur zet een overleg over het onderbrengen van alle scholing en vorming bij de Stichting Vormingswerk PvdA voort;
 - hetzelfde geldt voor het overleg met de desbetreffende instellingen over het in dienst treden van hun personeel bij de partij;
 - aan de partijraad zal te zijner tijd een voorstel omtrent het beslag op de huisdrukkerij worden voorgelegd.

24 maart 1984

Deze partijraad was gewijd aan het vaststellen van de kandidatenlijst voor de Europese verkiezingen van 14 juni 1984 en kwam onder de noemer van artikel 27c van de statuten bijeen.

Vaststelling vergaderorde

Op voorstel van het presidium besluit de partijraad:

- a) tot het houden van een algemene ronde in twee termijnen;
- b) bij de algemene ronde ook de visie op de lijsttrekker te betrekken;
- c) in de algemene ronde geen open of verkapte aanbevelingen voor kandidaten te doen;
- d) de kandidatenlijst te beperken tot 37 kandidaten in verband met het afvallen van drie kandidaten uit Brussel, die zich vanwege hun werkkring niet kunnen inzetten voor de verkiezingskampanje;
- e) de vaststelling van de kandidatenlijst telkens in één ronde te laten plaatsvinden. De stemprocedure vindt plaats konform artikel 8 lid 4 van het reglement kandidaatstelling Europese Parlement.

Algemene ronde

In de algemene ronde wordt meermalen gewezen op een motie waarin het partijbestuur gevraagd wordt om een procedure te ontwikkelen waardoor tussentijds het functioneren van de leden van het Europese Parlement geëvalueerd kan worden en deze procedure aan de partijraad van juni 1985 voor te leggen. Daarnaast uit een aantal partijraadsleden zijn ongenoegen over het ondersteunen van een kandidaat uit de eigen regio, waarmee voorbijgegaan wordt aan het feit, dat de kandidaten voor het Europese Parlement landelijke vertegenwoordigers zijn. Betreurd wordt de zwakke rol die het partijbestuur ten opzichte van de onafhankelijke commissie gespeeld heeft waar het gaat om het naar voren brengen van (nieuwe) kandidaten. Ook het bekend maken van de mening van het partijbestuur over de lijsttrekker, de manier waarop en het tijdstip zijn niet goed geweest. Betwijfeld wordt, of de zittende kandidaten de thans gestelde prioriteiten niet kunnen uitvoeren en of daarvoor werkelijk nieuwe kandidaten nodig zijn. In de voorgestelde kandidatenlijst wordt onder de verkiesbare plaatsen een aantal deskundigheden gemist. De verhouding tussen continuïteit en vernieuwing is onevenwichtig. Kritiek wordt geuit op de formulering die de onafhankelijke commissie heeft gegeven aan het streven naar 25% vrouwelijke kandidaten op de ontwerp-kandidatenlijst. Tot slot wordt

gevraagd hoe kandidaat nr. 20 gezien moet worden, namelijk als lid van de Partij van de Arbeid of als Nederlander.

Bij de beantwoording geeft allereerst partijvoorzitter **Max van den Berg** een toelichting op de positie van het partijbestuur tijdens de kandidaatstellingsprocedure. De plaats van het partijbestuur daarbij is een zeer beperkte, omdat het opstellen van de ontwerp-kandidatenlijst is opgedragen aan een onafhankelijke commissie. Tijdens de procedure zijn tussen de onafhankelijke commissie en het partijbestuur afspraken gemaakt over de positie van de lijsttrekker. Het partijbestuur heeft daarover in een vergadering intern gesproken, doch helaas is dat interne beraad naar buiten gekomen alvorens daarover met de onafhankelijke commissie gesproken kon worden.

Vervolgens gaat partijsecretaris **Wim van Velzen** in op de motie betreffende een tussentijdse evaluatie van de leden van het Europese Parlement. Deze procedure zal aan de gewestelijke besturen worden voorgelegd en het is naar zijn mening niet nodig daarvoor ook nog overleg met de partijraad te voeren. Hij is wel bereid de procedure ter kennisneming van de partijraad te brengen.

Tenslotte beantwoordt **Relus ter Beek** als voorzitter van de onafhankelijke commissie de overige vragen en opmerkingen. Hij wijst er daarbij op, dat het kongres indertijd de onafhankelijke commissie heeft gekozen, hetgeen het aspect onafhankelijk waarborgt. De commissie heeft de haar opgedragen taken/procedure zorgvuldig uitgevoerd. Het regionale/territoriale beginsel is in de commissie wel ter sprake gebracht, maar zij stelde zich op het standpunt dat de kandidaten gezien moeten worden als landelijke vertegenwoordigers, zonder regionale binding. De commissie is van mening, dat aan het streven naar de 25%-norm ten aanzien van de ontwerp-kandidatenlijst tegemoet is gekomen en ten aanzien van de verkiesbare plaatsen zelfs ruimschoots. De commissie heeft echter te maken met het feit, dat van de 55 beschikbare kandidaten er slechts 9 vrouw zijn, waarvan er nog eens 2 om diverse redenen afvielen. Een combinatie van factoren (zoals het functioneren van het Europese Parlement, de prioriteiten in het verkiezingsprogramma, continuïteit versus vernieuwing, de vergelijking van de kandidaten onderling, alsmede de met de kandidaten gevoerde gesprekken) hebben tot de voorgestelde kandidatenlijst geleid. De commissie is bij haar aanbevelingen van de kandidaten zeer terughoudend geweest. Ten aanzien van de voorgestelde lijsttrekker en diens interview in De Groene leest Relus ter Beek een uitspraak van Piet Dankert voor, namelijk: "Er is mij naar aanleiding van mijn interview in De Groene van 21 maart de vraag gesteld of ik me door sommige uitspraken niet verwijder van het program van de Partij van de Arbeid. Uiteraard ben ik niet aansprakelijk voor de presentatie van mijn opvattingen door de redactie van De Groene, maar in de kontekst van het interview over een Europees veiligheidsconcept kunnen bepaalde uitspraken helaas aanleiding geven tot misverstand.

Ik hecht er aan nog eens duidelijk te verklaren, dat ik -zoals trouwens in het interview uitgesproken- de plaatsing van nieuwe kernwapens in Nederland afwijs en mij zonder voorbehoud bereid heb verklaard het programma van de Partij van de Arbeid, 'waarmee ik niet alleen kan leven', maar waarvoor ik mij verantwoordelijk voel, te verdedigen en uit te dragen."

Vervolgens komt de motie in stemming. Het partijbestuur is bereid de motie met een gewijzigde tekst over te nemen. De partijraad gaat akkoord met deze tekstwijziging en neemt de motie aldus gewijzigd aan. De motie luidt:

Evaluatie Eurofractie

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 24 maart 1984 te Amsterdam;

- stelt vast, dat:
 - . er gedurende de periode 1979-1984 geen tussentijdse evaluatie inzake het functioneren van de Eurofractie als geheel en de leden daarvan afzonderlijk heeft plaats gevonden;
 - . ook een evaluatierapport als zodanig ontbreekt;
 - . door de gewesten onder andere op delegatievergaderingen daarop meermalen bij het partijbestuur is aangedrongen;
- konstateert, dat:
 - . in het eindrapport van de onafhankelijke commissie wel van een gedeeltelijke evaluatie sprake is;
 - . de daarin gehanteerde criteria niet door de partijraad zijn vastgesteld;
 - . het opstellen van de aan te houden criteria door de partijraad niet aan andere organen is gedelegeerd;
- overweegt, dat:
 - . door de gevolgde procedure een beoordeling van het functioneren van de leden van de Eurofractie door partijraadsleden niet of in onvoldoende mate mogelijk is;
 - . een en ander in strijd is met de zorgvuldigheid met betrekking tot beoordeling van zittende fractieleden, die zich herkiesbaar hebben gesteld;
- draagt het partijbestuur op:
 - . een procedure te ontwikkelen, teneinde zowel "halverwege" als direct voorafgaande aan de kandidaatstelling voor het Europees Parlement een evaluatie van het functioneren van de leden van de Eurofractie mogelijk te maken;
 - . deze procedure hiervoor ter kennis te brengen van de partijraad van juni 1985;
- en gaat over tot de orde van de dag.

Daarna wordt overgegaan tot **vaststelling van de kandidatenlijst.**

Plaats 1: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 122

absolute meerderheid: 62

P. Dankert: 99

I. v.d. Heuvel: 23

Gekozen: **P. Dankert**

Plaats 2: **I. v.d. Heuvel** gekozen zonder stemming

Plaats 3: **E. Woltjer** gekozen zonder stemming

Plaats 4: **H. d'Ancona** gekozen zonder stemming

Plaats 5: **H. Muntingh** gekozen zonder stemming

Plaats 6: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 123

absolute meerderheid: 62

I. Ketelaar: 25

P. Viehoff: 98

Gekozen: P. Viehoff

Plaats 7: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 122

absolute meerderheid: 62

B. Cohen: 92

I. Ketelaar: 19

A. Krouwel: 11

Gekozen: B. Cohen

Plaats 8: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 123

absolute meerderheid: 62

I. Ketelaar: 25

J. van Minnen: 28

B. Visser: 70

Gekozen: B. Visser

Plaats 9: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 117

absolute meerderheid: 59

I. Ketelaar: 20

A. Metten: 97

Gekozen: A. Metten

Plaats 10: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 122

absolute meerderheid: 62

I. Ketelaar: 18

A. Krouwel: 43

J. van Minnen: 43

D. Toornstra: 18

Herstemming tussen A. Krouwel en J. van Minnen, waarbij de meest behaalde stemmen gelden.

Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 119

A. Krouwel: 62

J. van Minnen: 57

Gekozen: A. Krouwel

Plaats 11: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 122

absolute meerderheid: 62

E. Bolhuis: 12

H. Erasmus: 31

I. Ketelaar: 7

J. van Minnen: 46

D. Toornstra: 26

Herstemming tussen J. van Minnen en H. Erasmus, waarbij de meest behaalde stemmen gelden.

H. Erasmus: 68

J. van Minnen: 54

Gekozen: H. Erasmus

Plaats 12: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 121

absolute meerderheid: 61

J. van Bergen: 22

E. Bolhuis: 9

I. Ketelaar: 27

J. van Minnen: 39

D. Toornstra: 17

K. de Vries: 7

Herstemming tussen I. Ketelaar en J. van Minnen, waarbij de meest behaalde stemmen gelden.

Aantal uitgebrachte stemmen: 122

I. Ketelaar: 64

J. van Minnen: 58

Gekozen: **I. Ketelaar**

Plaats 13: **D. Toornstra** gekozen zonder stemming

Plaats 14: **E. Bolhuis** gekozen zonder stemming

Plaats 15: **J. van Minnen** gekozen zonder stemming

Plaats 16: **K. de Vries** gekozen zonder stemming

Plaats 17: **A. Ranner** gekozen zonder stemming

Plaats 18: **J. van Bergen** gekozen zonder stemming

Plaats 19: Aantal uitgebrachte geldige stemmen: 110

absolute meerderheid: 56

A. Burger: 48

A. Hilhorst: 29

P. Nelissen: 33

Herstemming tussen P. Nelissen en A. Burger, waarbij de meest behaalde stemmen gelden.

Aantal geldig uitgebrachte stemmen: 107

A. Burger: 77

P. Nelissen: 30

Gekozen: **A. Burger**

Plaats 20: **P. Nelissen** gekozen zonder stemming

Plaats 21: **A. Hilhorst** gekozen zonder stemming

Plaats 22: **S.P.M. Vroonhof** gekozen zonder stemming

Plaats 23: **H.T. Lankamp** gekozen zonder stemming

Plaats 24: **H. Hartmeijer** gekozen zonder stemming

Plaats 25: **G.C. Metselaar** gekozen zonder stemming

Plaats 26: **J.M.H.M. Wevers** gekozen zonder stemming

Plaats 27: **R. v.d. Water** gekozen zonder stemming

Plaats 28: **A.P.W. Melkert** gekozen zonder stemming

Plaats 29: **L. Halfwerk** gekozen zonder stemming

Plaats 30: **V. van Koppenhagen** gekozen zonder stemming

Plaats 31: **H. van Dantzig** gekozen zonder stemming

Plaats 32: **P.C. Goosen** gekozen zonder stemming

Plaats 33: **B. Bruil** gekozen zonder stemming

Plaats 34: **P. de Vries** gekozen zonder stemming

Plaats 35: **M.C. Meijvogel** gekozen zonder stemming

Plaats 36: **A.J. Algra** gekozen zonder stemming

Plaats 37: **J.G. Nagel** gekozen zonder stemming

Lijstverbinding

De partijraad stemt in met het voorstel van het partijbestuur betreffende de lijstver-

binding. Dit voorstel luidt:

Het partijbestuur stelt de partijraad voor met betrekking tot de Europese verkiezingen, welke op 14 juni 1984 in Nederland zullen worden gehouden, een lijsttenkombinatie aan te gaan met het Groen-Progressief Akkoord.

15 en 16 juni 1984

Op deze partijraad kwam een aantal huishoudelijke zaken aan de orde. De besluiten die m.b.t. de politieke aktualiteit werden genomen, staan vermeld in het beleidsverslag van het partijbestuur 1982/1984.

1. Bespreking organisatorisch verslag Partij van de Arbeid 1982/1983 3 (art. 27 lid e statuten)

Het organisatorisch verslag ontlokt de volgende opmerkingen en vragen:

- Wat zijn de criteria om stukken, ingezonden brieven etc. wel of niet in Voorwaarts op te nemen (dit naar aanleiding van de toezegging bij het vaststellen van het organisatorisch verslag 1981/1982 die criteria te formuleren)?
- Welke rol kan de Partij van de Arbeid binnen de Europese Beweging Nederland spelen in relatie tot de Europese socialistische politiek, of is het beter indien de Europese Beweging (en dus de PvdA) uit de Atlantische Commissie stapte?
- Uit het verslag valt te konkluderen, dat bij (de start van) de permanente campagne meer overleg met afdelingen gevoerd moet worden, zodat deze beter geïntegreerd raken en er aan de campagne een betere uitvoering gegeven kan worden.
- Is het aktiesekretariaat wel voldoende ingespeeld op zaken die in de afdelingen leven?
- Bestaat de mediakommissie nog?
- Onder wiens verantwoordelijkheid verschijnen de (extra) ledennummers van Voorwaarts en de overige (abonnee)nummers? Een scheiding daarin is door een kongres nooit uitgesproken.
Gevraagd wordt daarom naar een notitie daarover ten behoeve van een eerstvolgende partijraad.
- De grote steden zijn niet uit zichzelf uit het regionaal overleg gegaan, maar eruit gezet. Een bericht daarover van het partijbestuur is nooit ontvangen. De problemen van zowel regionale als van stedelijke gewesten vragen echter om oplossingen; wellicht dat het partijbestuur in de opzet van een hernieuwd overleg kan bemiddelen.
- In hoeverre worden naar de functionele werkgroepen konform de reglementen de gewesten afgevaardigd?
- Betwijfeld wordt, of er in de partij wel sprake is van discussie; de indruk bestaat dat het partijbestuur te veel vasthoudt aan een bepaalde lijn en het opstellen daarbij van een resolutie, maar weinig leiding geeft aan een echte discussie in de partij. Waar blijft bijv. partijbestuur met discussie over defensie?
- Wat zijn de redenen voor het opheffen van de werkgroep activering vrouwelijke leden? Zijn de taken volbracht? Op het advies werkplan van deze werkgroep heeft het partijbestuur nog geen reactie gegeven.

Namens het partijbestuur behandelt **Max van den Berg** een deel van de opmerkin-

gen en vragen.

- Voorwaarts: Het partijbestuur heeft vooraf geen rechtstreekse invloed op het beleid van de redactie; hooguit achteraf door middel van het stellen van vragen. Bij navraag bleek, dat journalistieke criteria en actualiteitswaarde richtlijnen zijn voor het plaatsen van ingekomen stukken. Ter uitvoering van het kongresbesluit is getracht twee doelen te combineren, namelijk het instandhouden en uitbreiden van het abonneebestand van Voorwaarts en het met enige regelmaat uitgeven van een blad voor alle leden. Overigens verschijnt de ledenkrant van Voorwaarts onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur. Het partijbestuur is bereid aan de nieuwe leden van de redactie te vragen een notitie te maken voor de partijraad over het te voeren beleid en wat er met een blad als Voorwaarts te doen is, maar legt zich niet vast op een datum.
- Regionale/grote stedenproblematiek: Vaak staan de problemen van deze beide gebieden haaks op elkaar, hetgeen een goed functioneren in de weg staat. De bemiddelende rol die het partijbestuur zou kunnen spelen, bestaat uit het opzetten van gesprekken met beide belanghebbenden en leden van de Tweede Kamerfractie, bijvoorbeeld twee keer per jaar.
- Sociaal-ekonomische discussie in de partij. Het partijbestuur vindt het onjuist om te gaan discussiëren over hoofdpunten van beleid, waarover in het verleden al overeenstemming is bereikt. Het is de taak van het partijbestuur om verschillen van inzicht op legitieme punten binnen de partij boven tafel te krijgen en ter discussie te stellen. Door de manier waarop het sociaal-ekonomische stuk aan de partij ter discussie wordt aangeboden, is het mogelijk om zowel deskundigen als ons kader daarover van gedachten te laten wisselen. De amendeerbare teksten zijn beknopt gehouden om te voorkomen dat we belanden in amenderingen in plaats van discussiëren. De rol van het partijbestuur daarbij is het leiding geven aan de discussie door bij ieder discussiepunt zijn mening te geven.

Internationaal sekretaris **Maarten van Traa** gaat in op de opmerkingen over de

- Europese Beweging: In de afgelopen twee jaar is gepoogd de verhouding tussen de Europese Beweging en de Atlantische Commissie los te maken, hetgeen niet gelukt is. Leden van de Partij van de Arbeid zitten op persoonlijke titel in de Atlantische Commissie, in tegenstelling tot de partijleden die zitting hebben in de Europese Beweging.
- De kruisraketten zullen zeker nog de komende tijd onderwerp van discussie in onze partij zijn. Hij wijst op de defensienota uitgebracht door de fractie.

De resterende opmerkingen worden behandeld door sekretaris **Wim van Velzen**.

- Permanente campagne: de konklusie dat de fasering meer afgestemd moet worden op wat de partij in de praktijk aan kan, is reeds in het verslag getrokken. Het partijbestuur zal daarnaar handelen. Met de afdelingen en gewesten zal -evenals in de achterliggende periode- een zo intensief mogelijk contact worden onderhouden om van elkaanders ervaringen te leren.
- De mediakommissie is als partijkommissie opgeheven en als onderwerp overgegaan naar de WBS. Indien er belangrijke onderwerpen op het mediagebied zijn, is het mogelijk daarover mensen ad hoc bijeen te roepen.
- Nagegaan zal worden of de samenstelling van de funktionele werkgroepen over-

eenkomt met de daarvoor gestelde regels.

- De werkgroep aktivering vrouwelijke leden is opgeheven; er is een advies uitgebracht en daarmee zijn de werkzaamheden voor althans de landelijke werkgroep afgerond. Het advies bevatte een aantal voorstellen hoe vrouwelijke leden in afdelingen en gewesten te aktiveren zijn en voorstellen daarover zijn de partij in gezonden. Over het aktiviteitenplan moet nog overleg gevoerd worden met de Rooie Vrouwen, dat waarschijnlijk na de zomervakantie zal plaatshebben. Hiermee is het organisatorisch verlag over 1982/1983 besproken.

2. Bespreking verslag Nederlandse leden van de socialistische fractie in het Europese Parlement

(art. 27 lid i statuten)

In het verslag wordt een passage over het onderwijs gemist.

Fraktielid **Ien van den Heuvel** antwoordt daarop, dat binnen het Europese beleid het onderwijsbeleid moeilijk te realiseren is. In het verslag is dat niet uitgebreid behandeld. Daarmee wil geenszins gezegd zijn, dat het niet de belangstelling van de leden heeft; zij zijn daarmee bezig en blijven daarmee doorgaan.

Met deze beantwoording is het verslag besproken.

3. Vaststelling reglementswijzigingen

(art. 27 lid m statuten)

Bij het vaststellen van een aantal reglementswijzigingen worden de volgende moties aangenomen, die als volgt luiden:

Beoordeling ten behoeve van kandidaatstelling

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 15 en 16 juni 1984, te Amsterdam;

- overwegende, dat:
 - . de partij een verantwoordelijkheid heeft t.a.v. die personen, die de partij in talrijke vertegenwoordigende lichamen vertegenwoordigen;
 - . het voor leden van de partij met het oog op eventuele kandidaatstellingen van groot belang is te weten hoe de vertegenwoordigers van de partij in hun gekozen functie hebben gefunctioneerd;
 - . bij het beoordelen van het functioneren van onze vertegenwoordigers als zodanig er grote onduidelijkheid bestaat;
- verzoekt het partijbestuur te bevorderen, dat overal, waar partijorganen belast zijn met het beoordelen van het functioneren van partijgenoten in vertegenwoordigende lichamen, dit beoordelen zal plaatsvinden d.m.v. een voor alle betrokkenen duidelijke procedure met duidelijke criteria;
- en gaat over tot de orde van de dag.

Procedure partijbestuursverkiezing

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 15 en 16 juni 1984, te Amsterdam;

- heeft kennis genomen van de wijzigingsvoorstellen 5 en 6 van het gewest Drenthe m.b.t. het huishoudelijk reglement over de verkiezing van het partijbestuur;
- verzoekt het partijbestuur op het komende huishoudelijke kongres in 1985 met

- voorstellen te komen inzake de procedure van de partijbestuursverkiezing
- en gaat over tot de orde van de dag.

Funktioneren STEP

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 15 en 16 juni 1984, te Amsterdam;

- overwegend dat de Stuurgroep Europese Politiek niet funktioneert en voor opheffing in aanmerking komt;
- spreekt uit, dat:
 - . een goede koördinatie tussen Europese fractie, Tweede Kamerfractie en partij gewenst is;
 - . deelneming van vertegenwoordigers uit de gewesten aan deze koördinatie gewenst is;
 - . politieke discussie over Europese onderwerpen zoveel mogelijk moet plaatsvinden in de Brede Kommisie Buitenland, waarin alle gewesten zijn vertegenwoordigd;
- verzoekt het partijbestuur aan de septemberpartijraad een voorstel voor te leggen om de koördinatie van de Europese politiek te verzekeren.

4. Financieel verslag 1982/1983

(art. 27 lid e statuten)

Het financiële verslag roept een aantal vragen op, te weten:

- Het ontbreken van de noodzaak om toevoeging van middelen aan de post bijzondere verplichtingen personeel, terwijl deze middelen wel zijn toegevoegd;
- Waarover gaan precies de te voeren gesprekken met betrekking tot de bestemmingen en de pensioenen?
- De post buitenlandse vertegenwoordigingen is met bijna 100% overschreden.

Penningmeester **Willem Vermeend** antwoordt, dat in feite de besprekingen tussen vakbond en personeel over de opzet van de pensioenen zijn afgerond, maar dat deze opzet nog voorgelegd moet worden aan de werkgever (partijbestuur en neveninstellingen).

Als deze met de opzet akkoord gaan, kan de zaak worden afgehandeld. De laatste toevoeging aan de post bijzondere verplichtingen personeel is fl. 94.300,-- geweest; daarna is die post slechts als aandachtspunt opgevoerd.

De overschrijding van de post buitenlandse vertegenwoordigingen is veroorzaakt door twee kostbare reizen naar Mozambique en Zimbabwe, die in eerste instantie betaald zouden worden door de Europese Federatie.

Hiermee is het financiële verslag besproken.

5. Décharge penningmeester

(art. 27 lid f statuten)

De partijraad verleent décharge aan de penningmeester voor het door hem gevoerde beleid over 1982/1983.

6. Verkiezing voorzitter Evert Vermeer Stichting (EVS)

(art. 6 lid b statuten EVS)

Het voor het voorzitterschap gekandideerde lid J.P. van Bergen trekt zich hiervoor terug, zodat pg. N.J. Schrijver bij enkelvoudige kandidaatstelling tot voorzitter van de EVS is gekozen.

Hierop aansluitend memoreert internationaal sekretaris Maarten van Traa de inzet en vele activiteiten van aftredend EVS-voorzitster Eveline Herfkens, die hij daarvoor met een bloemenhulde bedankt.

7. Bespreking tussentijdse rapportage werkplan Tweede Kamerfractie (art. 27 lid a statuten)

Vragen die naar aanleiding van deze tussentijdse rapportage rijzen, zijn:

- Hoe verhoudt het nog te publiceren perspectievenstuk van Van Kemenade, Ritzen en Wöltgens zich ten opzichte van het kortgeleden doorberekende fractie-alternatief en het aan de afdelingen te zenden stuk van het partijbestuur over de sociaal-ekonomische situatie?
- De zinsnede in het stuk over het sociaal-ekonomisch beleid, gebaseerd op Eerlijk Delen **aangevuld** met recente gegevens en inzichten leidt tot bezorgdheid over bepaalde fractie-opvattingen. Kan er van die recente gegevens en inzichten een aantal voorbeelden worden genoemd?
- Wat is de reden voor de fractie om buiten het partijbestuur om met een sociaal-ekonomisch stuk naar de partij te komen? Hierdoor is de kans op verwarring binnen de partij niet onwaarschijnlijk.
- Is er ooit gebruik gemaakt van de mogelijkheid om afwijkingen ten opzichte van Eerlijk Delen en gedaan door de kamerfractie, te melden bij het partijbestuur?
- In de tussentijdse rapportage worden de oorzaken van de crisis verduidelijkt, maar de oplossingen daarvoor (een sociaal-demokratische visie) ontbreken.
- Zowel ontwikkelingssamenwerking als het regionaal ekonomisch beleid krijgen veel te weinig aandacht in verhouding tot de verleden jaar in juni aangenomen motie daarover en de door de WBS georganiseerde konferentie. Gevraagd wordt daarom in de toekomst onder het kopje Sociaal-ekonomisch beleid ook verslag te doen van het regionaal-ekonomisch beleid.
- Kan er iets inhoudelijks worden verteld over het projekt Heroverwegingen?
- Daar wij altijd voor bevestiging van kernwapenarsenalen zijn geweest, doet het wat vreemd aan dat de fractie kortgeleden tegen een motie van D'66 over dit onderwerp heeft gestemd.
- Hoe denkt de fractie te reageren op de keuze van het kabinet voor de steun van klein rechts inzake het kernwapendebat, terwijl het regeringsvoorstel niet door de voltallige CDA-fractie (dus de basis voor de regeermeerderheid) wordt ondersteund?
- Hoe staat het met de regeling voor gewetensbezwaarden bij de bouw van rakettenbases; de aandacht voor deze regeling is toegezegd bij de behandeling van de notitie over burgerlijke ongehoorzaamheid
- Wat denkt de fractie te doen aan het probleem van gewetensbezwaarden bij het politiekorps en het daar tegenoverstaande gegeven, dat er zich onder het politiekorps ook leden van de Centruumpartij bevinden?
- Gevraagd wordt om naast het opstellen van de nota over mensenrechten een procedure te ontwikkelen ter voorkoming van al te snelle uitspraken over situaties in bepaalde landen, die de mensenrechtenkwesatie betreffen.

- In het fraktierapport lijkt de passage over deregulering alleen betrekking te hebben op het ontslagrecht.
- Een heldere analyse van de internationale monetaire crisis, mede in relatie tot de Derde Wereldproblematiek en de defensieproblemen, wordt op prijs gesteld.
- Hoe zijn de nota's, genoemd in de tussentijdse rapportage, te krijgen?

Fraktievoorzitter **J.M. den Uyl** beantwoordt de vragen als volgt:

- Motie D'66: Tegen deze motie is gestemd, omdat die motie altijd nog de mogelijkheid van plaatsing van kruisraketten in Nederland inhield.
- Er zal naar de nodige zorgvuldigheid worden gezocht bij de nota over de mensenrechten.
- Het projekt Heroverwegingen is verzand, omdat een projectgewijze behandeling daarvoor door de Kamer niet mogelijk is gebleken.
- Het grootste deel van de activiteiten van de fractie is het voeren van oppositie. In het werkplan kunnen de activiteiten die daarmee samenhangen niet allemaal vermeld worden. Vandaar ook, dat het regionaal-ekonomisch beleid wat summier in de rapportage is opgenomen. Dat wil geenszins betekenen, dat het niet de aandacht van de fractie heeft. Denk maar aan de discussie over de perspectievennota voor het zuiden, de spreiding van de PTT-diensten, de ISP-nota voor het noorden, etc.
- Herziening IMF-beleid/positie dollar: Het stuk van de EVS over de schuldenlast en de Derde-Wereldlanden is van de kant van de fractie ingebracht in het kamerdebat.
- De sociaal-ekonomische nota:
 - a) Van de meldingsplicht is gebruik gemaakt bij de bespreking over de bestuurlijke reorganisatie waar het de provincievorming betreft; verschillende punten uit Eerlijk Delen waren daarop niet meer van toepassing. In overleg met de SGGP en het partijbestuur zijn daarvoor oplossingen gevonden.
 - b) In het najaar 1983 is aan een aantal fractieleden gevraagd om de uitwerking van het werkgelegenheidsperspektief in zijn samenhang te rapporteren. Dat werd de kommissie van drie (Van Kemenade, Ritzen en Wöltgens). In het werkplan van vorig jaar kwam al het citaat betreffende de recente gegevens en inzichten voor, dat toen door de partijraad is goedgekeurd. Iedere dag tekenen zich nieuwe verhoudingen af en het is onze plicht die zorgvuldig bij te houden en te vertalen op grond van Eerlijk Delen. Het stuk dat door het partijbestuur naar de partij wordt gezonden verschilt nogal van karakter van het stuk van de kommissie van drie. Door voortdurend overleg zal worden voorkomen dat van elkaar afwijkende voorstellen zullen worden gedaan. Het denken over oplossingen van problemen staat niet stil bij het formuleren van een (verkiezings)programma; dat denken gaat door, zeker in onze partij.

Hierbij aansluitend maakt **Max van den Berg** nog een aantal opmerkingen, namelijk:

- De meldingsplicht geldt en is juist uitgevoerd.
- Mochten in het beraad van de fractie afwijkingen ten opzichte van Eerlijk Delen ontstaan, dan worden deze aan het partijbestuur gemeld.

De tussentijdse rapportage is hiermee besproken.

8. Notitie financieel meerjarenperspektief 1985/88.

(art. 27 lid k statuten)

De opmerkingen die door de partijraad naar aanleiding van de notitie worden gemaakt, zijn de volgende:

- Het zou onverstandig zijn op al te veel spoed bij de uitvoering van de plannen aan te dringen, zoals sommige notities vragen, omdat daarmee een geforceerde situatie ontstaat.
- Wat is de reden om punt G (verwijzing naar procedure in tekstgedeelte) in de resolutie op te nemen?
- Hoe ligt de verdeelsleutel voor de verkiezingsfondsgelden tussen Tweede Kamer en Provinciale Staten?
- Hoe is de relatie meerjarenperspektief en werkplanactiviteiten?
- Komt de besteding van de overschotten nog expliciet in de partijraad aan de orde, of wordt dat een automatisme waardoor de partijraad minder invloed heeft op de hoeveelheid geld die aan een bepaalde post wordt toebedeeld?
- Welke zijn de richtlijnen die het partijbestuur wil volgen in de CAO-voorstellen aan het personeel en worden die nog ter goedkeuring aan de partijraad voorgelegd? Hoe zijn de huidige CAO-afspraken?
- Ten einde tot een betere financiële beheersing van de organisatie en de organisatie-onderdelen te komen, wordt gepleit voor een systeem van bodemfinanciering. Dit houdt naar de mening van Zuid-Holland in, dat bijv. op basis van de vorige begroting een nieuwe begroting wordt opgesteld, waarin bepaalde kortingen plaatsvinden: x percentage t.b.v. verminderde inkomsten en x percentage t.b.v. nieuwe prioriteitsstellingen. Die begrotingsonderdelen moeten zijn inclusief personeels- en huisvestingskosten, zodat elk onderdeel van de organisatie een totaalbeeld geeft en ook in zijn eigen verantwoordelijkheid als zodanig kan functioneren.
- Hoewel het meerjarenperspektief op zichzelf een goed stuk is, wordt betreurd dat de kern van de resolutie van 25 februari 1984 niet integraal is uitgevoerd.
- Op personeel en vakbond wordt een beroep gedaan konstruktief mee te denken over de bezuinigingen.
- Waarop is het bedrag ad 2 miljoen gulden ten behoeve van de verkiezingskampanje voor de Tweede Kamer gebaseerd?
- De vele verwijzingen in het stuk naar tekstgedeelten elders werken verwarrend en bemoeilijken de besluitvorming.
- Bij de laatste (Europese) verkiezingskampanje is geld verspild door het zenden van onbruikbaar materiaal. Inspraak van gewesten bij het samenstellen van dat materiaal en de te voeren kampanje is dan ook gewenst.
- Wat zijn de politieke konsekventies als tot vermindering van het aantal bezoldigde bestuurders wordt overgegaan?

Allereerst beantwoordt partijpenningmeester **Willem Vermeend** een aantal vragen.

- In het meerjarenperspektief is ervan uitgegaan, dat de kontributies niet stijgen, hetgeen verminderde inkomsten betekent van zo'n fl 150.000 per jaar.

- In de toekomst is het de bedoeling, om aan de overschotten niet meer tussentijds een bestemming te geven, maar deze bij het daaropvolgende begrotingsjaar te betrekken. De partijraad houdt de volledige bevoegdheid en de volledige mogelijkheid om dat geld te besteden.
- De berekening van 2 miljoen gulden voor het voeren van de verkiezingscampagne voor de Tweede Kamer is gebaseerd op ervaringscijfers; gewaakt moet worden tegen overschrijding van dit bedrag.
- De motie van Noord-Holland-Zuid, die op 25 februari 1984 is aangenomen, kent een aantal begrippen (o.a. bodemfinanciering) die de uitvoering van de motie bemoeilijken.
- Naar aanleiding van de Zuidhollandse opmerking over bodemfinanciering twijfelt de penningmeester of dit systeem dat o.a. bij de gemeente Amsterdam wordt toegepast, ook toepasbaar is op kleinere organisaties als de partij. Hij zegt toe dat tezamen met de financiële commissie gekeken zal worden naar een andere wijze van begroten, waarbij het Zuidhollandse voorstel zal worden betrokken.

De resterende vragen worden behandeld door partijsecretaris **Wim van Velzen**.

- De verdeelsleutel van kampanjegelden voor Tweede Kamer en Provinciale Staten is gebaseerd op effectieve cijfers uit het verleden. Mocht hierover nog informatie bestaan, dan zal die aan de partijraad worden doorgegeven. De gewesten zullen inspraak krijgen bij het vaststellen van het verkiezingsmateriaal bij volgende verkiezingscampagnes. Het partijbestuur zal daarvoor zo tijdig een plan de campagne met o.a. informatie over de soorten materiaal, omvang en aantallen aan de gewesten voorleggen, dat de inspraak ook reëel inhoud kan krijgen. Politieke beslissingen worden in de Polka genomen; de uitvoering daarvan, bij voorbeeld omvang en aantallen materiaal, wordt gedelegeerd.
- De richtlijnen voor de gesprekken met personeel en vakbond over de CAO zullen aan de partijraad worden voorgelegd ter bespreking, echter niet ter goedkeuring, dat is een zaak van het partijbestuur. Overigens vinden binnen de (bevroren) loonsom afspraken over ATV, herbezetting etc. plaats. Toegezegd wordt de belangrijkste CAO-bepalingen aan de partijraad ter kennis te brengen.
- De diverse wijzigingen in de stukken is wat ongelukkig, maar desalniettemin duidelijk. Het partijbestuur zal handelen konform punt G.
- Bekeken zal worden welke de organisatorische aspecten zijn, die niet in de aanbiedingsbrief aan de partijraad van februari 1984 en het financieel beleid gestaan hebben. Deze aspecten zullen apart genoemd worden en becommentarieerd door het partijbestuur.
- Over het aantal bezoldigde bestuurders neemt de partijraad konform de reglementen een besluit. In de totale discussie over de meerjarenraming zal die discussie over het aantal bezoldigde bestuurders zeker gevoerd worden. Politieke argumenten voor het aantal zullen komend jaar gegeven worden.

De geamendeerde resolutie luidt als volgt:

Resolutie Financieel meerjarenperspektief.

A. Tegen de achtergrond van de gegevens in de notitie en tevens aangenomen dat

- de kontributies de komende jaren bevroren blijven op het peil van 1983/1984 acht de partijraad voor de meerjarenraming van de bruto-opbrengst van de kontributies een jaarlijks bedrag van ca. fl 8.000.000 een realistisch uitgangspunt. De netto-opbrengst zal in dat geval in de buurt liggen van fl 5.670.000.
- B. Als werkgever heeft de partij zich ertoe verplicht de ATV-gelden uit ingeleverde prijkscompensaties aan te wenden voor behoud en 100% herbezetting van arbeidsplaatsen. Bij een stijgende inflatie zal deze afspraak feitelijk gesproken erop neerkomen dat de loonsom in de toekomst toeneemt. Daar tegenover staat een dalende trend van de netto-kontributie-opbrengst. Deze onrustbarende ontwikkeling zal onderwerp van gesprek dienen te zijn bij het komende CAO-overleg dat de partijsekretaris namens de partij zal hebben met vakbond en personeel.
- C. Gezien de uitstekende financiële positie van de partij (werkkapitaal plus reserveringen) is er voldoende tijdruimte voor een zorgvuldig overleg met vakbond en personeel over deze problematiek. Dit overleg moet echter voor de opstelling van de begroting 85/86 zijn afgerond. De partijraad wordt van de resultaten op het hoogste gebracht.
- D. De partijraad is van mening dat in het kader van een ombuigingsoperatie verkiezingskampanjes in het vervolg goedkoper opgezet moeten worden. Als we afspreken dat de kampanjes voor de Tweede Kamer en de Staten tezamen maximaal fl 2 miljoen mogen kosten, dan kan in de begrotingen van de komende jaren in het vervolg worden volstaan met een reservering van ca. fl 150.000 (in vier jaar fl 600.000). Het resterende bedrag kan worden gefinancierd uit de SGGP-begroting (in vier jaar ruim fl 850.000) en inzamelingsakties (tussen fl 500.000 en fl 750.000).
- E. De partijraad is van oordeel dat de bestaande afdrachtregelingen voorshands gehandhaafd moeten blijven. Extra bezuinigingen worden hier niet overwogen.
- F. De partijraad is van mening dat overschotten op een jaarbegroting niet meer halverwege het daaropvolgende begrotingsjaar verdeeld moeten worden, maar dat een eventueel overschot moet worden toegevoegd aan het kapitaal of de exploitatie van het jaar daarop. Op deze wijze wordt ad-hoc bestemming voorkomen. De begroting dient echter wel ruimte te blijven bieden voor het financieel mogelijk maken van acties, die door de politieke aktualiteit noodzakelijk zijn.
- G. De partijraad neemt kennis van de procedure die het partijbestuur aan het eind van stuk B beschrijft.

9. Verdeling kosten, gemaakt binnen het service-apparaat.

(art. 27 lid k statuten)

Naar aanleiding van deze notitie worden er vanuit de partijraad de volgende vragen gesteld:

- Wat zijn de gevolgen voor de subsidie aan de JS, indien aan hen kosten worden doorberekend? Aan de mogelijkheid die genoemd wordt, namelijk verhoging van de subsidie, moet gezien het belang van het werk van de JS gedacht worden.
- Hoe ligt de overgangstermijn voor SGGP en Rooie Vrouwen?
- Krijgt de partijraad nog een verslag of een commentaar naar aanleiding van de

overleggen met de betrokken instanties om zodoende van eventuele bezwaren op de hoogte te zijn?

- Kan de overgangperiode (nu gesteld op drie jaar) verlengd worden?
- Gingen de instellingen akkoord met de voorgestelde sleutel voor de verdeling van kosten?
- Waarom is alleen naar de niet-stuurbare kosten van de drie instellingen gekeken en niet naar de instellingen met wel-stuurbare kosten?

Partijsecretaris **Wim van Velzen** beantwoordt de vragen als volgt:

- Toegezegd wordt, dat de partijraad op de hoogte wordt gesteld van de commentaren van de neveninstellingen op de voorstellen.
- De overgangperiode kan flexibel gehouden worden; afhankelijk van de vorderingen bij de gesprekken kan besloten worden de termijn te verlengen. Voorzichtigheid is echter geboden vanwege de ontwikkelingen in de financiën.
- De overgangperiode is bestemd voor instellingen met eigen inkomsten.
- Indien punt b van stuk C-2-1 wordt aangenomen, dan betekent dat voor het partijbestuur, dat met de verhoging van de subsidie géén rechten worden verworven; het betekent een financieel budgettair-neutrale operatie voor de partij en dient alleen voor de overzichtelijkheid en de controleerbaarheid. Principieel worden de kosten doorberekend; over verlaging van subsidies beslist dan de partijraad van juni 1985 op basis van gegevens. De indieners van motie C-2-1 gaan hiermee akkoord en zijn met de partijsecretaris van mening dat voor de Tweede Kamerfractie m.i.v. 1 oktober 1984 de volledige doorbelasting van kosten van het service-apparaat dient plaats te vinden.

De geamendeerde procedure is als volgt:

Procedure

- a. Het partijbestuur is voornemens de in dit stuk opgenomen gegevens en geformuleerde uitgangspunten voor te leggen aan de verschillende instellingen en de personeelsraad.
- b. De partijraad verklaart zich akkoord met preciezer en vollediger doorbelasting van kosten van het service-apparaat aan de partij-onderdelen, -organisaties en neveninstellingen, met dien verstande, dat de subsidies aan de partij-organisaties en neveninstellingen in eerste instantie worden verhoogd met het totale bedrag dat naar verwachting méér moet worden afgedragen voor de servicekosten, zodat deze wijziging vooralsnog voor alle betrokken instanties budgettair-neutraal verloopt.
- c. Aan deze instellingen zal worden gevraagd:
 1. commentaar te geven op het stuk;
 2. aan te geven op welke wijze en in welke mate de voorstellen voor hen uitvoerbaar lijken;
 3. duidelijk te maken wat de gevolgen zullen zijn voor het activiteitenpakket van de instellingen als uitvoering wordt gegeven aan de voorstellen.
- d. Voorgesteld wordt de instellingen daarvoor ruim de tijd te geven, maar wel te bevorderen dat voorstellen waarvoor geen overgangstijd is voorgesteld, per 1 oktober 1984 kunnen worden geëffektueerd. Voor de overige voorstellen kan het overleg worden gevoerd en afgerond in de periode september '84/maart '85.

- e. Het stuk zal vervolgens met de informatie van de instellingen terugkomen in het partijbestuur. Het partijbestuur zal dan moeten beslissen over de konkretisering van de uitgangspunten per instelling, hoogte van subsidies enz. Bezien zal dan o.a. moeten worden of en in welke mate het gevoerde overleg moet leiden tot verfijning van uitgangspunten en konklusies per kostenplaats.
- f. De beslissingen van het partijbestuur zullen tenslotte worden verwerkt tot voorstellen aan de juni-partijraad 1985.

10. Vaststelling begroting 1984/1985

(art. 27 lid g statuten)

Voorafgaande aan de vaststelling van de begroting 1984/1985 vindt een algemene beschouwing plaats, waarin de volgende opmerkingen zijn gemaakt:

- Hoe staat de penningmeester/het partijbestuur tegenover het advies van de Financiële Commissie (Fiko) wat betreft het ontbreken van structurele voorzieningen voor de uitgaven?
- Hoe verhoudt de vermogenspositie van de gewesten zich ten opzichte van de grote structurele problemen in de partijbegroting voor het voeren van een nieuw beleid?
- Het activiteitenfonds hoopt zich op; dat vraagt om een afspraak om de niet-gebruikte gelden per jaar terug te vorderen.
- Op welke wijze is rekening gehouden met ATV voor de bezoldigde bestuurders?
- Waarop is de angst van de Fiko voor reductie van activiteiten naar de leden gebaseerd?
- Hoe verhouden de visies van de Fiko zich ten opzichte van het partijbestuur over het aantal bezoldigde bestuurders?
De opmerking van de Fiko daarover is namelijk weinig onderbouwd.

De voorzitter van de Fiko, **Hans Rosenberg**, licht naar aanleiding van de gestelde vragen het advies van de Fiko nader toe.

- De Fiko vindt het verstandig het aantal bezoldigde bestuurders bij de bespreking over bezuinigingen te betrekken, omdat het een groot beslag legt op de inkomsten.
- Als niet in eerste instantie aan structurele zaken gedacht wordt bij bezuinigingsmaatregelen, dan dreigen aan activiteiten gerelateerde zaken onder druk komen te staan. Daar waarschuwt de Fiko de partijraad voor.

Vervolgens partijpenningmeester **Willem Vermeend**:

- Voor de structurele wijzigingen aan de uitgavenkant, waarop de Fiko aandringt, is door het partijbestuur al toegezegd daarvoor afwegingen te maken.
- De vermogenspositie van de gewesten is goed; echter, als het ledental daalt, krijgen de gewesten minder inkomsten. De vloerbedragen worden aangepast aan het (dalend) ledental.
- Er zijn nooit afspraken gemaakt over de niet-bestede gelden van het activiteitenfonds; de gewesten zijn daarin autonoom.
- De bezoldigde bestuurders vallen niet onder een CAO en daardoor vallen ze buiten de ATV.

Voor de begroting worden de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- a. Inkomsten:
 - ledental 95.000 betalende leden:-kontributie bevroren op niveau '83/'84
 - bijdrage FBA: 2% van het bruto politieke inkomen
- b. Uitgaven:
 - prijsstijgingen: een gemiddelde kostenstijging van 2,5%
 - afdrachten: afdelingen, gewesten, kieskring Rijnmond, agglomeratie Eindhoven en streekfederatie Twenthe bevroren op niveau '83/'84
- c. Voorwaarts: abonnementsprijs fl. 27,-
- d. SGGP: kontributie bedraagt 2% van het politieke inkomen

De aangenomen begrotingen en de daarbij aangenomen amendementen luiden als volgt:

PARTIJ VAN DE ARBEID BEGROTING 1984-1985

UITGAVEN

1. Bestuur	1.038.000
2. Service-apparaat	2.601.200
3. Voorlichting en publiciteit	899.000
4. Kongres en partijraden	158.800
5. Sekretariaat buitenland	324.400
6. Internationale lidmaatschappen	90.600
7. Rooie Vrouwen	496.500
8. Aktiesekretariaat	178.300
9. Gebouw	195.600
10. Diversen	299.200
11. Internationale solidariteit	40.000
12. Verkiezingsfonds	150.000
13. Wiardi Beckman Stichting	1.039.300
14. Evert Vermeer Stichting	73.800
15. Stichting Vormingswerk	255.400
16. Jonge Socialisten	94.800
17. Gewesten en afdelingen	2.565.300
	10.500.200

INKOMSTEN

Kontributies	8.425.000
Huren	393.600
Renten	300.000
Kontributies SGGP	860.000
Bijdragen FBA	95.000
SGGP en FBA vorige jaren	100.000

Onttrekking reserve bijz. verpl. personeel	30.000
Overige ontvangsten	296.600
	10.500.200

BEGROTING VOORWAARTS 1984-1985

UITGAVEN

Salarissen	165.000
Sociale kosten	42.900
Bureaunkosten	12.300
Huisvesting	23.100
Drukkosten	370.000
Verzendklaar maken	135.000
Porti	275.000
Foto- en tekenkosten	27.000
Honoraria derden	60.000
Permanente kampanjekrant	
Computer/inningskosten	15.000
Administratiekosten	22.100
Reis- en verblijfkosten	7.500
Wervingskosten	
Diversen	19.100
	1.174.000

INKOMSTEN

Abonnementen 27.000 x 27,-	729.000
Advertenties	
Partijbijdrage	445.000
	1.174.000

BEGROTING SEKTIE GEMEENTE GEWEST EN PROVINCIE 1985

UITGAVEN

Salarissen	258.400
Sociale kosten	67.200
Werkgroepen	4.500
Honoraria derden	7.400
Bureaunkosten	15.800
Huisvestingskosten	47.800

Bibliotheek	9.500
Reis- en verblijfkosten medewerkers	9.000
Accountantskosten	1.500
Vergaderkosten	4.000
Reiskosten bestuur	1.500
Administratiekosten	40.100
Reservering t.b.v. verkiezingen	229.300
Overige kosten	5.000

LOKAAL BESTUUR

Drukkosten	99.800
Verzendklaar maken	13.000
Portiekosten	12.000
Vormgeving	11.000
Redaktiekosten	2.200
Honoraria derden	12.000
Foto- en tekenkosten	23.000
Inningskosten	2.000
Overige kosten	1.000
	877.000

INKOMSTEN

Bijdrage PvdA uit SGGP-kontributies	860.000
Abonnementen e.d. Lokaal Bestuur	17.000
	877.000

Kontributie leden SI-zusterorganisaties

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 15 en 16 juni 1984 te Amsterdam;

besluit aan leden van een bij de Socialistische Internationale aangesloten zusterorganisatie, die konform artikel 4 lid 1 van de statuten lid van de Partij van de Arbeid zijn geworden, een kontributie in rekening te brengen, gelijk aan de door de partijraad vastgestelde laagste kontributieklassen.

Aantal bezoldigde bestuurders 1985/1987

De partijraad besluit konform artikel 41 a van het huishoudelijk reglement, dat gedurende de volgende zittingsperiode de functie van voorzitter, sekretaris, internationaal sekretaris en bestuurslid belast met het werk met de vrouwelijke leden bezoldigd zijn.

11. Bespreking notitie permanente campagne en activiteitenbegroting

(art. 27 lid k statuten)

Vijf sprekers melden zich voor dit onderwerp, die de volgende opmerkingen maken:

- De JS heeft een eigen activiteitenprogramma, dat niet in de permanente campagne is opgenomen. De JS wil voor wat zij is gesubsidieerd worden, maar niet per activiteit.
- Het is wel wat laat in de tijd indien in het najaar de plannen voor de permanente campagne van de SVP nog rondgemaakt moeten worden.
- In het stuk wordt een evaluatie van de permanente campagne tot nu toe gemist.
- Kan bij de basis (de afdelingen) gevraagd worden hoe men de permanente campagne ervaart en welke kritiekpunten er zijn?
- Welke zijn de instellingen, die geen activiteitenbegroting kunnen indienen?

Beantwoording gebeurt door partijsecretaris **Wim van Velzen**.

- Dit stuk tracht inzicht te geven in de wijze waarop op boekhoudkundig terrein de instellingen betrokken zijn bij de permanente campagne.
- Een evaluatie van de permanente campagne is al eerder in de partijraad aan de orde geweest.
Die ervaringen hebben onder andere geleid tot een andere fasering. De permanente campagne kent een veelheid van activiteiten, waaruit de afdelingen zelf een keuze moeten doen.
- De opstelling van de JS tegenover de permanente campagne wordt onjuist geacht en klopt niet met de afspraken die met het bestuur van de JS zijn gemaakt.
- De geciteerde informatie over de SVP is inmiddels achterhaald. Aan scholingsactiviteiten in het verlengde van het rapport-Stuiveling (racisme etc.) is de behoefte zeer groot en daarvoor wordt een beroep gedaan op de SVP. De SVP is overigens het verst en het meest concreet in het leveren van een bijdrage aan de permanente campagne.

Bij dit agendapunt wordt de volgende uitspraak gedaan:

Sektie Gemeente, Gewest en Provincie

De partijraad van de Partij van de Arbeid, in vergadering bijeen op 15 en 16 juni 1984 te Amsterdam;

- kennis genomen hebbend van het preadvies van het partijbestuur bij de motie van de Amsterdamse partijraadsdelegatie over permanente campagne en SGGP;
- overwegend, dat in de partijraadsresolutie van 15 januari 1983 over de oppositiestrategie besloten is tot de permanente campagne die niet alleen op landelijk niveau en nationale thema's zal worden gevoerd, maar ook op lokaal niveau en vertaald naar lokale thema's;
- dringt er bij de SGGP op aan zoveel mogelijk capaciteit en middelen vrij te maken voor het leveren van een eigen bijdrage aan de permanente campagne op lokaal niveau.

12. Verdeling overschot 1982/1983

(art. 27 lid k statuten)

- De JS bedankt het partijbestuur voor zijn voorstel om fl. 10.000,-- uit het overschot te bestemmen als extra bijdrage voor ledenwerving en Pinksterkamp van de JS. De JS heeft in 2,5 maand tijd 900 leden gewonnen.
- Activiteiten binnen de partij, gericht op integratie van buitenlanders en het verstrekken van informatie in vreemde talen zijn van belang in verband met de gemeenteraadsverkiezingen in 1986. Dat vraagt om extra financiële middelen.
- Betreurd wordt, dat de extra financiële toedeling ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen in 1986 bestemd is voor het aantrekken van een dienstweigeraar, terwijl deze gelden beter direkt in de afdelingen besteed kunnen worden.
- Eigenlijk dient een begroting zo realistisch te zijn, dat er geen overschot meer te verdelen is.

Namens het partijbestuur stelt sekretaris **Wim van Velzen** dat veel aandacht aan de buitenlanders bij de gemeenteraadsverkiezingen besteed moet worden. Er is echter weinig ervaring over de manier waarop je die begeleiding kunt geven. De informatie die nu naar voren komt, wordt centraal verzameld (dienstweigeraar) en aan de afdelingen doorgegeven. Dit is de meest efficiënte wijze om verkregen ervaringen te verwerken en een eenduidig optreden van de Partij van de Arbeid te bevorderen.

De verdeling van het overschot ziet er als volgt uit:

Verdeling overschot 1982/1983

Het overschot 1982/1983 bedraagt	fl. 615.999,29
1. Extra dotatie aan het verkiezingsfonds	250.000,--
2. Extra bijdrage t.b.v. de Socialistische Internationale	50.000,--
3. Extra toevoeging aan het ledenwerfbudget	100.000,--
4. Aanvulling reserve apparatuur	70.000,--
5. Bijdrage projekt buitenlanders en verkiezingen	25.000,--
6. Opstartsubsidie IJsselmeerpolders	28.500,--
7. Eenmalige extra bijdrage ombudswerk	5.000,--
8. Extra bijdrage ledenwerving en Pinksterkamp Jonge Socialisten	10.000,--
9. Extra bijdrage permanente kampanje	77.499,29
Totaal	fl. 615.999,29

13. Verkiezing leden financiële commissie

Tot nieuw lid van de Fiko wordt bij enkelvoudige kandidaatstelling gekozen: **Jan Brok**.

De partijraad gaat akkoord met de herbenoeming van **Hans Rosenberg** als lid van de financiële commissie.

Pg. **Jan van Ark** verlaat de financiële commissie. Hij wordt door zowel Fikovoorzitter **Hans Rosenberg** als door partijpenningmeester **Willem Vermeend** van harte bedankt voor zijn inzet voor de financiële commissie.

29 september 1984

Deze partijraad kwam in hoofdzaak bijeen voor het bespreken van de Troonrede en Miljoenennota 1985. De besluiten over die onderwerpen zijn opgenomen in het beleidsverslag van het partijbestuur 1982/1984.

Onder de noemer van artikel 27 lid e van de statuten werden de **organisatorische en financiële verslagen van de neveninstellingen over 1983** behandeld.

Vanuit de partijraad wordt gereageerd op de verslagen van de SVP en de WBS. Voor wat de SVP betreft wordt opgemerkt, dat afkalving van het kader een ernstige zaak is. Door het ledenverlies dreigen tevens diverse activiteiten met en door het kader te verminderen. Het aantal kursisten loopt terug en dat kan ook wel te maken hebben met de samenstelling van het kursuspakket die een zware belasting op de avond- en weekenduren van vrijwilligers legt. Misschien is het beter de kursusduur te herzien en de stof in kortere bijeenkomsten aan te bieden. Daarnaast zou meer variatie in de kursuspakketten gebracht kunnen worden, onder andere meer gericht op de afdeling of het gewest zelf. Overigens is de cursus Krisis/onverdraagzaamheid een prima cursus.

Ten aanzien van het WBS-verslag wordt opgemerkt, dat van ontwikkelingen op diverse terreinen weinig in de activiteiten van de WBS is terug te vinden. Gerefereerd wordt daarbij met name aan vrouwenstudies.

Namens de SVP beantwoordt **G. Goudriaan** (voorzitter SVP) de opmerkingen. Allereerst maakt zij melding van een binnenkort te verwachten rapport, waarin onderwerpen als de keuze van thema's van kursussen, de rol en de functie van het partijkader etc. aan de orde komen. Als reactie op de suggestie de kursusduur te verkorten wijst zij erop, dat de diverse thema's van een dusdanige kwaliteit zijn, dat daaraan inderdaad de nodige tijd besteed moet worden.

Verkorting van de kursusduur zou die kwaliteit kunnen schaden. Als daarvoor belangstelling bestaat, dan zouden er ook overdag kursussen gegeven kunnen worden. Gedacht wordt eveneens aan de mogelijkheid om slechts een gedeelte van het weekend voor kursussen te plannen. De cursus Krisis/onverdraagzaamheid loopt goed en is vooral van belang voor de komende gemeenteraadsverkiezingen.

J. v.d. Berg, directeur van de WBS, beantwoordt de vragen die naar aanleiding van het WBS-verslag gesteld zijn, maar gaat allereerst in op de perikelen rondom de subsidiëring van wetenschappelijke bureaus en scholingsinstituten van politieke partijen.

Vooral de scholingsinstituten dreigen ernstig gekort te worden. Door gezamenlijk optreden met andere partijen wordt gedacht daarin verandering te brengen. Wat betreft de opmerkingen stelt hij, dat met name vrouwenstudies thans niet tot de prioriteiten van de WBS behoren. Hij realiseert zich echter, dat wanneer een universiteit een dergelijke studie opneemt, dat de WBS geenszins vrijwaart van zo'n studie. Ondanks dat vrouwenstudies geen prioriteit zijn, zal daaraan toch in het blad Socialisme en Democratie de nodige aandacht worden besteed.

EUROPESE VERKIEZINGEN

Kandidaatstelling

Op 24 maart 1984 stelde de partijraad de volgende kandidatenlijst voor de op 14 juni 1984 te houden verkiezingen voor het Europese Parlement vast.

Partij van de Arbeid/Europese Socialisten

1. Dankert, Pieter
2. van den Heuvel, geb. de Blank, Carolina (Ien)
3. Woltjer, Eisso Pieter (Eisso)
4. d'Ancona, Hedwig (Hedy)
5. Muntingh, Hemmo Jan (Hemmo)
6. Viehoff geb. Maag, Philippine Jacoba (Phili)
7. Cohen, Robert (Bob)
8. Visser, B. (Ben)
9. Metten, Alman
10. Krouwel, geb. Vlam, Johanna B. (Annie)
11. Erasmus, Jannis Henri (Hans)
12. Ketelaar, P.G. (Ineke)
13. Toornstra, D.F. (Dick)
14. Bolhuis, E.E. (Eppo)
15. Van Minnen, Johan T.
16. de Vries, K. (Klaas)
17. Ranner, Alphons Paul (Alphons)
18. van Bergen, Johannes Petrus (Jan)
19. Burger, A.R. (Aad)
20. Nelissen, P.L.J.M. (Piet)
21. Hilhorst, Arend Jan (Arend)
22. Vroonhof, Simon Petrus Maria (Simon)
23. Lankamp, H.T. (Mieke)
24. Hartmeijer, H. (Henk)
25. Metselaar, Gerard Cornelis (Gerard)
26. Wevers, J.M.H.M. (John)
27. van de Water, Robert (Rob)
28. Melkert, A.P.W. (Ad)
29. Halfwerk, Lammert (Lammert)
30. van Koppenhagen, Valentijn
31. van Dantzig, Hendrik (Henk)
32. Goosen, Pieter Cornelis (Piet)
33. Bruil, Boudewijn
34. de Vries, Pieter
35. Meijvogel, M.C. (Ria)
36. Algra, Alger Jan (Alger)
37. Nagel, J.G. (Jan)

Verkiezingskampanje

Een eerste aanloop om 'de partij' onder de aandacht te brengen dat er Europese verkiezingen op komst waren, werd genomen (naast publikaties in Voorwaarts) met de zogenaamde Straatsburgreizen en Europese bijeenkomsten in verschillende gewesten. Dit vond plaats in het najaar van 1983 en liep door tot begin 1984. Tijdens een rond *permanente-kampanje-informatie-bijeenkomsten* in de gewesten in het voorjaar is getracht de Europese verkiezingen gaandeweg meer in het werkpakket van de afdelingen en de gewesten opgenomen te krijgen. De achterliggende gedachte was om een groeiende aandacht voor Europa te bewerkstelligen. Op vele plaatsen bleek dat het kader echter meer interesse had in andere onderdelen van de permanente kampanje.

Samenstelling Europolka en Kampo

Zoals gebruikelijk is, viel de kampanje politiek strategisch onder de Europolka, een gezelschap dat was samengesteld uit de gremia: partijbestuur, Tweede Kamerfractie en Europese groep.

Organisatorisch werd de kampanje begeleid door de Kampo.

Leden Europolka:

Wim van Velzen, voorzitter; Max van den Berg, Maarten van Traa en Willemien Ruygrok, namens het partijbestuur.

Joop den Uyl, voorzitter Federatie; Wim Meijer en Bram Stemerding, namens de Tweede Kamerfractie.

Piet Dankert, lijsttrekker; Ien van den Heuvel en Eisso Woltjer, namens de Eurogroep.

Vaste bezetting Kampo: Peter Kramer, kampanjeleider; Jopie Rikkelman, interne coördinator; Gregor Niessen, organisatie; Aart van Dam, organisatie/sprekerscoördinatie; Johan Smits, organisatie; Nienke Schmidt, sprekerscoördinatie; Hans Wolters, sprekersdokumentatie; Inge Toussaint, kopij; Madeleine de Vries, organisatie/sekretariaat.

Bijeenkomsten

Een van de eerste activiteiten in het kader van Europa, de internationale vrouwenconferentie die werd georganiseerd in samenwerking met de Federatie voor Socialistische Partijen in Europa, vond al vroeg in het jaar plaats en wel op 2, 3 en 4 februari.

Na kongres en partijraad werd tot aan de officiële start van de kampanje een tweetal conferenties georganiseerd:

14 april - Landbouw- en Milieudag in Den Bosch;

19 mei - "The Appeal of Amsterdam" in Amsterdam.

Op 26 mei werd het startschot gegeven voor de externe verkiezingskampanje na maanden voorbereiding binnen de partij. Dat gebeurde in Rotterdam. In de weken daarna werden door veel afdelingen en gewesten verkiezingsbijeenkomsten en wijkbezoeken georganiseerd, vaak met financiële steun van de Europolka.

Door de Kampo werden nog enkele thema-bijeenkomsten en een tournee georganiseerd:

28 mei - De klad in 't Wad - Delfzijl;
29 mei - Werkbezoek in Drente - bijeenkomst in Klazinaveen;
31 mei - een massale bijeenkomst op Hemelvaartsdag in Houtgehage (Friesland);
een driedaagse tournee door Brabant en Limburg met avondbijeenkomsten op:
5 juni in Breda, 6 juni in Rosmalen en 7 juni in Maastricht;
een slotbijeenkomst op 12 juni in Utrecht.
Een "uitslagenavondje" op 14 juni voor campaigners in De Populier in Amsterdam.

Materiaal

In de voorbereidingsfase van de Europese campagne werd o.a. gebruik gemaakt van materiaal dat door het Europese Parlement zelf was vervaardigd. Het betrof voornamelijk foldermateriaal en spiegels en kralen die in grote hoeveelheden naar ons toe kwamen uit Brussel.

Behalve voor de stickers en kralen die zoals gebruikelijk gretig aftrek ondervonden, was er weinig belangstelling voor het Brusselse materiaal.

Voor de "echte" verkiezingscampagne vervaardigde de partij eigen materiaal.

Voor elk van de drie thema's die in de campagne een rol speelden werd een folder gemaakt, te weten:

werk - 400.000

milieu - 400.000

vrede & veiligheid - 400.000

Verder: jongeren-folder - 100.000

vrouwenfolder - 200.000

algemene folder A4 - 400.000

Thema-affiches (Dankert & Den Uyl) 50.000 klein formaat

30.000 midden formaat

20.000 groot formaat

Cijferaffiches 100.000 A4

50.000 klein

30.000 midden

Let op-affiche (aankondigingen) 20.000 klein

20.000 midden

Buttons - 75.000

Laatste-dag-folders - 200.000

Laatste-dag-paalposters 600.000

Zelfde tekst met achterkanttekst - 800.000

Laatste-dag-kaarten - 1.000.000

Daarnaast werd voor alle bijeenkomsten, niet alleen de landelijk maar ook de door de gewesten georganiseerde, een A5 foldertje gemaakt ter bevordering van de opkomst.

In het magazine Voorwaarts (abonnementenblad) is gedurende een lange periode de nodige aandacht geschonken aan Europese politiek. Onder andere een serie interviews met de zittende PvdA-EP-ers is niet onopgemerkt gebleven. Vele

thema's kwamen (bij herhaling) aan de orde.

Genoemd kan nog worden een polemiek over het nut van het Europese Parlement. Op *weekend-krantenformaat* is in de eerste helft van 1984 een aantal Voorwaartsen verschenen, dat bij alle PvdA-leden in de bus terecht kwam. Hierin werd, naar mate de verkiezingen naderden, in toenemende mate 'Europa' belicht. Sommige van deze kranten zijn in overdruk gratis ter beschikking gesteld aan de afdelingen om te gebruiken tijdens de campagne. In totaal ging het hierbij om zo'n 700.000 exemplaren, die grif van de hand zijn gegaan.

In één van de Voorwaartskranten in het voorjaar werd per gewest de mogelijkheid geboden om een eigen gewestelijke pagina te maken. De meeste gewesten gingen hierop in en op enkele na betrokken zij ook de Europese verkiezingen (bijvoorbeeld hun 'eigen' kandidaat) bij hun pagina.

Advertenties

Behalve ter ondersteuning van lokale/regionale activiteiten en in enkele speciale media (landbouw, vrouwen- en milieubladen) is er uitsluitend in de allerlaatste periode voor de verkiezingsdag geadverteerd. Gekozen is voor een serie voorpagina-advertenties in de landelijke bladen (behalve De Telegraaf) en de grote regionale bladen. De serie wordt beëindigd met een laatste-dag-advertentie op een redactionele pagina in dezelfde kranten.

Het budget heeft voor een belangrijk deel de taak van het adverteren bepaald. Vanuit de gegeven financiële mogelijkheid is gekozen voor een voorpagina-serie aanpak met korte teksten. Alleen de laatste-dag-advertentie was groter van formaat, maar bevatte eveneens een kernachtige tekst. Deze lijn werd doorgetrokken op de laatste-dag-kaart, waarmee gemikt werd op het bekende herhalingsseffekt.

Verkiezingsuitslag

Voor de tweede keer in de geschiedenis werden er rechtstreekse verkiezingen gehouden voor het Europese Parlement. Door toetreding per 1 januari 1981 van Griekenland tot de Europese Gemeenschap steeg het te verdelen aantal zetels van 410 in 1979 naar 434.

Op 14 en 17 juni 1984 waren 191 miljoen kiesgerechtigde burgers uit 10 EG-landen in de gelegenheid hun stem uit te brengen. Het totale opkomstpercentage bedroeg ongeveer 57. Er werd gestemd overeenkomstig de eigen wetgeving van het desbetreffende land; men had geen overeenstemming kunnen bereiken over één Europees kiessysteem, hoewel het Verdrag van Rome het opstellen van een eenvormige verkiezingsprocedure voorschrijft.

Hoewel de verkiezingen leidden tot lichte verschuivingen ten gunste van de socialisten, behield het centrum-rechtse blok zijn meerderheid. Wel bleef de socialistische fractie met 130 leden (was 125) de grootste individuele fractie.

De zetelverdeling per land was als volgt:

België 24	Ierland 15
Denemarken 16	Italië 81
Duitsland 81	Luxemburg 6
Frankrijk 81	Nederland 25
Griekenland 24	Verenigd Koninkrijk 81

Onderstaand een overzicht van de in de verschillende landen behaalde resultaten/

België

Opkomstpercentage 89
(opkomstplicht)
Christen-demokraten 6
Socialisten 9
Liberalen 5
Volksunie 2
Milieupartijen 2

Duitsland

Opkomstpercentage 56,8
Christen-demokraten 41
Socialisten 33
Liberalen -
Groenen 7

Griekenland

Opkomstpercentage 77,1
(opkomstplicht)
Socialisten 10
Conservatieven 9
Moskou-kommunisten 3
Euro-kommunisten 1
Extreem rechts 1

Italië

Opkomstpercentage 83,9
Christen-demokraten 27
Kommunisten 27
Socialisten 9
Neo-fascisten 5
Liberalen/Republikeinen 5
Sociaal-demokraten 3
Radikalen 3 Overigen 2

Nederland

Opkomstpercentage 50,5
Socialisten 9
Christen-demokraten 8
Liberalen 5
Klein links 2
Klein rechts 1
D'66 -

Denemarken

Opkomstpercentage 51,8
Anti-EG-partij 5
Conservatieven 4
Sociaal-demokraten 3
Liberalen 2
Centrum-demokraten 1
Overigen (kommunisten) 1
Na 1/1/1985 is Groenland
uitgetreden en komt die zetel
bij de kommunisten.

Frankrijk

Opkomstpercentage 56,7
Rechts blok 41
Socialisten 20
Kommunisten 10
Extreem-rechts 10

Ierland

Opkomstpercentage 52
Fianna Fail 8
Fine Gail 6
Socialisten -
Overigen 1

Luxemburg

Opkomstpercentage 88,8
(opkomstplicht)
Christen-demokraten 3
Sociaal-demokraten 2
Liberalen 1

Verenigd Koninkrijk

Opkomstpercentage 30
Conservatieven 45
Socialisten 32
Alliantie -
Protestanten Ulster 2
Katholieken Ulster 1
Overigen 1

AKTIES

Funktionele Werkgroep Milieu en Energie

De meest in het oog springende activiteit van de funktionele werkgroep was de organisatie van een excursie naar een door zure regen aangetast bosperceel bij Hollandse Rading in het kader van de Europese verkiezingen. Andere activiteiten in dit kader waren een conferentie over de Waddenzee en de voorbereidingen voor een conferentie over de export van industrie en industriële producten naar de Derde Wereld en de ecologische gevolgen daarvan.

Veel aandacht besteedde de werkgroep aan de visie van de Partij van de Arbeid op het energie- en milieubeleid op de middellange termijn.

In de Overleggroep Energie en Milieu (OGEM) kwam in samenwerking met de Tweede Kamerfractie en het partijbestuur de notitie 'Energie en milieu, een alternatief' tot stand. Een concept van deze notitie werd besproken met een aantal milieu-organisaties.

Verder werd in de werkgroep gesproken over deregulering van het milieubeleid, grensoverschrijdende milieu-effecten, het structuurschema natuur- en landschapsbehoud en de financiering van het milieu-hygiënisch beleid.

Naast Milieu Aktueel, het tijdschrift van de werkgroep, is gestart met de serie 'Notities over Milieu en Energie'. In deze serie worden onderwerpen (bijvoorbeeld zure regen) uitvoeriger behandeld dan in het tijdschrift van de werkgroep mogelijk is.

Gedurende de verslagperiode werd de voorzitter van de werkgroep, Peter Kramer, opgevolgd door Jaap Jelle Feenstra. Het dagelijks bestuur bestond voorts uit Jan van Muilekom (ambtelijk sekretaris, in mei opgevolgd door Victor Jammers), Hans Altevogt, Annemarie Goedmakers, Rik Herngreen en Willem Kuiper. De werkgroep telt 54 leden.

Funktionele Werkgroep Ombudswerk

Inleiding.

Het bezuinigingsbeleid van het kabinet-Lubbers heeft grote invloed op de werkzaamheden van het ombudswerk. De veranderingen op het gebied van de sociale zekerheid gaan met een snelheid die zelfs door de uitvoeringsinstanties nauwelijks zijn bij te benen. Er valt steeds minder concreet voor mensen te bereiken omdat talloze regelingen worden afgeschaft. Met name het landelijk sekretariaat kan de stromen brieven en telefoontjes van hulpvragers nauwelijks verwerken, waardoor de werkzaamheden ten dienste van de ombudsteams in gevaar dreigen te komen. Dit jaar zijn wel veel zaken tot stand gekomen, waarvan de aanzetten in de vorige verslagperiode reeds waren gezet.

1. De werkgroep en haar activiteiten

Aan het eind van het verslagjaar bestond de werkgroep uit de volgende leden: Ton Besselink (Zeeland), Guus Maat, Carin van Hulsteyn en Jannet Spanjer (Utrecht), Piet Hutte (Friesland), Jo Koks-Bouwens (Noord-Holland-Zuid), Lia van Rossen (Zuid-Holland), Merlijn v.d. Wittenboer (Noord-Brabant-Oost), Douwe van

Dam (voorzitter) en Peter Gemmeke (sekretaris).

Henk Kosmeijer heeft op 1 februari 1984 de plaats van Kees Frenay ingenomen en zal tot augustus 1985 zijn vervangende dienstplicht bij het ombudswerk vervullen. Dries Kesselaar en Astrid Bellinga hebben gedurende het verslagjaar stage bij het landelijk ombudswerk gelopen. Jan Mijsbergen heeft de functionele werkgroep moeten verlaten aangezien het aanvaarden van het voorzitterschap van het gewest Zeeland veel beslag legde op zijn beschikbare tijd.

De samenwerking tussen de landelijke werkgroep en het partijbestuur is sterk verbeterd. Het ombudswerk vindt meer dan in het verleden een gewillig oor voor haar wensen. We kunnen konstateren dat de Partij van de Arbeid het ombudswerk als een volwassen partij-orgaan is gaan zien.

Dit jaar zijn veel oude plannen verwezenlijkt, welke in het vorige jaarverslag waren aangekondigd. De eerste vijf jaren van het bestaan van de landelijke werkgroep heeft het aksent gelegen op het tot stand brengen van (voorlichtings)materiaal voor plaatselijke ombudsteams en het opbouwen van onze organisatie. Zo zijn in de eerste jaren de volgende zaken gerealiseerd: een info-map voor beginnende teams, een informatiestencil voor afdelingen, stagenota, de ombofoon, affiches en briefpapier, folders, de informatiestroom sociale zekerheid 'Witsenkade', de WA-verzekering. De landelijke werkgroep zal de komende tijd proberen de 'service'-verlening aan plaatselijke teams verder te verbeteren en in stand te houden. Het komende jaar zal de werkgroep zich wel nader beraden op nieuwe taken.

De stagenota heeft een positief effect gehad op het aantal stagiaires bij plaatselijke teams. Ook dit jaar heeft er weer een landelijke stagiagedag in Den Haag plaats gevonden. Het afsluiten van de WA-verzekering heeft de positie van onze vrijwilligers aanzienlijk versterkt. De leden van het ombudsteam zijn nu niet meer persoonlijk aansprakelijk voor foute adviezen en kunnen via het landelijk sekretariaat op rechtsbijstand rekenen.

Naar aanleiding van een enquête bij de gewestelijke besturen heeft de landelijke werkgroep besloten voorlopig geen voorstellen te lanceren voor een centrale financiering van de plaatselijke teams. De nadelen van een dergelijk systeem wegen niet op tegen de eventuele voordelen. Een landelijke subsidiepot kan een gemakkelijk doelwit worden van bezuinigingen bij een teruglopend ledenbestand. Uiteraard kan de landelijke werkgroep bemiddelen wanneer een ombudsteam van de afdeling of het gewest geen subsidie ontvangt. Verder probeert de landelijke werkgroep de kosten van de ombudsteams te drukken door het materiaal zoveel mogelijk gratis ter beschikking te stellen.

Aan de kwaliteit van het ombudswerk hoort, naar de mening van het partijbestuur en de landelijke werkgroep, veel aandacht te worden geschonken. In dat kader heeft de werkgroep een notitie gemaakt voor beginnende teams, waarin tevens meer duidelijkheid wordt verschaft over de vraag wie verantwoordelijk is voor de plaatselijke activiteiten. De ombudsteams zijn tweemaal, via de ombofoon, benaderd mee te werken aan een landelijk onderzoek, nl. discriminatie van verzekeringsmaatschappijen bij het afsluiten van een verzekering voor bewoners van stadsvernieuwingswijken en het huisuitzettingsbeleid wegens huurachterstand door woningbouwverenigingen.

Alleen dit laatste onderzoek heeft enige response van plaatselijke teams opgeleverd.

In 1984 bestond het ombudswerk 15 jaar. Veel tijd heeft de werkgroep besteed aan de voorbereiding van een jublieumkongres. Voorafgaande aan het uitbrengen van een kongresnummer van de ombofoon zijn inhoudelijke diskussies gevoerd over de positie van mensen met een minimuminkomen, de mogelijkheden van een gemeentelijk beleid op dit terrein en het thema 'burgerlijke ongehoorzaamheid'.

2. Het ombudswerk in de praktijk

Dit jaar hebben wederom een tiental PvdA-afdelingen een ombudsteam opgericht. Door het wegvallen van andere teams is het aantal actieve ombudswerkers ongeveer gelijk gebleven. Ruim 600 partijgenoten zijn actief in zo'n 145 plaatselijke ombudsteams.

De laatste maanden van het verslagjaar zijn veel verzoeken om informatie bij ons binnengekomen, waardoor de verwachting gerechtvaardigd is dat het aantal ombudsteams zal toenemen.

In Friesland, Zeeland, Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Brabant-Oost en Noord-Holland-Zuid functioneren de gewestelijke werkgroepen uitstekend.

Regelmatig worden ook op gewestelijk niveau bijeenkomsten georganiseerd. In het gewest Noord-Brabant-Oost is men gestart met een introductiekursus belastingen voor ombudsteams. In de toekomst wordt deze cursus waarschijnlijk uitgebreid met het onderwerp huursubsidie. De landelijke werkgroep zal bekijken in hoeverre deze opzet voor het hele land kan worden ingevoerd.

In het gewest Gelderland is er een duidelijke groei in het aantal teams, terwijl vanuit het gewestelijk bestuur ons werk nauwelijks gestimuleerd wordt. Met het gewestelijk bestuur Rotterdam zijn afspraken gemaakt over samenwerking met de landelijke werkgroep. Er is een lichte stijging van het aantal mensen dat een beroep doet op het PvdA-ombudswerk.

Zo heeft het ombudsteam te Leeuwarden te maken gehad met een stijging van het aantal hulpvragen van 40% en heeft het beginnend ombudsteam Brummen nu al 68 mensen geholpen. In Wijk bij Duurstede wordt wekelijks, met behulp van twee advocaten, spreekuur gehouden. Dit zijn voorbeelden van PvdA-ombudswerk waardoor dit jaar ruim 10.000 mensen in het hele land een beroep hebben gedaan op ons werk.

Ook dit jaar is, o.a. op het gebied van de sociale zekerheid, studiefinanciering, belastingen, vreemdelingenbeleid, eigen bijdrage AWBZ, huursubsidie, naar aanleiding van concrete klachten, parlementaire actie ondernomen. In sommige gevallen zijn door de verantwoordelijke fractieleden kamervragen gesteld of is de gesignaleerde problematiek tijdens een overleg met de regering ter sprake gekomen. De concrete resultaten zijn niet altijd zichtbaar te maken, maar door interventie van het ombudswerk heeft de regering in de sfeer van de kinderbijslag en de huursubsidie verbeteringen in de regelingen aangebracht.

Vorming en dokumentatie

Het contactblad 'De Ombofoon' blijft te onregelmatig verschijnen. De redactie poogt de vele artikelen zo te schrijven, dat de plaatselijke teams met de gegeven informatie praktisch aan de slag kunnen. Steeds meer worden in het blad kant en klare persberichten opgenomen, die de ombudsteams de plaatselijke pers kunnen aanbieden.

De redactie van 'De Ombofoon' bestaat aan het eind van het verslagjaar uit: Jet Kleinsma, Paul Andriessen, Mary Ann Mathijse, Henk Kosmeijer en Peter Gemmeke.

In de Witsenkade worden regelmatig wijzigingen in de sociale wetgeving aan de ombudsteams doorgegeven. Bij het landelijk sekretariaat kan men op aanvraag uitgebreidere informatie over een bepaald onderwerp opvragen. Dit jaar is maar één druk bezocht vormingsweekend gehouden.

Het blijkt wel dat de behoefte aan dergelijke bijeenkomsten groot is. De ombudsteams kunnen bij het landelijk sekretariaat een folder bestellen, die plaatselijk verspreid kan worden. Het enthousiasme over deze folder was van dien aard, dat de eerste 15.000 exemplaren binnen een week weg waren.

Aan het einde van het verslagjaar zijn al 60.000 folders over het gehele land verspreid.

Funktionele Werkgroep Onderwijs

De FWO kwam in de verslagperiode zes keer plenair bijeen, waarbij de voldende onderwerpen centraal stonden: onderwijsvoorrangsbeleid, STC-HBO, kort-MBO, beperking inschrijving HBO en WO, en het instellen van subgroepen.

In genoemde periode waren de volgende subgroepen actief: HBO, Onderwijs en Arbeid, Onderwijsvoorrangsbeleid en Speciaal Onderwijs. De leden van de subgroepen vormen samen de plenaire vergadering van de FWO. Daaruit is een dagelijks bestuur benoemd met als voorzitter David van Ooijen, als vice-voorzitter Ger Geitenbeek, als leden Tineke Netelenbos en Berend Prenger en als sekretaris Jan van der Wey. De voorzitter werd op 19 januari 1984 opgevolgd door Fred van Witsen. De ambtelijke ondersteuning vanuit het partijbureau werd verzorgd door Jan van Muilekom, later opgevolgd door Victor Jammers.

Als onderwijsbulletin verscheen een nummer over de regionale bijeenkomsten, die de FWO in het verslagjaar organiseerde over de Partij van de Arbeid en de gemeentelijke bezuinigingen in het onderwijs. Deze regionale bijeenkomsten werden gehouden in Groningen, Rotterdam en Den Bosch. Kamerleden en gemeenteraadsleden verleenden hun medewerking.

Tenslotte wordt vermeld, dat de FWO op 4 juni 1984 een bijeenkomst belegde met partijgenoten-wethouders over de STC-operatie in het HBO. Deze bijeenkomst zal in december 1984 een vervolg krijgen.

Funktionele Werkgroep Volkshuisvesting

De Funktionele Werkgroep Volkshuisvesting heeft in het verslagjaar met name aandacht besteed aan de decentralisatie van de volkshuisvesting en aan de woonlastendiskussie. Op de partijraad van oktober 1983 werd gevraagd om een onderzoek naar een stelsel van subsidies en heffingen, waardoor voor huurders en eigenaren de woonlasten kunnen worden afgestemd op inkomen, kwaliteit en woningbezetting. Over beide onderwerpen is in de werkgroep veelvuldig gesproken.

Belangrijke thema's waren verder: het normkostensysteem, de model-woonruimteverordening, huisvesting van minderheden, woningverbetering, huisvestingswet en de verhouding korporaties-gemeenten.

In oktober 1983 vond bovendien een conferentie plaats over groeikernen, groeisteden en verstedelijking.

Het dagelijks bestuur van de werkgroep bestond uit Chris van der Schoot (voorzitter), Jan van Muilekom (ambtelijk sekretaris, opgevolgd door Victor Jammers), Tineke Netelenbos en Willemien Tromp.

Funktionele Werkgroep Werkgelegenheid en Bedrijfsdemokratisering

Het kongres in april 1985 wierp zijn schaduw ver vooruit. In het kader van de voorbereidingen voor dit kongres heeft de werkgroep een aantal konferenties georganiseerd waarvan er een in het verslagjaar plaatsvond, namelijk de conferentie over sociale zekerheid. De andere thema's waren industriepolitiek en herverdeling van werk.

Tevens vond een conferentie plaats over Philips, waarbij de werkwijze van het concern van internationaal tot lokaal niveau aan de orde kwam. Ook de rol die vakbond en ondernemingsraad daarbij spelen werd besproken.

De werkgroep besteedde tevens aandacht aan het functioneren van ondernemingsraden, deregulering, technologiebeleid, werken met behoud van uitkering, arbeidstijdverkorting en aan het stakingsrecht voor ambtenaren.

In het dagelijks bestuur werd Frans Leijnse als voorzitter opgevolgd door Nico Broers. Ambtelijk sekretaris was Jan van Muilekom, opgevolgd door Victor Jammers. Voorts maakten Annet van der Hoek, Guus van Huygevoort, Stan Poppe, Rutger Schuitemaker, Johan Stekelenburg en Henk Vos deel uit van het dagelijks bestuur.

INTERNATIONAAL SEKRETARIAAT

Persoonlijke wijzigingen hebben zich in de verslagperiode niet voorgedaan. Het internationaal sekretariaat bestond uit: Maarten van Traa, internationaal sekretaris; Gina van Tijn en Riet van der Zedde, assistentes internationaal sekretariaat; Gregor Niessen, medewerker Europa.

Het werk van het internationaal sekretariaat heeft natuurlijk in het teken gestaan van de vrede- en veiligheidsdiskussie in binnen- en buitenland; maar ook de verbetering van onze kontakten met zusterpartijen, Oost-Europa en de Derde Wereld heeft veel aandacht gevraagd.

In het binnenland is vanuit het Overlegorgaan tegen de Kernbewapening in 1983 het Komitee Kruisraketten Nee ontstaan, nadat het CDA besloten had niet deel te nemen aan de grote demonstratie van 29 oktober 1983.

Het KKN werd opgericht op 29 maart 1983 en Maarten van Traa werd naast Mient Jan Faber (IKV) een van de twee sekretarissen. Sienie Strikwerda werd voorzitter. De demonstratie van 29 oktober 1983 werd qua omvang en intensiteit een groot succes. Tevens organiseerde het KKN in mei 1984 een Aktieweek, die minder groots was opgezet.

Veel spreekbeurten zijn via het internationaal sekretariaat uitgevoerd en vrede en veiligheid heeft zich in een grote belangstelling kunnen verheugen, zowel binnen de partij als daarbuiten.

De Europese informatiekampanje heeft zich verbreed tot de Europese verkiezingskampanje voor het jaar 1984. Maarten van Traa had zitting in de Europolka, die de dagelijkse gang van zaken m.b.t. de Europese verkiezingskampanje leidde. In de opstelling van het concept Europees verkiezingsprogramma, dat op het verkiezingskongres van 18 februari 1984 werd vastgesteld, werkten internationaal sekretariaat, met inbegrip van tweede internationaal sekretaris Willemien Ruygrok, samen met vertegenwoordigers van Europese fractie en Tweede Kamerfractie.

De definitieve lijst voor de Europese verkiezingen werd vastgesteld op de partijraad van 24 maart 1984.

Binnen de werkgroep voor het Europees verkiezingsmanifest werkten Thijs Wöltgens en Maarten van Traa. Hiervoor werden vele vergaderingen in Brussel, Straatsburg en Parijs gehouden, naast de normale bureauvergaderingen van de Federatie van Europese Socialistische partijen. Op 2 februari 1984 vond een Bureauvergadering in Amsterdam plaats. Het manifest is uiteindelijk goedgekeurd op het kongres van de Federatie in Luxemburg op 8, 9 en 10 maart 1984. Joop den Uyl bleef voorzitter van de Federatie.

Binnen het kader van de door de Federatie gefinancierde verkiezingskampanje organiseerde de Partij van de Arbeid in Amsterdam een grote Derde Wereldkonferentie onder het motto "The Appeal of Amsterdam", op 19 mei 1984.

Onder leiding van Jan Pronk kwamen vele politici en experts tezamen om de poli-

tieke uitgangspunten van de Federatie op het gebied van ontwikkelingssamenwerking verder te konkretiseren.

Dit mondde uit in de tekst van het "Appeal of Amsterdam".

De Britse partijleider Neil Kinnock gaf op 26 mei 1984 het startschot voor de Euro-kampanje in Rotterdam.

Op 31 mei 1984 belegde de Federatie een grote partijleiderskonferentie in Brussel, waar alle Europese partijleiders aanwezig waren.

Het Scandilux-overleg tussen de partijen uit Noordeuropese NAVO-landen werd gestaag voortgezet. De Nederlandse delegatie bestond uit Joop den Uyl, Klaas de Vries, Willemien Ruygrok, Relus te Beek en Maarten van Traa. In wisselende samenstelling bezochten zij de vergaderingen, op 18/19 december 1983 in Londen en 25 maart in Amsterdam.

De werkzaamheden binnen de Socialistische Internationale werden alle waargenomen, met de nadruk op het organiseren van de grote Afrikaanse conferentie van de SI in Arusha, Tanzania, begin september 1984.

Op 14 november 1983 woonde Maarten van Traa een zitting bij van het SI-ontwapeningskomitee (SIDAC) in Helsinki. Op 24 en 25 november 1983 namen Joop den Uyl, Relus ter Beek en Maarten van Traa deel aan de bureauzitting van de SI in Brussel.

Op 25/26 april 1984 bezocht Maarten van Traa de bureauzitting van de SI in Slangerup, Denemarken.

Joop den Uyl en Maarten van Traa waren present op de partijleiderskonferentie van de SI, in het hart van de Engelse mijnstreek, Sheffield.

Vele voorbereidingsvergaderingen werden ook binnen het kader van de SI gehouden ter voorbereiding van de SI-konferentie met de Frontlijnstaten en de Bevrijdingsbewegingen in Zuidelijk Afrika. Op 5 en 6 maart 1984 werd in Tanzania de laatste hand gelegd aan de voorbereidingen voor deze conferentie, waarvan Joop den Uyl samen met Julius Nyerere co-voorzitter was. Ze werd gehouden van 3 tot 7 september 1984 in Arusha, Tanzania.

Maarten van Traa en Joop den Uyl vertegenwoordigden daar de Partij van de Arbeid. Een slotdokument bond de partijen aan specifieke maatregelen ten opzichte van Zuid-Afrika, waaronder een stop op nieuwe investeringen en meer steun aan de Frontlijnstaten.

Willemien Ruygrok vertegenwoordigde de partij in het Liaisonkomitee van de conferentie voor Europese Nucleaire Ontwapening (END), die in de zomer van 1984 een conferentie hield in Perugiya, Italië. In juli 1985 wordt deze conferentie in Amsterdam gehouden.

Met de zusterpartijen zijn de contacten verder uitgebreid, in het bijzonder met SPD, PS (Frankrijk), Labour en de Belgische socialisten. De laatsten kwamen in mei 1984 in groten getale voor een werkbezoek naar Den Haag.

Tijdens de Bureauvergadering van de SI in Rio de Janeiro, vanaf 1 oktober 1984, werden de goede betrekkingen met veel Latijns-Amerikaanse partijen, waaronder de Sandinisten uit Nicaragua bevestigd.

Ook met FDR/FMLN werden geregeld contacten onderhouden, o.a. met Guillermo Ungo, Hector Oqueli, Luis de Sebastian e.a.

Van 7 tot 11 juli 1984 bezochten Klaas de Vries en Maarten van Traa Moskou op uitnodiging van de kommunistische partij van de Sowjet-Unie.

Tevens werden de contacten met de Hongaarse CP voortgezet, ook met het oog op een in 1985 te organiseren conferentie tussen enige Scandilux-partijen en de kommunistische partijen uit de DDR, Hongarije en Bulgarije.

In deze contacten staat de gespannen veiligheidssituatie, vooral ook na het begin van stationering van nieuwe systemen in de DDR en TsjechoSlowakije, centraal. Max van den Berg en Wim van Velzen brachten bezoeken aan Bulgarije en Joegoslavië.

Alhoewel enigszins buiten dit bestek vallend, zette Joop den Uyl zijn werk voort in de Onafhankelijke Commissie voor Ontwapening, de zg. Palme-kommissie.

Joop van den Berg, de directeur van de WBS, bezocht in september 1984 een conferentie van de Zweedse partij over het herlevend konservatisme in Europa.

Berufsverbote-komitee

In de verslagperiode vond er 5 maal een algemene vergadering plaats. Tussen deze vergaderingen door heeft een klein groepje zich bezig gehouden met lopende zaken, zoals reakties schrijven op verzoeken tot solidariteit van Duitse organisaties naar aanleiding van konkrete Berufsverbote-slachtoffers.

Er is vrij veel tijd gestoken in het voorbereiden van een bijeenkomst over Berufsverbote in het kader van de Europese verkiezingen. Deze kon uiteindelijk geen doorgang vinden doordat een goede inhoudelijke deelneming vanuit Duitsland niet gegarandeerd kon worden.

Het komitee heeft toen besloten zijn aandacht te richten op het schrijven van een brochure over Berufsverbote die a.s. voorjaar zal uitkomen.

Het komitee heeft ook een nieuwe voorzitter en sekretaris gekregen, respectievelijk Wim Albers (nu ex-Europarlementariër) en Jules Kneepkens.

Het komitee is enige malen vertegenwoordigd geweest op grote bijeenkomsten in het kader van Berufsverbote in West-Duitsland.

Het komitee heeft het afgelopen jaar de Berufsverbote onder de aandacht gebracht van de Tweede Kamer. De buitenlandskommissies van de Tweede Kamer heeft een vertegenwoordiging van de Duitse overkoepelende Berufsverbote-organisatie ontvangen. Het komitee probeert in de nabije toekomst de zaak van Berufsverbote via het parlement weer aan de orde te stellen.

Kommissies

De Brede Kommissie Buitenland

De Brede Kommissie Buitenland heeft drie taken:

1. Zij adviseert gevraagd en ongevraagd het partijbestuur.
2. Zij coördineert de buitenlandactiviteiten in de gewesten en
3. Zij stimuleert en initieert discussies in de gewesten en in de afdelingen.

De Brede Kommissie Buitenland heeft 38 leden, waaronder voorzitter Maarten van Traa, vergadervoorzitter Peter de Ruiter, vertegenwoordigers/sters uit de

gewesten, verschillende buitenlandkommissies van de partij, neveninstellingen en Tweede en Eerste Kamer. Sekretaris is Gregor Niessen.

De BKB heeft in juni 1984 een nieuwe voorzitter uit haar midden gekozen, na het vertrek van Alman Metten naar het Europese Parlement.

De BKB heeft in het verslagjaar 7 keer vergaderd; de vergaderingen werden gemiddeld door 20 mensen bezocht (1981: 12; 1982: 18; 1983: 17).

In het verslagjaar zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- het ontwerpverkiezingsprogramma Europese verkiezingen;
- Gemeentebeleid en vredespolitiek;
- het Midden-Oosten (een serie vergaderingen met als doel om in het voorjaar van 1985 een advies hierover aan het partijbestuur uit te brengen);
- begrotingsbehandeling Defensie, Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking;
- defensienota van de regering;
- rapport-Claes van de Federatie over een Europees stimulerend economisch beleid;
- het Spinelli-rapport van het Europese Parlement over de Europese instituties;
- herstel ontwikkelingssamenwerking Nederland-Suriname;
- werkzaamheden internationaal sekretaris;
- vrede en veiligheid: discussiepunten t.b.v. een discussieronde in de gewesten zijn vastgesteld; de discussie mondt uit in een advies aan het partijbestuur.

Tenslotte werd aan het eind van iedere vergadering de toestand in de wereld besproken onder het motto: "de BKB in de wereld".

EG-kommissie

Voorzitter: Schelto Patijn (per september 1984: Piet Dankert)

Sekretaris: Arend Hillhorst (per september 1984: Hans Wolters).

Aan het eind van de verslagperiode is, naast de wijziging van voorzitter en sekretaris, ook de ledenlijst opgeschoond.

Van de 50 belangstellenden op de verzendlijst bezoeken gemiddeld tussen de 15 en 20 personen de maandelijkse vergaderingen.

Vast agendapunt is de aktuele Europese politiek, in het bijzonder een rapportage van de PvdA-Europarlementariërs.

Verder kwamen aan de orde:

Europees landbouwbeleid; inleider M. de Heer

Europese Raad van Athene; D. Toornstra/P. Dankert

Europees monetair stelsel; A. Ranner

Grensoverschrijdende milieu-problematiek; G. Poortinga

Europese Unie, rapport-Spinelli

UCV EG-jaarverslag; Herfkens, Tazelaar, Patijn.

Stuurgroep Europese Politiek

De STEP heeft in het verslagjaar niet vergaderd. De Europolka heeft de plaats van de STEP ingenomen. De Europese politiek kwam voor de gewesten aan de orde tijdens de vergaderingen van de Brede Kommissie Buitenland.

Latijns-Amerika Kommissie

Het afgelopen jaar is in de LAK met name vergaderd over de situatie in verschillende Latijns-Amerikaanse landen.

Daarnaast is gesproken over de schuldenproblematiek, over stedenbanden en over de relatie Latijns-Amerika - EEG.

De LAK vergadert in principe iedere laatste donderdag van de maand.

De vergadering van juni 1984 had het karakter van een jaarvergadering. Ter vergadering werd vastgesteld, dat te vaak geen konklusies werden getrokken uit de bijeenkomsten en dat het ook te vaak ontbrak aan een kongrete follow-up naar partijbestuur en fraktie. Daardoor dreigden de LAK-vergaderingen te vrijblijvend te worden. Er werd besloten om qua vergaderstructuur meer te kijken naar de Brede Kommissie Buitenland en de Kommissie Ontwikkelingssamenwerking.

Vanaf die jaarvergadering wordt over bepaalde thema's of landen gesproken aan de hand van een koncept-advies van de LAK, in principe opgesteld door één van de leden van de kommissie. Ter vergadering worden veranderingen aangebracht, waarna het advies naar het partijbestuur en naar de fraktie wordt gestuurd. Tezelfdertijd is besloten de kontakten met de landenkomitees te herzien. Als het gaat over een bepaald land kan, indien dit wenselijk wordt geacht, het landenkomitee gevraagd worden mee te diskussieren over het koncept-advies. De LAK stelt echter uiteindelijk het definitieve advies vast.

Het bestuur van de LAK, de "kerngroep" genoemd, bestaat uit vijf mensen t.w.:

- Leo Schellekens, voorzitter
- Kees Kingma (EVS), wnd. sekretaris
- Peter Gelauff
- Leo Hagedoorn, tevens vertegenwoordiger van de LAK in de BKB
- Ad Melkert

Vanaf augustus 1984 rouleert het technisch voorzitterschap zowel als het notuleren van de vergaderingen over de leden van de kerngroep.

Tenslotte leeft binnen de LAK nog steeds sterk de wens, dat zowel vertegenwoordig(st)ers van het partijbestuur als van de Tweede Kamerfraktie en de Europarlementsfraktie de vergaderingen van de LAK regelmatig zouden bezoeken.

Kommissie ontwikkelingssamenwerking

Voorzitter: Gerard v.d. Horst

Vice-voorzitter: Evelien Herfkens

Sekretaris: Wout Nijland, Evert Vermeer Stichting.

De kommissie ontwikkelingssamenwerking is een aldoor goed draaiende kommissie, de vergaderingen worden frekwent bezocht en de kommissie is produktief. De leden van de kommissie zijn afkomstig uit kringen van het Europese Parlement, de Tweede Kamerfraktie, de Evert Vermeer Stichting, het buitenlandsektariaat, ambtenaren van diverse ministeries en diverse leden afkomstig uit ontwikkelingsorganisaties. Allen zijn tevens PvdA-lid.

Het sekretariaat wordt gerund door de EVS.

Per 1 september is aftredend voorzitter Eddy v.d. Brink opgevolgd door Gerard v.d. Horst.

Gedurende de verslagperiode heeft de kommissie 10 maal vergaderd. In de verslagperiode heeft de kommissie zich zowel bezig gehouden met aktuele Noord-

Zuid-kwesties zoals het EEG-beleid, het Europese Verkiezingsprogram, de Unctad VI-konferentie, voorbereiding van de begrotingsbehandeling ontwikkelingssamenwerking, de rol van het bedrijfsleven bij de Nederlandse hulp en andere onderwerpen. Al deze onderwerpen worden hier niet verder uitgewerkt.

Daarnaast zijn door de commissie een drietal adviezen uitgebracht aan de partij, te weten:

1. *De rol van de medefinancieringsorganisaties bij het doelgroepenbeleid.*
2. *Het concentratielandbeleid als onderdeel van de Nederlandse hulp.* Hiertoe zijn een drietal criteria ontwikkeld, c.q. aangescherpt op grond waarvan de landenkeuze gemotiveerd moet worden. De commissie stelt concreet voor om Nicaragua en Mozambique de status van concentratieland te verlenen. De commissie neigt tot het afvoeren van Pakistan als concentratieland. Nader onderzoek moet uitsluitel geven over bestaande 'twijfelachtige' concentratielanden als Indonesië, India, Egypte, Noord-Jemen, Sri-Lanka, Pakistan en Soedan.
3. *Het Eindrapport ontwikkelingssamenwerkingsbeleid jaren '85-'95.*

Gedurende de periode van een jaar is met tussenpozen gewerkt aan een meerjarenvisie op en nieuwe initiatieven voor het Nederlandse ontwikkelingsamenwerkingsbeleid in de jaren '80 en '90.

Naast deze adviezen heeft de commissie zich met het Europese ontwikkelingsbeleid en met het beleid t.a.v. de NCO bezig gehouden.

De Suriname Commissie

Voorzitter: Henk Knol

Sekretaris: Marijn van Schaik

Sekretariaat: Evert Vermeer Stichting

De Suriname Commissie, een subcommissie van de Commissie Ontwikkelingssamenwerking heeft haar activiteiten ter advisering naar het partijbestuur onverminderd voortgezet. In de verslagperiode werd maandelijks vergadert. Het rapport "Suriname, hoe verder" werd in de afgelopen periode bijgewerkt in het licht van de politieke en sociaal-ekonomische ontwikkelingen in Suriname.

EUROPESE BEWEGING

Hoofdbestuursvergaderingen

21 november 1983:

Inleiding door ir. A. de Zeeuw, directeur-generaal Landbouw en Voedselvoorziening van het ministerie van Landbouw en Visserij.

13 januari 1984:

Inleiding door W.L. Brugsma "Hoe zal Europa er in de toekomst uit moeten zien?"

30 maart 1984:

Onderwerp het rapport "Binnenhof-Brussel, nationale controle op Europese besluitvorming.

11 mei 1984:

Jaarlijkse huishoudelijke hoofdbestuursvergadering.

1 september 1984:

Zomer-hoofdbestuursvergadering. Het rapport Europa: weer hoogst aktueel, wordt hier aan de orde gesteld, met een inleiding van de heer mr. J.P. van Iersel.

Kaderkonferenties

17 oktober 1983:

Follow-up dagkonferentie (op konferentie 25 en 26 maart 1983 over de Europese verkiezingen).

7 en 8 oktober 1983:

Kaderkonferentie met twee onderdelen: "Kost de EG de Nederlander te veel?" met een inleiding door de heer drs. J.J.M. Penders, lid van het Europese Parlement en "Krijgt de Italiaan te weinig?" met een inleiding door de heer R. Avogadro, Premier Conseillé van de Permanente Vertegenwoordiging van Italië bij de EG.

3 en 4 februari 1984:

Kaderkonferentie met het thema "Europa en het Europese Parlement, welke toekomst?" Inleider de heer G.H. Kok, hoofdredakteur van de Haagsche Courant.

23 en 24 maart 1984:

Kaderkonferentie over het thema: "Europa en ontwikkelingssamenwerking", waarover de heer Ad Melkert, algemeen sekretaris Jeugdforum van de EG een inleiding houdt.

26 april 1984:

Dag-kaderkonferentie voor klein links, met als thema: "EG - Klein Links, welk perspectief?" Hierbij gaf de heer dr. I. Samkalden, oud-voorzitter van de EBN en oud-burgemeester van Amsterdam, een inleiding over "Europa, met speciale aandacht voor het ontwerp-verdrag van de Europese Unie". Tevens gaf de heer mr. S. Kuipers, plv. hoofd directie Integratie van Economische Zaken, een inleiding over het "Europees industrieel regionaal beleid". Vervolgens gaf de heer H. van Andel, koördinator van de NOVIB bij de EG, een inleiding over de Europese ontwikkelingssamenwerking.

Raad van Afdelingen

25 februari 1984:

De voorzitter van de EBN, de heer G.C. Wallis de Vries, geeft allereerst een inleiding over de komende Europese verkiezingen 1984, activiteiten van de EB daarin. Verder doet mevrouw Van Schaik, lid van de werkgroep Kadervorming en Scholing, een verslag van de kaderweekends van 7/8 oktober 1983 en 3/4 februari 1984. Daarna vertellen twee bestuursleden van de afdelingen Amsterdam en Brabant iets over het reilen en zeilen van deze afdelingen.

22 september 1984:

Allereerst vertelt de voorzitter van de afdeling Rotterdam iets over de nieuwe start van deze afdeling na een periode van stilstand. Daarna houdt mevr. Y. van Rooy, nieuw gekozen lid van het Europese Parlement voor het CDA en oud-voorzitter afdeling Den Haag, een inleiding over het ontwerp-verdrag voor de Europese Unie. Tenslotte licht de heer A. Theunissen, lid van het Bondskomitee van de UEF, het UEF-kongres, te houden op 7, 8 en 9 december 1984 te Keulen, toe.

Huishoudelijk kongres: 23 juni 1984.

Studiegroepen

De Ronde Tafelstudiegroep: "Europa weer hoogst aktueel". De studiegroep ad hoc 'Defensie': "Europese veiligheid".

De werkgroep Kulturele Uitwisselingen: "Hoe maakt u het, buitenland".

Begin 1984 is -in het tijdschrift Nieuw Europa- het rapport "Binnenhof-Brussel, nationale controle op Europese besluitvorming" uitgebracht van de studiegroep "Kontrolle Europese zaken in het nationaal parlement".

Kaderkonferentie 9 en 10 november van de werkgroep Kadervorming en Scholing.

Brochures

1984: Folder "Wat heeft Nederland aan de EG" Europese Beweging.

1984: Brochure "Vragen en Antwoorden over het Europese Parlement" EBN.

Europa periodiek

Het vroegere blad Europa in Beweging is thans een klubblad geworden (per 1 januari 1984) en voor het vroegere blad is het blad Europa Periodiek in de plaats gekomen, dat als thema-nummer gemiddeld 4 x per jaar verschijnt.

Buiten Europa in Beweging, Europa Periodiek, verschijnt 4 x per jaar het tijdschrift Nieuw Europa, een kwartaalblad met een wetenschappelijke achtergrond met artikelen over de Europese integratie.

ROOIE VROUWEN

Landelijke kerngroep

De samenstelling in 1984 was als volgt:

landelijk contactvrouw: Jeanne Hoogendoorn,

plaatsvervangend landelijk contactvrouw: Geke Faber,

leden landelijke kerngroep: Sylvia Bakker, Yvonne Barnard, Joke van der Beek, Ada van Dam, Neeltje Knol, Jetty Leyenaar, Jeltje van Nieuwenhoven, Pim Rebel, Marka Spit

Reserveleden: Loes Burggraaf, Jeanne van Rutten, Gé Schaapman.

Door langdurige ziekte van Jeanne Hoogendoorn heeft Geke Faber gedurende het hele jaar daadwerkelijk plaatsvervangen. Op kontraktbasis heeft Joke van der Beek gefunctioneerd als plaatsvervangend contactvrouw.

Rooie-Vrouwenbureau

De samenstelling per 1 januari 1984 was als volgt:

Ineke van Dijk, coördinator, 25 uur maar gedurende de hele periode tijdelijk full-time,

Margreet Strijbosch, typiste/notuliste, 25 uur.

Margreet Strijbosch is op 1 september i.v.m. studie uit dienst getreden. (In haar opvolging is m.i.v. 1 januari 1985 definitief voorzien.)

Kitty Versteegh, typiste/dokumentaliste, 25 uur, tijdelijk plaatsvervangend coördinator,

Lina Neetens, administratief medewerkster, 25 uur, maar vanaf aanvang verslagperiode in verband met gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid 15 uur per week.

Enkele cijfers

Er zijn 16 gewestelijke kerngroepen en per 30-9-'84 waren er 422 geregistreerde plaatselijke Rooie-Vrouwengroepen. Erevoorzitter van de Rooie Vrouwen is mevrouw Liesbeth Ribbius Peletier.

Werkwijze landelijke kerngroep

Als regel vergadert de landelijke kerngroep eens per twee weken, tenzij de werkzaamheden extra vergadertijd noodzakelijk maken. Bovendien worden er thema-avonden gepland, waarop alleen inhoudelijke discussie plaatsvindt, met name over actuele onderwerpen.

Er wordt afwisselend vergaderd in Amsterdam en Utrecht, om reistijden voor landelijke-kerngroepleden, belangstellenden en genodigden te spreiden.

De maandelijke wisselende voorzitter woont de voorbereidende werkbesprekingen op het bureau zoveel mogelijk bij. De contacten met de gewesten verlopen via een 'vast' kerngroep lid en via de vergaderingen die vier maal per jaar plaatsvinden met de gewestelijke contactvrouwen. Bij die vergaderingen, die afwisselend op een avond (kort) en een zaterdag (hele dag) worden gehouden, worden regelmatig gasten uitgenodigd. Naar de partij bestaan de volgende kommunikatielijnen:

- de landelijk contactvrouw is een op het partijcongres in functie gekozen partij-

bestuurder. Zij woont de vergaderingen bij van het dagelijks bestuur en heeft daarin een adviserende stem;

- de plaatsvervangend landelijk contactvrouw bezoekt de tweemaandelijks bijeenkomsten van de gewestelijke sekretarissen;
- landelijke kerngroepleden bezoeken partijraden en -kongressen;
- er vindt regelmatig overleg plaats tussen de landelijke kerngroep en de fractiecommissie Emancipatie van de Tweede Kamer;
- er vindt gericht overleg plaats met andere fractiecommissies, zoals met de fractiecommissie Financiën ten aanzien van belastingstandpunten.

De landelijke kerngroep neemt deel aan het overleg tussen vrouwelijke Statenleden en Eerste en Tweede Kamerleden van de Partij van de Arbeid, dat zo'n vier keer per jaar wordt gehouden.

Reglementaire werkgroepen

De permanente reglementaire werkgroepen zijn Aktie, Politiek en Vorming. In elk van deze werkgroepen hebben twee landelijke-kerngroepleden zitting, waarvan een de werkzaamheden coördineert en zorg draagt voor terugkoppeling van werkzaamheden naar de landelijke kerngroep.

Die situatie bestaat reeds enige jaren, maar in de praktijk van de laatste tijd is gebleken dat die werkwijze aan vernieuwing toe is. In september 1983 is in een werkweekend met alle betrokkenen overleg gepleegd over plaats en functie in de organisatie. Hierna hebben geen bijeenkomsten meer plaatsgevonden van de werkgroepen Aktie en Politiek. Tot het kongres in maart 1985 benadert de landelijke kerngroep leden van de werkgroepen Aktie en/of Politiek voor gerichte opdrachten, zoals ondersteuning organisatie Vrouwenvredesdemonstratie of voorbereiding Europese verkiezingen. Gezien de noodzaak van een lange-termijnbeleid ten aanzien van vorming en scholing blijft de werkgroep Vorming vooralsnog ongewijzigd doordraaien.

Op deelonderwerpen worden hiernaast ad-hoc werkgroepen gevormd bijvoorbeeld over belastingen en de structuur van de Rooie Vrouwen.

Samenstelling reglementaire werkgroep Vorming

Loes Burggraaf	Joan Merens
Coleta Coppes (De Born)	Hil Oosterveld (SVP)
Jetty Leyenaar	Marian Ponsioen
Annie van der Meer	Pim Rebel

De vertegenwoordigster van De Born en de konsulente van de Stichting Vorming PvdA (SVP) zijn adviserend lid van de werkgroep.

Samenstelling ad-hoc werkgroep Hervreiding van Werk

Ada van Dam	Joke Koningh
Marianna Hendriksen	Vera Spronk

Samenstelling ad-hoc werkgroep Belastingen (Kleine Belastingklub)

Geke Faber	Kitty Roozmond
Lenie Kootstra	Hieke Sniijders
Jeltje van Nieuwenhoven	Irene Steketee
Pim Rebel	Nanette Wezenbeek

Samenstelling ad-hoc werkgroep Structuur

Joke van der Beek	Corinne Oudijk
Chris Hofkamp	Mieke Schulte
Neeltje Knol	Betty van Schijndel

Samenstelling ad-hoc werkgroep Vrouwen en Geld

a) Samenstelsters discussiemateriaal:

Yvonne Barnard	Jeltje van Nieuwenhoven
Joke van der Beek	Pim Rebel
Corrie Burgers	Kitty Roozmond
Liesbeth van Dril	Marjanne Sint
Ineke van Dijk	Hieke Snijders
Jeanne Hoogendoorn	Marka Spit
Leni Kootstra	Elske ter Veld
Edith van Leeuwen	Annelies de Vries
Nelleke Meyer	Annet de Waart
Tineke Netelenbos	Marja Wagenaar
	Ada Wildekamp

b) voorbereiding discussiedag (7 april 1984):

Yvonne Barnard	Ineke van Dijk
Joke van der Beek	Pim Rebel
	Marka Spit

c) voorbereiding concept-manifest:

Yvonne Barnard	Pim Rebel
Geke Faber	Kitty Roozmond
Jeltje van Nieuwenhoven	Marka Spit
	Marja Wagenaar

Vertegenwoordigingen:

Algemene Emigratie Centrale
Bornbestuur
Breed Platform Vrouwen voor Economische Zelfstandigheid
EVS-bestuur
Kommissie Aktivering Vrouwelijke Leden
Kommissie Kulturele Minderheden
Leer Lubbers tellen
Marie, word wijzer
Nederlandse Vrouwenraad
Platform Kinderopvang
Politiek Vrouwen Overleg
Redactie Rooie Vrouw
SGGP-bestuur
Thiele Wibautfonds
Tijd voor School
Vrouwenvredeskonferenties
Wij Vrouwen Eisen
SIW (Internationaal)

Publikaties

Herdruk Manifest Arbeid (vastgesteld op Rooie-Vrouwenkongres 1981)

Herdruk Manifest Macht (vastgesteld op Rooie-Vrouwenkongres 1979)

Uitgave Manifest Onderwijs (vastgesteld op Rooie-Vrouwenkongres 1983)

Brochure over "Het gezinsleven en de taak der vrouw, en het conflict tusschen moederschap en vrouwenarbeid" (ter gelegenheid van de landelijke discussiedag Vrouwen en Geld, 7 april 1984)

"Rooie Vrouwen in de PvdA: Een klasse apart" (algemene informatiefolder)

Periodiek Rooie Vrouw (9 x per jaar).

Kampanje

De Europese verkiezingen zijn als volgt voorbereid:

- voorbereiding kongres 2, 3 en 4 februari 1984 rondom 'Vrouwen en arbeid in Europa' (de organisatie lag bij het internationaal sekretariaat van de PvdA);
- participatie bij vervaardiging verkiezingsmateriaal gericht op vrouwen. Zo ontstond een aparte vrouwenfolder en een affiche met de tekst 'Onafhankelijkheid, ook in Europa';
- formuleren van amendementen voor het verkiezingsprogramma;
- aandacht voor vrouwen benadrukken binnen de kampanje. Op een der kampanje-avonden stond het thema 'Vrouw in Europa' centraal.

Rooie-Vrouwenraad

Op de Rooie-Vrouwenraad van 14 januari 1984 heeft de landelijke kerngroep een evaluatie van haar werkzaamheden gepresenteerd. Dit op verzoek van de vergadering van het jaar daarvoor. Deze evaluatie kan betrokken worden bij het werkplan, dat eveneens op Rooie-Vrouwenraden wordt gepresenteerd, maar laat onverlet dat verantwoording over het gevoerde beleid slechts plaats vindt op het Rooie-Vrouwenkongres. Op de Rooie-Vrouwenraad werd de positie van de reglementaire werkgroepen besproken (zie ook een voorafgaande alinea) en werd besloten tot een ad-hoc werkwijze voor dit moment en lange-termijnuitspraken op het Rooie-Vrouwenkongres van 1985.

Kontakten met groepen en gewesten

Vier maal per jaar wordt er een bijeenkomst georganiseerd met gewestelijke contactvrouwen en leden van de landelijke kerngroep. Twee maal op een avond en twee maal op een zaterdag, waarbij er (meer) aandacht voor een thema kan zijn. Besproken onderwerpen zijn onder meer sociale zekerheid, decentralisatie van emancipatiegelden, kampanje voor de Europese verkiezingen. Tevens is invulling gegeven aan een gewestentoernee. Per gewest is een vorm gekozen, die het meest aansloot bij de behoefte ter plekke: soms was dat een gesprek met leden van een gewestelijk bestuur erbij, soms een bijeenkomst waarbij de plaatselijke contactvrouwen aanwezig waren, of een gesprek met de gewestelijke kerngroep. Er is steeds getracht een delegatie van tenminste vier landelijke kerngroepleden samen te stellen.

Voor het overige zijn de kontakten met de gewesten (en via de gewesten met de groepen) gestructureerd in aanwijzen van een 'vast' kerngroeplid voor de regelmatige kontakten met een vast gewest. Onderdeel van die kontakten is het bijwonen van de gewestelijke jaarvergaderingen.

Projekt emancipatiewerk

Na in een vorige periode op subsidiebasis een emancipatieprojekt te hebben vol-

tooid, waarbij samenstelling en opbouw van Rooie-Vrouwengroepen in verschillende situaties/regio's in kaart waren gebracht, is opnieuw een project aangevraagd. De idee was een project, zodanig ingevuld dat een emancipatie-werkster enerzijds de partij-politieke vertaling van theorieën en inzichten tot nu toe over de ideologische onderdrukking van vrouwen ter hand zal nemen en anderzijds deze vertaling zal verwerken in een vorm die overdraagbaar is aan het kader van de Rooie Vrouwen. Deze aanvraag is door de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid goedgekeurd. Met ingang van 1 maart 1984 werken twee emancipatiewerksters, Marie-Louise Boel en Thea van der Linden, ieder voor 20 uur aan dit project. Het project loopt tot 1 januari 1987.

Internationale activiteiten

In januari 1984 heeft Geke Faber samen met Ria Meyvogel en Willemien Ruygrok het *debat* in het *Europese Parlement* bijgewoond over de *positie van de vrouw*, mede ter voorbereiding van het federatiecongres dat in februari in Amsterdam werd gehouden (zie ook *kampanje*).

Van 26 februari tot 2 maart 1984 was Pim Rebel aanwezig op een *kongres van de SIW* in *Caracas*. Het was de eerste internationale bijeenkomst van socialistische vrouwen in Zuid-Amerika en kreeg veel publiciteit. Duidelijk bleek dat de verschillende staatsvormen, economische situatie en cultuur tussen de diverse landen van Latijns-Amerika erg groot zijn.

Diskussiedagen

In het najaar zijn een aantal -regionale- diskussiedagen gehouden rondom het thema individualisering van sociale zekerheid en belastingen. De dagen werden druk bezocht en ervaren als ondersteuning bij de discussie zoals die binnen de Rooie-Vrouwengroepen wordt gevoerd ter voorbereiding van het Rooie-Vrouwencongres en het partijcongres voorjaar 1985.

Op 8 september vond een dag plaats in Zwolle onder de titel 'Individualisering versus draagkracht'; op 22 september was het thema in Utrecht toegespitst op de 'individualisering binnen de Sociale Zekerheid'.

Overige werkzaamheden landelijke kerngroep

Naast het werk gericht op partij(organen) en de eigen Rooie-Vrouwenorganisatie, houden leden van de landelijke kerngroep regelmatig spreekbeurten voor partij en derden, en hebben ze zitting in diverse fora. Daarnaast worden studie/diskussiebijeenkomsten bezocht van diverse aard en worden contacten onderhouden met vele delen van de vrouwenbeweging, vakbonden en andere politieke vrouwenorganisaties. Overleg met laatstgenoemde politieke vrouwenorganisaties vindt gestructureerd plaats, contacten met vakbondsvrouwen gericht op thema's als arbeidstijdverkortung.

Een greep uit de overige contacten:

- deelname aan Algemeen Bestuur en Kommissie Arbeid van de Nederlandse Vrouwen Raad;
- deelname aan de discussie over arbeidstijdverkortung met een breed samengestelde groep vrouwen (bekend als "Populierdiskussie ATV");
- deelname aan en medevoorbereiding van diverse Vrouwenvredeskongressen;
- manifestaties met Surinaamse Vrouwen, Turkse vrouwen en Vrouwen tegen racisme en fascisme.

TWEEDE KAMERFRAKTIE VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Samenstelling

De samenstelling van de fractie verschilt per december 1984 slechts op twee plaatsen van die van het vorige verslag.

Op 15 juni 1984 verliet Schelto Patijn de Kamer vanwege zijn benoeming tot commissaris van de Koningin in Zuid-Holland. Hij maakte sinds 28 mei 1973 deel uit van de fractie. In die periode was hij op velerlei terrein actief. In het bijzonder ten aanzien van de Europese politiek, internationale juridische aangelegenheden en grondwetzaken verrichtte hij op immer degelijke wijze veel werk, dat buiten de Kamer niet altijd evenveel aandacht kreeg, maar voor het functioneren van de fractie in de Kamer onmisbaar was. Zijn plaats werd op 19 juni 1984 ingenomen door de penningmeester van de partij, Willem Vermeend, die werkzaam was aan de Leidse Universiteit.

Jos van Kemenade maakte sinds zijn ministerschap in het kabinet-Van Agt II weer deel uit van de fractie. Hij was eerder lid geweest van 8 juni 1977 tot 7 september 1977 en van 16 januari 1978 tot 10 september 1981. Zijn laatste termijn was van 16 september 1982 tot 31 augustus 1984.

Zijn plaats in de fractie werd per 4 september 1984 ingenomen door Frans Leijnse, afkomstig van het Instituut voor Toegepaste Sociologie in Nijmegen.

Eind december 1984 was de fractie als volgt samengesteld:

Hans Alders	Jeltje van Nieuwenhoven
Relus ter Beek	David van Ooijen
Harry van den Bergh	Stan Poppe
Rie de Boois	Wilfried de Pree
Flip Buurmeijer	Hessel Rienks
Frits Castricum	Nora Salomons
Ien Dales	Bonno Spieker
Marcel van Dam	Bram Stererdink
Jaap van der Doef	Piet Stoffelen
Dick Dolman	Rob Tazelaar
Ineke Haas	René Toussaint
Arie van der Hek	Joop den Uyl
Eveline Herfkens	Elske ter Veld
Rein Hummel	Henk Veldhoen
Wijnie Jabaaij	Willem Vermeend
Henk Knol	Piet de Visser
Hans Kombrink	Henk Vos
Martin Konings	Klaas de Vries
Aad Kosto	Jules de Waart
Frans Leijnse	Jacques Wallage
Wim Meijer	Thijs Wöltgens
Frans Moor	Joop Worrell
Ina Müller	Kees Zijlstra
Frits Niessen	

Leden Kamer- en fractiecommissies

Verklaring tekens

- x = vast lid Kamercommissie
O = plv. lid Kamercommissie
- = geen lid Kamercommissie
VK = voorzitter Kamercommissie
OVK = ondervoorzitter Kamercommissie
V = voorzitter fractiecommissie
V2 = ondervoorzitter fractiecommissie
S = sekretaris fractiecommissie

De financiële en sociaal economische groep.

Voorzitter: Van der Hek

Financiën

X Van der Hek	O Salomons
X Herfkens	O Stermerdink
X Hummel	O Tazelaar
X Kombrink V OVK	O Ter Veld
X Van Nieuwenhoven	O Vermeend
X Rienks	X Wöltgens
	O Zijlstra

Ekonomische Zaken

X Alders	X Salomons
O Castricum	X Spieker
X Van der Doef V	O Tazelaar
X Van der Hek VK	O Toussaint
- Hummel	O Vermeend
O Herfkens	O Vos
X Kombrink	- Wallage
- Moor	O Wöltgens V2
O Rienks	X Zijlstra

Landbouw (1) en Visserij (2)

X1 -2 De Boois	X1 -2 Salomons
-1 X2 Van der Doef	O1 -2 Spieker
O1 -2 Van der Hek	X1 X2 Tazelaar V
X1 -2 Hummel	-1 O2 Toussaint
-1 -2 Knol	-1 X2 Veldhoen
O1 X2 Konings	O1 -2 De Waart
-1 -2 Kombrink	X1 -2 Wöltgens
X1 -2 Meijer	-1 O2 Zijlstra
O1 -2 De Pree	

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

- Alders	O Van Nieuwenhoven
X Buurmeijer V2 OVK	X Poppe
X Dales	O Salomons
O Knol	X Spieker
O Kombrink	X Toussaint
O Leijnse	X Ter Veld
O Meijer	O Wöltgens
- Müller	O Worrell
X Moor	

Ambtenarenzaken

X Alders	O Toussaint
X Knol S OVK	X Ter Veld
O Leijnse	X De Visser
X Moor V	O Wallage
O Müller	O Wöltgens
X Poppe	O Worrell
O Stoffelen	

Sociaal en Economisch Beraad

Alders	Moor
Buurmeijer	Van Nieuwenhoven
Van der Doef	Den Uyl
Van der Hek V	Ter Veld
Kombrink	Wöltgens
Meijer	

De welzijnsgroep

Voorzitter: Worrell

Volksgezondheid

O Ter Beek	X De Pree
O Buurmeijer	O Spieker
X Haas VK	X Toussaint
O Jabaaij	X Ter Veld
O Moor	O Veldhoen
X Müller V2	O Vermeend
O Poppe	O Wöltgens V

Volwassenenedukatie

Buurmeijer	Spieker
Kosto	Ter Veld
Konings	Wallage
Van Ooijen	Worrell
Poppe	

Emancipatie

O Buurmeijer
X Dales VK
X Haas
O Herfkens
X Jabaaij
- Müller

O Niessen
X Van Nieuwenhoven V
O Stoffelen
O Worrell
X Ter Veld

Wetgeving Welzijn

Buurmeijer
Dales
Haas
Jabaaij
Kosto
Meijer V
Müller

Niessen
Van Nieuwenhoven
De Pree
Toussaint
Ter Veld
Wöltgens
Worrell

Welzijn en Cultuur

O De Boois
X Buurmeijer V2
O Dales
O Jabaaij
X Kosto
- Meijer
O Müller

X Niessen
X Van Nieuwenhoven
O Van Ooijen
X De Pree
X Ter Veld
X Worrell V
O vakature

Onderwijs en Wetenschappen

- De Boois
O Van der Doef
X Konings V
- Kosto
X Leijnse
X Niessen
X Van Ooijen VK
O Poppe
O Toussaint

- Stererdink
O Ter Veld
- Veldhoen
X Vermeend
X Wallage
X Worrell
O vakature
O vakature

Wetenschapsbeleid

O De Boois
- Van der Doef
- Konings
O Kosto
- Leijnse
- Niessen
X Van Ooijen
O Poppe

- Toussaint
X Stererdink
- Ter Veld
X Veldhoen
- Vermeend
X Wallage
- Worrell
O vakature

De groep binnenlands bestuur

Voorzitter: Stoffelen

Binnenlandse Zaken

Politie

X Alders	O Van Ooijen
O Buurmeijer	X Rienks
O Castricum	X Stoffelen V
O Dales	X Vermeend
X Hummel	X De Visser
O Niessen	X Vos V2
X Van Nieuwenhoven	O vakature

Justitie

O Alders	O Stemerdink
O Van den Bergh	X Stoffelen
X Dales	X Vermeend
X Haas V2	X De Vries
X Kosto	O Wallage
O Van Ooijen	O vakature
X Salomons V	

Minderhedenbeleid

O Van den Bergh	O Kosto
X Buurmeijer V	X Müller
X Dales	X Van Nieuwenhoven
X Haas	X Van Ooijen VK
O Herfkens	O Salomons
X Jabaaïj	O Stoffelen
O Knol	O vakature

ISMO

X Buurmeijer	X Kosto
X Dales V	O De Pree
O Van der Doef	X Salomons
O Haas	O Toussaint
O Herfkens	O De Vries
X Hummel	X Wöltgens
X Kombrink	O Zijlstra

De groep ruimtelijk beleid

Voorzitter:

Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

X Van Dam	O Spieker
X Hummel	O Stoffelen
X Müller	O Toussaint

O Van Ooijen
X De Pree V
O Rienks
X Salomons

X Veldhoen V2
X Vos
O Wöltgens

Verkeer en Waterstaat

O Van den Bergh
X De Boois
X Castricum V
X Van der Doef
O Konings
O Kosto
X Leijnse
X Rienks VK

O Spieker
O Ter Veld
O De Visser
O Veldhoen
O De Waart
O Wallage
X Zijlstra

Milieubeheer

O Alders
X De Boois OVK
X Konings
O Moor
O Niessen
O Rienks

O Salomons
O Toussaint
X Veldhoen V
X De Visser
X De Waart
X Zijlstra

Waddenzee

X Van den Bergh
X De Boois V
O Haas
O Kosto
X Meijer VK
X Rienks
O Spieker

O Stemerding
O Stoffelen
X Veldhoen
O Wallage
O Worrell
X Zijlstra
O vakature

De groep buitenlands beleid

Voorzitter: Stemerding

Nederlandse Antillen 1 Ontwikkelingssamenwerking 2 en Buitenlandse Handel 3.

-1 O2 X3 Van den Bergh
-1 X2 -3 Ter Beek
-1 O2 -3 Castricum
O1 -2 -3 Haas
-1 X2 X3 Van der Hek
O1 X2 O3 Herfkens V2
X1 X2 -3 Jabaaïj
-1 X2 -3 Kombrink
O1 X2 X3 Knol V
X1 -2 -3 Meijer VK1

O1 -2 -3 Van Ooijen
X1 -2 O3 Salomons
-1 O2 O3 Stemerding
-1 -2 X3 Tazelaar
-1 O2 -3 Den Uyl
O1 -2 -3 Vermeend
-1 -2 -3 De Visser
-1 -2 O3 De Vries
-1 O2 -3 De Waart
-1 O2 -3 Wöltgens

Buitenlandse Zaken

- Alders	O Tazelaar
X Ter Beek VK	O Den Uyl
X Van den Bergh	O De Vries
X Herfkens	X De Waart
O Knol	X Wallage
X Meijer V	- Worrell
O Poppe	O Zijlstra
X Stemerdink	O vakature
- Stoffelen	

Defensie

- Alders	X Stemerdink
X Ter Beek	O Tazelaar
X Van den Bergh OVK	O Toussaint
X Van Dam	O De Visser
O Van der Doef	O Vos
O Hummel	X De Vries
X Jabaaïj	X De Waart V2
O Knol	- Zijlstra
O Meijer	

Fraktiebureau

Met uitzondering van de voorzitter, die na verkiezingen voor een gehele periode wordt gekozen, worden de leden van het fraktiebureau jaarlijks gekozen. In vergelijking met het voorgaande jaar is de enige wijziging de vervanging van Jos van Kemenade door Flip Buurmeijer.

Het fraktiebureau, dat voornamelijk een huishoudelijke en organisatorische taak heeft, is als volgt samengesteld:

Joop den Uyl - voorzitter

Wim Meijer - tweede voorzitter

Arie van der Hek - derde voorzitter

Klaas de Vries - sekretaris

Frits Castricum - tweede sekretaris, tevens penningmeester;
tezamen het kleine bureau.

Flip Buurmeijer

Aad Kosto

Ineke Haas

David van Ooijen

Hans Kombrink

Thijs Wöltgens

Dick Dolman is als fractielid/Kamervoorzitter adviserend lid van het bureau.

Een aantal bureauleden heeft verder de volgende specifieke taken: Joop den Uyl is als fractievoorzitter q.q. lid van het partijbestuur.

Wim Meijer zit de fractievergaderingen voor en is voorzitter van het aktualiteitenoverleg.

In het wekelijks aktualiteitenoverleg, voorafgaand aan de fractievergadering, kunnen afspraken gemaakt worden over de reactie op actuele politieke ontwikkelingen. Samen met de tweede sekretaris, Frits Castricum, is Wim Meijer belast met het

ontwikkelen en uitvoeren van het werkplan van de fractie.

Arie van der Hek is voorzitter van het Sociaal-Economisch-Beraad, waarin de sociaal-economische opstelling van de fractie in bredere verband dan in de specifieke fractiecommissies aan de orde komt. Van der Hek leidt verder het wekelijks agenda-overleg, waarin openbare optredens van fractieleden worden besproken met de fractievoorzitter.

De sekretarissen, Klaas de Vries en Frits Castricum, zijn verantwoordelijk voor de organisatie van de fractie en haar personeel, waarbij zij worden geassisteerd door het ambtelijk secretariaat.

De huishoudelijke en organisatorische leiding van de Kamer is in handen van het Presidium. De Kamervoorzitter, Dick Dolman, is voorzitter van het Presidium, Klaas de Vries is lid van het Presidium, Frits Castricum plaatsvervangend lid.

Externe kontakten.

Naast Joop den Uyl, zijn Stan Poppe, Ien Dales en Willem Vermeend lid van het partijbestuur en van het dagelijks bestuur van de partij. Jeltje van Nieuwenhoven is lid van het partijbestuur.

Joop den Uyl is voorzitter van de Federatie van Socialistische Partijen in de Europese Gemeenschap.

Als waarnemers bij de Nederlandse delegatie naar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werden dit jaar Jules de Waart en Ina Müller door de fractie aangewezen.

In de Raad van Europa en de Westeuropese Unie was de fractie, evenals in het voorgaande jaar, vertegenwoordigd door Van den Bergh, Stoffelen, De Vries en Worrell.

De vertegenwoordiging in de Noordatlantische Assemblé bestond uit Ter Beek, Patijn (inmiddels vervangen door Meijer), Stemerink, De Waart en in de Beneluxraad uit: Haas, Van der Doef, Konings, Van Ooijen, Wöltgens en de plaatsvervangers Castricum, Müller, Niessen, Toussaint en Worrell.

Fractiepersoneel

Na de Europese verkiezingen van juni 1984 keerde Henk Bakker terug als ambtelijk sekretaris van de fractie. Zijn vervanger gedurende de periode dat hij was gedetacheerd bij de Federatie van Socialistische Partijen in Brussel, Arend Hilhorst, werd per 1 september 1984 benoemd tot medewerker van het fractiebureau.

Vanwege afspraken tussen de fractie en het fractiepersoneel over verkorting van de werktijd, kon binnen het door het Rijk voor 1984 vastgestelde budget van fl. 2.800.000,- tot een uitbreiding van het aantal medewerkers worden overgegaan.

Naast het personeel in dienst van de fractie beschikt elk fractielid over een budget voor het aantrekken van een of meer persoonlijke medewerkers.

Eind 1984 waren de volgende personen bij de fractie in dienst:

Algemene dienst

Henk Bakker (ambtelijk sekretaris)

Carla Caro (sekretaresse van de voorzitter)

Arend Hilhorst (medewerker fractiebureau)
Ella Kalsbeek (algemeen juridisch medewerkster)
Claudia Regoor (administratief medewerkster)
Liesbeth Rensman (voorlichter, dokumentaliste)
Dineke Schuts (sekretaresse fractiebureau)
Laurens Slot (eerste voorlichter)
Kees Stapper (assistent van de voorzitter)
Ingrid Steenvoorden (administratief medewerkster)
Maarten Visser (administratief medewerker en chauffeur)

Sociaal-ekonomische en financiële groep

Herman Bakker (ekonomische zaken)
Eppo Bolhuis (landbouw en midden- en kleinbedrijf)
Boudewijn Bruil (ekonomische en financiële zaken)
Corrie Lieverse (administratief medewerkster)
An Klein Meuleman (administratief medewerkster)
Erik Molenaar (financiën)
Nera Otsen (administratief medewerkster)
Wicher Pattje (sociale zaken)
Marlene Rijkse (administratief medewerkster)
Lia Sniijders (emancipatie)
Serv Vinders (inkomensbeleid).

Groep Binnenlands Bestuur

Bert Kandel (binnenlandse zaken)
Jan Evert Keman (justitie)
Nanke Pancras (administratief medewerkster)
Adri Uijen (administratief medewerkster)

Welzijnsgroep

Altie Blanken (administratief medewerkster)
Boudewijn de Blij (volksgezondheid)
Peter Gemmeke (ombudswerk)
Henk Kosmeijer (ombudswerk-dienstweigeraar)
Martin Odekerken (onderwijs)
Joyce Oudesluijs (administratief medewerkster)
Stella Spiro (administratief medewerkster)
Margo Vliegthart (welzijn en cultuur)

Groep Ruimtelijk Beleid

Aukje Boonstra (administratief medewerkster)
Piet Dofferhoff (milieu)
Auke Douma (verkeer en waterstaat)
Peter van Heemst (volkshuisvesting en ruimtelijke ordening)
Franny Strang (administratief medewerkster en koördinatrice administratief apparaat)

Groep Buitenlands Beleid

Marion Baris (administratief medewerkster)

Berend Jan van den Boomen (buitenlandse zaken)

Hans van Oort (ontwikkelingssamenwerking en handelspolitiek)

Wim Schuimer (administratief medewerker)

Jan Marinus Wiersma (defensie)

Niet in dienst bij de fractie maar wel werkzaam in de Kamer, is de medewerker voor de contacten tussen de PvdA-leden in het Europese Parlement en de Kamerfractie, Hans Wolters.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad bestond eind 1984 uit: Marion Baris, Berend Jan van den Boomen, Peter van Heemst, Wicher Pattje (voorzitter) en Claudia Regoor.

EUROPESE PARLEMENT

Politiek deel

In een verkiezingsjaar staat de activiteit van het Europese Parlement nog sterker onder druk dan bij nationale parlementen gebruikelijk is.

Toch is het Parlement erin geslaagd nog voor de campagne begon twee grote thema's af te handelen, dat van het Europees economisch herstel en dat van fundamentele institutionele hervorming. Op basis van voorwerk van de Franse econoom Michel Albert en de Brit Ball werden door het Parlement de Europese aspecten van het 'weg uit de crisis' nauwkeurig aangegeven. Hoewel de socialistische fractie op tal van punten met de resolutie mee kon gaan, werd uiteindelijk toch een tegenstem uitgebracht wegens de te sterke neiging van de meerderheid de verworvenheden van de sociale politiek van de afgelopen decennia aan te tasten. Het zogenaamde Spinelli-rapport over de Europese Unie kreeg de steun van de meerderheid van de socialistische fractie. Namens acht van de negen PvdA-ers zei Bob Cohen echter wel: "Natuurlijk zullen wij voorstemmen, maar in het besef dat datgene waar het werkelijk om gaat in Europa niet de instellingen zijn maar een nieuw beleid."

En daaraan schort het nog steeds, ondanks de inspanningen van Commissie en Parlement.

Juist dat ontbreken van nieuw beleid, dat de Europeanen vertrouwen kan geven in de toekomst, bleek tijdens de campagne een sta in de weg om de kiezers te motiveren. Door middel van de zogenaamde toerneebijeenkomsten hadden de PvdA-Europarlementariërs al ruim voor juni 1984 pogingen gedaan het partijkader wat meer met Europa vertrouwd te maken. Het succes was niet overweldigend. Een vergelijkbare omschrijving is van toepassing op de eigenlijke campagne en de voor-campagne. De (te) sterke nationalisatie van de campagne in de laatste dagen heeft daaraan niet veel kunnen veranderen al raakten door de inspanningen van Joop den Uyl de zalen wat beter gevuld.

Ondanks de lage opkomst was de uitslag van de verkiezingen zeer bevredigend, de Partij van de Arbeid scoorde het op één na beste percentage sinds haar oprichting. Het in juni gekozen Parlement kwam eind juli bijeen om de functies te verdelen. Daarbij bleken twee nieuwe ontwikkelingen: de centrum-rechtse meerderheid had zich hechter georganiseerd dan in de periode 1979-'84 en binnen de grote multinationale fracties waren het vooral de afgevaardigden uit de grote landen die, door onderlinge afspraken, ervoor zorgden dat voor de kleintjes alleen kruimels overbleven. Zo ging het voorzitterschap naar de bejaarde Franse christendemokraat Pflimlin dankzij de aanwijzingen die de Britse conservatieven uit Londen kregen en kon Jean Pierre Cox dankzij afspraken tussen de PS en Labour het voorzitterschap van de Begrotingskommissie op zich nemen.

Het Europese Parlement zoals dat in juli aantrad is niet alleen daardoor veranderd. Het feit dat bijna de helft van de zittende leden vervangen werd is ook niet zonder betekenis. In de PvdA-groep keerden Wim Albers, Annie Krouwel-Vlam en Johan van Minnen niet terug, hun plaatsen werden ingenomen door Hedy d'Ancona, Ben Visser en Alman Metten. Zonder lijstverbinding met het Groen Progressief Akkoord zou ook Annie Krouwel zijn teruggekeerd.

Het nieuwgekozen Europese Parlement staat voor een zware taak. De renationalisatietendenzen, die het eerst tot uitdrukking kwamen in mevrouw Thatchers pogingen haar centen terug te krijgen, en sinds de Europese Raad van Fontainebleau ook al doorwerken in de landbouwpolitiek, zijn schadelijk voor zowel de Gemeenschap als voor de rest op die Gemeenschap betrokken instellingen, de Commissie en het Parlement. De huidige financiële crisis om de EEG en de komende uitbreiding met Spanje en Portugal dreigen dat alles nog te verergeren. Tegen die achtergrond moeten zowel het blokkeren van de Britse bijdrage door het Europese Parlement, in juli, als de verwerping van de begroting voor 1985 in december worden gezien.

Het interne akkoord van de Ministerraad over de op zich noodzakelijke begrotingsdiscipline, met name nodig voor de landbouwuitgave maar momenteel vooral gevaarlijk voor de overige uitgaven, is een verder bewijs van de moeilijke strijd die over de verdere ontwikkeling van de EEG en haar instellingen in de komende jaren gevoerd zal moeten worden. Van vergelijkbaar belang is onze opdracht er op toe te zien dat door de lidstaten eenmaal aanvaarde EEG-wetgeving ook door hen wordt uitgevoerd of gerespecteerd. Het gesol met het non-discriminatie-beginsel rond de wijziging van de WWV, en de wetgeving van Braks de mede door hen besloten superheffing op teveel geproduceerde melk op tijd af te dragen, en de traagheid bij de uitvoering van milieुरichtlijnen horen in die categorie.

Op bijna al deze terreinen heeft de PvdA-groep een zeer actieve rol gespeeld. Door een geïntensiverde relatie met de Tweede Kamerfractie zijn daardoor (deel)sukcessen mogelijk gebleken. In de komende periode zal die relatie verder versterkt moeten worden. Een aantal afspraken daaromtrent zijn gemaakt. Tot nog toe is daardoor vooral de Tweede Kamerfractie beter in staat het regeringsbeleid te controleren.

De informatiestroom Den Haag - Brussel komt wat moeizamer op gang, misschien mede door onderschatting van de Europese dimensie van vele problemen in het Haagse. Door middel van nota's als "dilemma's in Europees perspectief" van november 1984 hopen we vanuit Brussel die dimensie wat meer onder de aandacht te brengen. Terreinen als de technologische vernieuwing, de ontwikkelingssamenwerking, de Europese politieke samenwerking, veiligheid etc. lenen zich daar goed voor.

Het contact met kamerfractie en partijbestuur over actuele zaken zal in 1985 verder worden verstevigd door een "Nieuwsbrief". Tevens werd de werktijd van de Haagse en Amsterdamse medewerkers van de negen uitgebreid. Uniek in het Europese Parlement is het feit, dat de PvdA-leden een stichting in het leven hebben geroepen, waaraan de vergoeding van sekretariaatskosten en een flink deel van de onkostenvergoedingen worden afgedragen. De Amsterdamse en Haagse medewerkers van de groep en de persoonlijke medewerkers van de leden zijn per 1 januari 1985 een dienstverband met die stichting aangegaan.

Daarnaast stelt deze Anne Vondeling Stichting ter ondersteuning van Europese socialistische politiek zich ten doel Europese activiteiten vanuit de socialistische visie te stimuleren.

Organisatorisch deel

De PvdA-Eurogroep bestaat sinds de verkiezingen in juni 1984 uit: Hedy d'An-

cona, Bob Cohen, Piet Dankert, Ien van den Heuvel, Alman Metten, Phili Viehoff, Ben Visser en Eisso Woltjer.

Albers, Krouwel en Van Minnen keerden niet in het Europese Parlement terug.

De 9 PvdA-ers maken deel uit van de 130 leden tellende socialistische fractie. Deze fractie is de grootste in het parlement. De andere fracties zijn: de Europese Volks Partij (o.a. CDA) 110 leden, de Europese Demokraten (o.a. Engelse konservatieven) 50 leden, Kommunisten en geestverwanten 41 leden, Liberalen en Democratische fractie (o.a. VVD) 31 leden, Verenigde Europese Demokraten, 29 leden, de Regenboogfractie (o.a. de Grünen, Groen Progressief Akkoord) 20 leden, de Europese Rechtsen (o.a. de Fransman Le Pen) 16 leden, niet ingeschrevenen (d.w.z. niet ingeschreven in een bepaalde fractie) 7 leden.

De PvdA-groep heeft haar leden zoveel mogelijk gespreid over de vele commissies van het Europese Parlement.

Sinds juni 1984 is de indeling als volgt:

d'Ancona:

- lid commissie sociale zaken en werkgelegenheid
- plv. lid commissie rechten van de vrouw
- plv. lid commissie jeugd, cultuur, onderwijs, voorlichting en sport

Cohen:

- lid commissie ontwikkeling en samenwerking
- plv. lid commissie externe economische betrekkingen
- lid commissie institutionele vraagstukken

Dankert:

- lid begrotingscommissie en begrotingskontrolecommissie
- plv. lid politieke commissie

Van den Heuvel:

- lid politieke commissie (vz subcommissie mensenrechten)
- lid commissie rechten van de vrouw
- plv. lid commissie milieubeheer, volksgezondheid en konsumentenbescherming.

Metten:

- lid commissie economische en monetaire zaken en industriebeleid
- plv. lid commissie energie, onderzoek en technologie

Muntingh:

- lid commissie milieubeheer, volksgezondheid en konsumentenbescherming
- plv. lid van de commissie ontwikkeling en samenwerking

Viehoff:

- lid van de commissie energie, onderzoek en technologie
- plv. lid commissie voor regionaal beleid en ruimtelijke ordening

Visser:

- lid vervoerskommissie
- plv. lid commissie economisch monetaire zaken en industriebeleid

Woltjer:

- lid commissie landbouw, visserij en voedselvoorziening
- plv. lid begrotingskommissie en begrotingskontrolekommissie

Voorts bekleden de PvdA-ers binnen de socialistische fractie en de Nederlandse groep de volgende functies:

Dankert:

- vice voorzitter, belast met coördinatie politieke zaken
- voorzitter Nederlandse groep

Van den Heuvel:

- coördinator commissie rechten van de vrouw

Visser:

- coördinator vervoerskommissie

Woltjer:

- coördinator socialistische fractie landbouw
- penningmeester Nederlandse groep.

Binnen de Partij van de Arbeid is Alman Metten kontaktpersoon van de Eurogroep naar de Brede Commissie Buitenland; Ien van den Heuvel is plv. lid. Dankert vertegenwoordigt de Eurogroep in het partijbestuur.

Dankert en Woltjer zijn tenslotte lid van de contactgroep Tweede Kamer - Europees Parlement.

De groep heeft drie medewerkers in dienst:

- Gregor Niessen is de kontaktpersoon tussen de Eurogroep/socialistische fractie en het partijbestuur van Amsterdam.
- Hans Wolters is de medewerker voor de contacten tussen de groep/socialistische fractie en de PvdA-Tweede Kamerfractie in Den Haag. Hij is tevens ambtelijk sekretaris van de groep.
- Lia Wapperom is administratief medewerkster van de groep, gestationeerd in Den Haag.

VERSLAG PENNINGMEESTER

Juni 1983 ging de partijraad akkoord met een sluitende begroting 1983-1984. Bij de toelichting op deze begroting schreef ik namens het partijbestuur dat het weliswaar gelukt was een sluitende begroting op te stellen, maar dat er minder gunstige ontwikkelingen waren die zorgen baarden. Daarbij ging het om:

1. een gestage daling van het ledental;
2. daling van de gemiddelde contributie-opbrengst per lid;
3. een vermindering van overheidssubsidies van onze neveninstellingen.

In het advies van de financiële commissie (Fiko) aan de partijraad werd daarnaast nog opgemerkt dat er bij de opzet van de begroting 1983-1984 scherp is gekalkuleerd. "Dit laatste te zamen met het risico van tegenvallende rentebaten en van een teruglopend ledental, betekent dat de kansen op een tekort toch reëel aanwezig zijn." Zo stelde de Fiko in haar advies van 16 mei 1983.

Het is geen tekort geworden maar een overschot van fl. 520.000,-. De verklaring daarvoor ligt bijna volledig aan de inkomstenkant van de begroting.

Bij de begrotingsopstelling 1983-1984 raamden wij een bruto-contributie-opbrengst van fl. 8.602.000,-. Het is een bedrag geworden van fl. 8.723.000,-. Dat wil zeggen fl. 121.000,- meer (1,4%) dan geraamd. De FBA en SGGP-inkomsten liggen fl. 39.000,- hoger dan geraamd, terwijl de overige opbrengsten fl. 131.000,- hoger zijn. Bij dit laatste gaat het in hoofdzaak om een vrijval van (een veiligheids-halve) in 1982-1983 gereserveerd bedrag terzake van pensioenpremies dat niet verschuldigd is gebleken en een voordelig saldo Europese verkiezingen. Met name de rente-opbrengst 1983-1984 blijkt fors hoger te zijn geweest dan geraamd: fl. 226.000,- hoger.

Deze meer-opbrengst vloeit voort uit een combinatie van de volgende factoren: hogere rentepercentages en saldi dan verwacht, omzettingen van korte-termijn-beleggingen in middellange-termijn-beleggingen met hogere rentepercentages. De 'meevallers' in de begroting 1983-1984 betekenen een totale meer-opbrengst van fl. 517.000,- (fl. 121.000,- contributies, FBA/SGGP fl. 39.000,-, renten fl. 226.000,-, overige opbrengsten fl. 131.000,-).

De geraamde totale uitgaven in de begroting 1983-1984 komen vrijwel overeen met de werkelijke uitgaven. Geraamd werd een bedrag aan lasten van in totaal fl. 10.538.000,-, terwijl ze in werkelijkheid fl. 10.535.000,- zijn geweest. Derhalve slechts een verschil van fl. 3.000,-. Hoewel de werkelijke uitgaven fl. 3.000,- binnen de begroting zijn gebleven, vallen er toch bij verschillende uitgavenposten, in enigerlei mate, overschrijdingen te signaleren. De grootste daarvan is opgetreden bij de post 'aktiesekretariaat'. Deze overschrijding, fl. 89.000,-, vloeit volledig voort uit het feit dat -volgens afspraak- onder deze post de kosten van de permanente campagne zijn geboekt. Deze weinig gelukkige opzet is overigens bij de begroting 1984-1985 verlaten. De onderbesteding bij de post 'service-apparaat' (fl. 132.000,-) vloeit in hoofdzaak voort uit 'minder loonkosten' (o.a. vakatures) en 'minder computerkosten'.

In het accountantsrapport van 4 februari 1985 inzake de jaarrekening 1983-1984 is het overschot 1983-1984 ad. fl. 520.081,04 toegevoegd aan het kapitaal. Daarbij

wordt verwezen naar de resolutie Financiële meerjarenperspektief -aangenomen door de partijraad van 16 juni 1984- waarin onder punt F is bepaald dat eventuele overschotten dienen te worden toegevoegd aan het kapitaal of de exploitatie van het tweede jaar na het verslagjaar.

"Om een en ander praktisch hanteerbaar te houden is gekozen voor de toevoeging aan het kapitaal. De partijraad behoudt zo de mogelijkheid om de begroting van het komende jaar zo nodig met een tekort vast te stellen, welk tekort gedekt kan worden uit het inmiddels met het overschot verhoogde kapitaal." Zo wordt in het rapport gesteld.

Hierbij past wel de kanttekening, dat het partijbestuur vasthoudt aan de beleidslijn dat structurele uitgaven niet gefinancierd mogen worden uit het (met het overschot verhoogde) kapitaal. In het verleden is afgesproken dat uit een eventueel overschot in beginsel alleen zogenaamde 'eenmalige' uitgaven dan wel niet-structurele projecten betaald kunnen worden. Voor wat betreft het overschot 1983-1984 kunnen -op grond van de resolutie- voorstellen daaromtrent aan de orde komen bij de begroting 1985-1986.

Tot slot.

De financiële positie van de partij is thans uitstekend. Bovendien beginnen de activiteiten, gericht op ledenwinning en -behoud, vruchten af te werpen: het ziet er naar uit dat de gestage daling van het ledental tot staan is gebracht. In vergelijking met voorgaande begrotingsjaren houdt dat overigens niet in, dat de partij op de korte termijn de beschikking krijgt over meer kontributie-opbrengsten. In de nota Financiële meerjarenperspektief van mei 1984 is reeds gesignaleerd dat de gemiddelde kontributie-opbrengst per lid daalt. Die daling zet nog steeds door. Daar komt nog bij dat met de partijraad van juni 1984 de afspraak is gemaakt, dat zal worden gestreefd naar een herziening van de kontributies op het niveau van het begrotingsjaar 1983-1984. In het licht daarvan zijn de kontributies bij de begroting 1984-1985 niet verhoogd. Bij de begroting 1985-1986 wordt eveneens voorgesteld de kontributies niet te verhogen.

WILLEM VERMEEND

Rapport uitgebracht aan: de Partijraad van de
Partij van de Arbeid
Amsterdam

Inzake: jaarrekening 1983/1984

d.d. 4 februari 1985

64154.75

Hilversum, 4 februari 1985

Aan de Partijraad van de
Partij van de Arbeid
Nicolaas Witsenkade 30
1017 ZT AMSTERDAM

Dames en heren,

Hierbij bieden wij u aan ons rapport omtrent de jaarrekening 1983/1984 van de vereniging Partij van de Arbeid.

Evenals voorgaande jaren beslaat dit rapport uitsluitend het landelijk bureau van de Partij.

De gewesten en de afdelingen, die in juridische zin onderdelen van de vereniging zijn, worden daarin niet opgenomen.

De afzonderlijke jaarrekeningen van de gewesten en de afdelingen zijn niet in onze controle begrepen.

Hetzelfde is het geval ten aanzien van de medewerkers bij de Tweede Kamerfractie.

VERKLARING

Wij hebben de jaarrekening over het boekjaar 1 oktober 1983 tot en met 30 september 1984 van het landelijk bureau van de vereniging Partij van de Arbeid gecontroleerd.

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 30 september 1984 en van het resultaat over het op die datum geëindigde boekjaar.

RESULTAAT

Het jaar 1983/1984 is afgesloten met een overschot van f 520.081,04.
 Vergelijking van de staten van baten en lasten over de jaren 1983/1984
 en 1982/1983 geeft het volgende beeld (in duizenden gulden):

BATEN	1983/1984	1982/1983	Meer (minder)
Kontributies, bruto	8.723	8.883	(160)
FBA en SGGP	1.086	1.122	(36)
Rentebaten, per saldo	526	298	228
Huuropbrengst	384	369	15
Overige opbrengsten	336	267	69
	<u>11.055</u>	<u>10.939</u>	<u>116</u>
LASTEN			
Bestuur	1.067	1.003	64
Service-apparaat	2.502	2.489	13
Exploitatiekosten pand	202	196	6
Voorlichting en publiciteit	852	850	2
Kongres en partijraden	160	170	(10)
Sekretariaat buitenland	398	413	(15)
Rooie Vrouwen	522	495	27
Fonds Internationale Solidariteit	24	-	24
Verkiezingsfonds	262	274	(12)
Aktiesekretariaat	331	225	106
WBS, inclusief SGGP	1.014	817	197
Vormingswerk	249	243	6
Jongerenwerk	93	79	14
Evert Vermeer Stichting	72	70	2
Voorzieningen	76	170	(94)
Gewesten en afdelingen	2.560	2.622	(62)
Overige lasten	151	207	(56)
	<u>10.535</u>	<u>10.323</u>	<u>212</u>
OVERSCHOT	520	616	(96)

De in de begroting 1983/1984 gewijzigde presentatie ten opzichte van voorgaande jaren is in deze jaarrekening gevolgd.

De presentatiewijziging betreft vooral:

- kontributie aandelen voor afdelingen en gewesten worden thans onder de lasten opgenomen en niet meer als aftrekpost van de ontvangen kontributie.
- doorberekeningen van het service-apparaat aan derden worden vanaf dit boekjaar opgenomen onder de "overige opbrengsten" in plaats van als aftrekpost op de kosten.

De ter vergelijking opgenomen cijfers van de jaarrekening 1982/1983 werden eveneens aangepast.

Ten aanzien van het resultaat willen wij nog het volgende opmerken:

1. De bestemming van het overschot 1982/1983 werd door de Partijraad van 16 juni 1984 als volgt vastgesteld:

Dotatie verkiezingsfonds	f	250.000,--
Bijdrage t.b.v. Socialistische Internationale		50.000,--
Toevoeging ledenwerfbudget 1984/1985		100.000,--
Aanvulling reserve apparatuur		70.000,--
Bijdrage projekt buitenlanders en verkiezingen		25.000,--
Opstartsubsidie IJsselmeerpolders		28.500,--
Bijdrage ombudswerk		5.000,--
Bijdrage Jonge Socialisten		10.000,--
Bijdrage permanente kampanje 1984/1985		77.499,29
	f	615.999,29
		=====

De verdeling van dit overschot werd in de vergelijkende cijfers bij de jaarrekening reeds verwerkt.

2. Het overschot 1983/1984 ad f 520.081,04 werd toegevoegd aan het kapitaal. In de Partijraad van 16 juni 1984 werd de resolutie Financieel meerjarenperspektief aangenomen, waarin onder punt F is vastgelegd dat eventuele overschotten dienen te worden toegevoegd aan het kapitaal of de exploitatie van het tweede jaar na het verslagjaar. Om een en ander praktisch hanteerbaar te houden is gekozen voor de toevoeging aan het kapitaal. De Partijraad behoudt zo de mogelijkheid om de begroting van het komende jaar zo nodig met een tekort vast te stellen, welk tekort gedekt kan worden uit het inmiddels met het overschot verhoogde kapitaal.
3. Het ledental van de Partij in de laatste jaren is als volgt:

		% daling t.o.v. <u> vorig jaar</u>
30 september 1980	112.929	4,7 %
30 september 1981	109.559	3,0 %
30 september 1982	105.486	3,7 %
30 september 1983	101.724	3,6 %
30 september 1984	99.347	2,3 %

Het ledental daalde in het verslagjaar met 2.377 leden.

4. De inkomsten uit kontributies namen (bruto) af met 1,8 %.

Deze daling is als volgt te analyseren:

Verhoging kontributies op 1 oktober 1983	+	2,5 %
Diverse oorzaken, in hoofdzaak verschuiving van leden naar lagere kontributieschalen	-	1,2 %
		<hr/>
Verhoging van de opbrengst per lid van f 85,64 naar f 86,79	+	1,3 %
Daling gemiddeld ledental gedurende het jaar van 103.730 naar 100.500	-	3,1 %
		<hr/>
Daling kontributieontvangsten	-	1,8 %
		<hr/> <hr/>

De kontributieontvangsten verminderden dus niet alleen door de daling van het ledental, doch ook nog door de verschuiving naar lagere kontributieschalen.

Voor het jaar 1982/1983 werd het percentage leden dat geen kontributie betaalde vastgesteld op 3,5 %.

Voor het verslagjaar 1983/1984 werd berekend dat het ontvangen kontributiebedrag 2,1 % lager was dan hetgeen theoretisch ontvangen had moeten worden.

5. De ontvangen rentebaten namen toe van f 580.000 tot f 730.000 in het verslagjaar, vooral als gevolg van de hogere saldi en de verdergaande omzetting in beleggingen op middellange termijn. Na aftrek van betaalde rentevergoedingen ad f 204.000 (vorig jaar f 282.000) resteerde per saldo een bate van f 526.000 (f 298.000).
6. In het verslagjaar werd aan salarissen en sociale lasten in totaal, exclusief de neveninstellingen, rond f 3.360.000 betaald tegenover f 3.290.000 in het voorafgaande boekjaar (+ 2 %). Daarnaast werd voor niet ingevulde arbeidstijdverkortingen evenals vorig jaar f 76.100 gereserveerd. De salarissen en sociale lasten bleven in totaal f 95.000 (3 %) binnen de begroting.

7. De vergelijking tussen de begroting 1983/1984 en de uitkomsten geeft het volgende beeld (in duizenden gulden):

BATEN	Begroot	Uitkomsten	Meer (minder)
Kontributies, bruto	8.602	8.723	121
FBA en SGGP	1.047	1.086	39
Rentebaten, per saldo	300	526	226
Huuropbrengst	384	384	-
Overige opbrengsten	205	336	131
	<u>10.538</u>	<u>11.055</u>	<u>517</u>
LASTEN			
Bestuur	1.059	1.067	8
Service-apparaat	2.634	2.502 (132)
Exploitatiekosten pand	186	202	16
Voorlichting en publiciteit	818	852	34
Kongres en partijraden	159	160	1
Sekretariaat buitenland	396	398	2
Rooie Vrouwen	494	522	28
Fonds Internationale Solidariteit	40	24 (16)
Verkiezingsfonds	262	262	-
Aktiesekretariaat	242	331	89
WBS, inclusief SGGP	1.014	1.014	-
Vormingswerk	249	249	-
Jongerenwerk	93	93	-
Evert Vermeer Stichting	72	72	-
Voorzieningen	34	76	42
Gewesten en afdelingen	2.598	2.560 (38)
Overige lasten	188	151 (37)
	<u>10.538</u>	<u>10.535 (</u>	<u>3)</u>
OVERSCHOT	-	520	520

De begrote kontributieontvangsten zijn volledig gerealiseerd (+ 1,4 %). Deze meeropbrengsten zijn veroorzaakt door:

- gemiddeld ledental 0,6 % lager dan begroot
- kontributieontvangst per lid 2 % hoger dan begroot

De ontvangen FBA-bijdragen en kontributies SGGP kwamen bijna 4 % boven de begroting uit.

De rentebaten stegen aanzienlijk, zoals hiervoor reeds aangegeven onder punt 5. De stijging werd versterkt door de halvering van het percentage rentevergoeding over het werkkapitaal (thans 2½ %, was 5 %).

De overige opbrengsten kwamen boven de begroting uit onder meer door een voordelig saldo van de Europese Verkiezingen en de vrijval van een veiligheidshalve in 1982/1983 gereserveerd bedrag, dat thans niet verschuldigd is gebleken.

De lasten bleven in totaal f 3.000 binnen de begroting, mede als gevolg van de hiervoor reeds genoemde lagere personeelskosten. De overschrijding van het aktiesekretariaat betreft de permanente campagne.

De uit het overschot 1982/1983 bestemde bijdragen voor ledenwinacties en de permanente campagne komen ten gunste van het boekjaar 1984/1985.

Samenvattend kunnen wij konkluderen dat het relatief grote overschot is veroorzaakt door:

- de meegevallen kontributieontvangsten
- de hoge rentebaten
- de (eenmalige) hoge overige opbrengsten
- de beperkte toename van de personeelskosten

FINANCIËLE POSITIE

Uit onderstaand vergelijkend overzicht moge de ontwikkeling van de financiële positie blijken (in duizenden guldens):

	<u>30-9-1984</u>	<u>30-9-1983</u>
Dadelijk beschikbare middelen	3.646	2.984
Vorderingen op korte termijn	3.253	2.175
Beleggingen	4.502	4.500
	<u>11.401</u>	<u>9.659</u>
Schulden op korte termijn	2.254	2.116
Voorzieningen en bestemmings-reserves	2.007	1.905
Fondsen	2.255	1.380
	<u>6.516</u>	<u>5.401</u>
<u>Werkkapitaal</u>	<u>4.885</u>	<u>4.258</u>
	=====	=====
Kapitaal	7.885	7.258
Vastgelegd in gebouw	3.000	3.000
<u>Werkkapitaal:</u>	<u>4.885</u>	<u>4.258</u>
	=====	=====

Het werkkapitaal nam toe met f 627.000, hetgeen als volgt is te verklaren:

Gereserveerde rentebaten over het werkkapitaal	107
Overschot 1983/1984	520
Toename kapitaal	<u>627</u>
	=====

In bovenstaande opstelling zijn de beleggingen in effecten gerekend bij de op korte termijn ter beschikking staande middelen. Alhoewel zulks niet in de lijn der verwachtingen ligt, zijn deze beleggingen zo nodig op korte termijn om te zetten in geldmiddelen.

De financiële positie van de Partij is op dit moment uitstekend te noemen. De hoogte van de dadelijk beschikbare middelen zorgt, samen met de beleggingen, voor een goede liquiditeitspositie.

Voor de fondsen moet op een volledige besteding in 1986 gerekend worden, waarvoor voldoende geldmiddelen aanwezig zijn.

Voor de langere termijn is vooral de ontwikkeling van het ledental de bepalende faktor of blijvend sluitende begrotingen kunnen worden gepresenteerd.

Gaarne zijn wij bereid nadere toelichtingen te verstrekken.

Hoogachtend,
Reyn, de Blaey en Co

drs. ~~W.~~ van der Meer
Registeraccountant

AKTIVA	<u>30-9-1984</u>	<u>30-9-1983</u>
DADELIIK BESCHIKBARE MIDDELEN		
Kas, bank- en girorekeningen	<i>f</i> 436.081,42	<i>f</i> 274.573,74
Depositorrekeningen	3.210.000,--	2.710.000,--
	<u><i>f</i> 3.646.081,42</u>	<u><i>f</i> 2.984.573,74</u>
VORDERINGEN EN VOORUITBETAALD		
Europese Verkiezingen	<i>f</i> 1.175.266,98	<i>f</i> --,--
Debiteuren	7.895,40	49.683,27
Rekeningen-courant instellingen	841.469,06	961.463,29
Diverse vorderingen en vooruitbetaald	1.228.649,42	1.164.013,20
	<u><i>f</i> 3.253.280,86</u>	<u><i>f</i> 2.175.159,76</u>
BELEGGINGEN		
Effekten	<i>f</i> 4.501.500,--	<i>f</i> 4.500.000,--
VASTGELEGDE MIDDELEN		
Pand Nicolaas Witsenkade, Amsterdam	<i>f</i> 3.000.000,--	<i>f</i> 3.000.000,--
Inventaris en apparatuur	p.m.	p.m.
	<u><i>f</i> 3.000.000,--</u>	<u><i>f</i> 3.000.000,--</u>
	<u><u><i>f</i> 14.400.862,28</u></u>	<u><u><i>f</i> 12.659.733,50</u></u>
	=====	=====

D, AMSTERDAM

=====

EN 30 SEPTEMBER 1983

=====

PASSIVA	30-9-1984	30-9-1983
SCHULDEN EN VOORUITONTVANGEN		
Krediteuren	f 593.416,79	f 179.477,17
Afdelingen	234.701,82	236.120,78
Gewesten	118.336,76	120.715,10
Rekeningen-courant instellingen	646.259,55	688.907,02
Diverse schulden en vooruitontvangen	661.302,87	891.158,88
	<u>f 2.254.017,79</u>	<u>f 2.116.378,95</u>
VOORZIENINGEN EN BESTEMMINGSRESERVES		
Bijzondere verplichtingen personeel	f 1.008.532,30	f 1.059.959,59
Afdelingen en debiteuren	21.289,49	25.035,71
Aanschaf apparatuur en inventaris	458.490,77	529.556,65
Onderhoud pand	334.098,53	257.271,93
Kongressen	159.700,--	8.200,--
Projekt buitenlanders en verkiezingen	25.000,--	25.000,--
	<u>f 2.007.111,09</u>	<u>f 1.905.023,88</u>
FONDSEN		
Verkiezingsfonds	f 1.088.911,19	f 587.588,04
Spaarfonds afdelingen	1.165.999,03	792.457,61
	<u>f 2.254.910,22</u>	<u>f 1.380.045,65</u>
KAPITAAL		
	<u>f 7.884.823,18</u>	<u>f 7.258.285,02</u>
	<u>f 14.400.862,28</u>	<u>f 12.659.733,50</u>
	=====	=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN	1983/1984	1982/1983
Kontributies, bruto	f 8.723.265,42	f 8.883.344,61
FBA en SGGP	1.085.738,07	1.121.571,34
Rentebaten, per saldo	525.626,62	297.907,67
Huuropbrengst	384.000,--	369.000,--
Overige opbrengsten	336.597,91	267.181,05
	<u>f 11.055.228,02</u>	<u>f 10.939.004,67</u>
=====		
LASTEN		
Bestuur	f 1.066.759,95	f 1.003.292,28
Service-apparaat	2.501.518,76	2.488.581,05
Exploitatiekosten pand	202.380,76	196.092,91
Voorlichting en publiciteit	852.225,16	949.809,08
Kongres en partijraden	159.728,32	169.561,68
Sekretariaat buitenland	397.745,82	462.688,72
l Rooie Vrouwen	522.368,02	494.999,69
Fonds Internationale Solidariteit	24.391,74	-,--
Verkiezingsfonds	262.100,--	524.000,--
Aktiesekretariaat	331.429,10	307.892,02
l Dr. Wiardi Beckman Stichting, inklusief SGGP	1.013.900,--	816.819,98
l Stichting Vormingswerk	249.200,--	243.100,--
l Jongerenwerk	92.500,--	88.800,--
l Evert Vermeer Stichting	72.000,--	70.300,--
Toevoegingen voorzieningen	76.100,--	265.400,--
Gewesten en afdelingen	2.559.436,77	2.650.147,11
Overige lasten	151.362,58	207.520,15
Overschot, toegevoegd aan kapitaal	520.081,04	
	<u>f 11.055.228,02</u>	<u>f 10.939.004,67</u>
=====		

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING BALANS
=====

Kas, bank- en girorekeningen

Kas	f	7.819,90
Postgiro 18218		215.252,82
Postgiro 130095		6.383,90
Postgiro 30624		10.314,50
Postgiro 3479700		735,25
Postgiro 230000		500,--
Postgiro 2590		975,--
Postgiro 315193		97,60
Postgiro 3934400		1.135,39
Postgiro 2882		500,--
Postgiro 451963		520,--
Hollandse Koopmansbank 63.50.11.778		191.347,19
Hollandse Koopmansbank 63.50.12.677		499,87
	f	436.081,42
		=====

Depositorekeningen

Hollandse Koopmansbank, tot 12 december 1984 (6 1/8 %)	f	1.000.000,--
Hollandse Koopmansbank, tot 27 november 1984 (6 1/8 %)		2.000.000,--
Algemene Spaarbank Nederland, fondsenbeleggingsrekening (8,28 %)		210.000,--
	f	3.210.000,--
		=====

Europese Verkiezingen

Betreft de te ontvangen afrekeningen voor gemaakte kosten voor
de Europese Verkiezingen in 1984.

Europees Parlement	f	931.150,62
Socialistische Fractie Europees Parlement		140.000,--
Federatie van Socialistische Partijen		104.116,36
	f	1.175.266,98
		=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Debiteuren f 7.895,40
=====

Betreft voornamelijk vorderingen op grond van diverse deklaraties. Een voorziening voor mogelijke dubieuze vorderingen is opgenomen onder de post "voorziening afdelingen en debiteuren".

Rekeningen-courant instellingen (te vorderen)

Dr. Wiardi Beckman Stichting	f 287.618,26
Stichting Vormingswerk Partij van de Arbeid	435.193,77
Evert Vermeer Stichting	110.647,93
Stichting Het Thiele Wibautfonds	8.009,10
	<hr/>
	f 841.469,06
	=====

Diverse vorderingen en vooruitbetaald

GAK	f 246.838,03
Tweede Kamerfractie	312.325,57
Te vorderen couponrente staatsleningen	215.000,--
Te vorderen overige renten	22.341,75
Voorschotten en leningen	137.185,84
Voorraad papier en andere materialen huisdrukkerij	73.460,50
PTT, depotbedrag	56.550,--
Bijdrage "de Centrale" inzake jubileum den Uijl	25.000,--
Vooruitbetaalde kosten boek "Joop den Uijl 65"	24.130,--
Radio- en tv-uitzendingen	26.404,66
PGGM	17.700,--
Vooruitbetaalde kongreskosten	17.158,64
Institute for the new Chile	16.711,16
Stuurgroep Europese Politiek	10.485,55
Confederatie Socialistische Partijen in Europa	7.337,30
Garantiesom KKN	3.750,--
Vooruitbetaalde kosten Rooie Vrouwenkongres	2.078,40
Diversen	14.192,02
	<hr/>
	f 1.228.649,42
	=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING BALANS
=====

Effekten

f 1.000.000,-- 12 % lening Nederland 1981-87/91 beurskoers 114,2 %	f 1.000.000,--
f 1.000.000,-- 12 % lening Nederland 1981-85/88 beurskoers 108,1 %	1.000.000,--
f 2.500.000,-- 7½ % lening Nederland 1983-1990 I beurskoers 99,2 %	2.500.000,--
f 1.500,-- 4 % lening Stichting Fonds voor bedrijven van vrouwen	1.500,--
	<hr/>
	f 4.501.500,--
	=====

De leningen Nederland worden gewaardeerd tegen de nominale waarde of lagere beurskoers (voor alle fondsen tezamen) op balansdatum. In verband met de overwaarde van de 12 %-leningen ten opzichte van de 7½ % lening zijn alle effekten tegen nominale waarde gewaardeerd. De leningen zijn ingeschreven in het schuldregister van het Ministerie van Financiën.

De lening Stichting Fonds voor bedrijven van vrouwen is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Aflossing vindt plaats in 10 jaar met ingang van 1 oktober 1988.

Pand Nicolaas Witsenkade, Amsterdam

f 3.000.000,--
=====

Het pand is gewaardeerd op de benaderde waarde in eigen gebruik (ongewijzigd).

Op deze boekwaarde wordt niet afgeschreven.

Inventaris en apparatuur

f p.m.
=====

De aanwezige inventaris en apparatuur wordt pro memorie opgenomen. Alle aanschaffingen worden ten laste van de voorziening aanschaf apparatuur en inventaris gebracht.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING BALANS
=====

Krediteuren

Krediteuren	f	620.980,76
Af: Debetsaldi krediteuren		27.563,97
		<hr/>
	f	593.416,79
		=====

Betreft voornamelijk schulden wegens geleverde diensten en materialen.

Afdelingen

f 234.701,82
=====

Betreft de schulden in rekening-courant aan de afdelingen, voornamelijk uit hoofde van de aandelen in de contributie-ontvangsten over het laatste kwartaal van het boekjaar.

Gewesten

f 118.336,76
=====

Betreft het per saldo nog te betalen aandeel voor de gewesten in de contributie-ontvangsten over het laatste kwartaal van het boekjaar.

Rekeningen-courant instellingen (verschuldigd)

Stichting Fonds Bijzondere Publikaties	f	645.551,78
Stichting Politiek Jongerenwerk in de Partij van de Arbeid		707,77
		<hr/>
	f	646.259,55
		=====

Diverse schulden en vooruitontvangen

Loonbelasting, premie AOW/AWW	f	223.827,06
Ledenwinakties 1984/1985, nog te besteden		100.000,--
Permanente campagne 1984/1985, nog te besteden		77.499,29
Vooruitontvangen abonnementsgeld blad "Voorwaarts"		51.165,--
Nog te besteden inzake Emancipatieproject Rooie Vrouwen		41.588,98
		<hr/>
- transporteren -	f	494.080,33

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

- transport -	f	494.080,33
Salariskosten		54.800,92
Nog te besteden in het kader van het opbouwwerk		26.453,84
Europese verkiezingen		25.550,37
Accountantskosten		17.250,--
Lening o/g		10.000,--
Bestuurskosten		6.810,--
Portiekosten		7.001,61
Personeelspot feestkommissie		5.751,13
Rioolbelasting 1982 t/m 1984		3.000,--
Ombudswerk		5.000,--
Diversen		5.604,67
	f	<u>661.302,87</u>
		=====

Voorziening bijzondere verplichting personeel

Voorziening op 1 oktober 1983	f	933.790,32
Af: Koopsom verhoging ingegane pensioenen	f	57.832,03
Enmalige uitkering gepensioneerden		7.400,25
Aanvulling WAO-uitkeringen en diversen		45.972,19
		<u>111.204,47</u>
Voorziening op 30 september 1984	(a) f	<u>822.585,85</u>
		=====

Deze voorziening is onder meer bestemd voor:

- Aanpassing pensioenen
- Verplichtingen uit de CAO ten aanzien van degenen die een WAO-uitkering genieten of genoten hebben.

De pensioenregeling werd per 1 juli 1984 gewijzigd. De opbouw van de rechten is thans evenwichtiger en de regeling voorziet in een zekere waardevastheid van de pensioenrechten. Voor de reeds ingegane pensioenen (onder de oude regeling) blijft de jaarlijkse aanpassing ten laste van deze voorziening noodzakelijk.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Sinds juli 1982 wordt een gedeelte van de prijscompensatie gereserveerd. Voor de besteding hiervan dient de bestemming ten dele nog te worden vastgesteld.

De gelden zijn in principe bestemd voor de invulling van de gevolgen van de arbeidstijdverkorting (ATV).

De opbouw van de vorenstaande reserve is als volgt:

Partij

Stand op 1 oktober 1983	f	95.461,05	
Bij: Reservering niet ingevulde ATV		76.100,--	
Rentevergoedingen		5.750,96	
Gereserveerde prijscompensatie (0,44 %)		3.210,--	
	f	180.522,01	
Af: Kosten beleidsmedewerker mei t/m september 1984		23.793,76	
Stand op 30 september 1984	f	156.728,25	

Neveninstellingen

Stand op 1 oktober 1983	f	30.708,22	
Bij: Rentevergoedingen		1.804,17	
	f	32.512,39	
Af: Naar neveninstellingen	%	3.294,19	
Stand op 30 september 1984 (betreft Stichting Vorming)		29.218,20	
Totaal reservering op 30 september 1984	(b) f	185.946,45	

De totale voorziening bijzondere verplichtingen personeel bedraagt op 30 september 1984 (a+b) f 1.008.532,30

=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Afdelingen en debiteuren

Stand op 1 oktober 1983	f	25.035,71
Af: Afboeking leningen	f	2.417,92
Bijdrage afdeling Breda		1.000,--
Afschrijving debiteuren		328,30
		<hr/>
		3.746,22
Stand op 30 september 1984	f	21.289,49
		=====

Deze voorziening is bestemd om sanering van afdelingsfinanciën mogelijk te maken.

Tevens kunnen dubieuze vorderingen ten laste van deze voorziening worden gebracht.

Voorziening aanschaf apparatuur en inventaris

Voorziening op 1 oktober 1983	f	459.556,65
Bij: Uit verdeeld overschot 1982/1983		70.000,--
		<hr/>
	f	529.556,65

Bij: Doorberekend in 1983/1984:

- bureaunkosten	f	129.000,--
- huisvestingskosten		66.000,--
- bestuurskosten		10.300,--
		<hr/>

205.300,--

f 734.856,65

Af: Onttrokken in verband met diverse aanschaffingen
 volgens onderstaande specificaties

276.365,88

Stand op 30 september 1984

f 458.490,77

=====

De reservering is bestemd voor de aanschaf van diverse apparatuur, inventaris en een auto in de komende jaren.

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING BALANS

Aanschaffingen apparatuur 1983/1984

Fotozetmachine en toebehoren	f	153.651,61
Tekstverwerkende apparatuur		71.626,60
Kopieerapparaten		15.422,40
Vouwmachine		6.210,34
Aanlijnmachines		6.091,16
Etsapparatuur		5.831,--
Videorecorder		2.869,--
Televisietoestel		1.998,--
Geluidsapparatuur		1.394,--
Telefoonmodem		3.867,50
Fotokamera		669,--
Signaalontvangers		612,85
	(a) f	<u>270.243,46</u>

Aanschaffingen inventaris 1983/1984

Meubilair	f	2.283,19
Vloerbedekking		3.839,23
	(b) f	<u>6.122,42</u>

Totaal aanschaffingen 1983/1984	(a+b) f	<u>276.365,88</u>
---------------------------------	---------	-------------------

Voorziening onderhoud pand Nicolaas Witsenkade

Voorziening op 1 oktober 1983	f	257.271,93
Bij: Gereserveerd ten laste van de exploitatie 1983/1984		162.200,--
	f	<u>419.471,93</u>
Af: Luchtverversingsapparatuur	f	47.909,40
Subsidie Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	%	7.800,--
- transporteren -	f	<u>40.109,40</u>
	f	419.471,93

TOELICHTING BALANS
 =====

- transport -	f	40.109,40	f	419.471,93
Af: Ventilatiesysteem vergaderzaal		15.631,09		
Diverse werkzaamheden pand		14.383,11		
Afzuiginstallatie kantine		4.533,56		
Overige exploitatiekosten		10.716,24		
				85.373,40
Saldo op 30 september 1984			f	334.098,53
				=====
<u>Voorziening kongressen</u>				
Deze voorziening is als volgt opgebouwd:				
<u>Partijkongres op 11 t/m 13 april 1985</u>				
Gereserveerd ten laste van de exploitatie 1983/1984			f	138.000,--
Stand op 30-9-1984	(a)		f	138.000,--

<u>Rooie Vrouwenkongres op 1 en 2 maart 1985</u>				
Gereserveerd ten laste van de exploitatie 1983/1984			f	21.700,--
Stand op 30-9-1984	(b)		f	21.700,--

<u>Rooie Vrouwendag op 7 april 1984</u>				
Stand op 1 oktober 1983			f	8.200,--
Af: Kosten Rooie Vrouwendag:				
- Kongresstukken	f	8.832,25		
- Artiesten		2.480,--		
- Reis- en verblijfkosten		1.667,37		
- Zaalhuur		1.088,70		
- Overige kosten		2.119,95		
				16.188,27
Tekort			f%	7.988,27
Gebracht ten laste van de exploitatie 1983/1984				7.988,27

Stand op 30-9-1984	(c)		f	-,--

Totaal reservering kongressen op 30-9-1984	(a t/m c)		f	159.700,--
				=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING BALANS

=====

Voorziening projekt buitenlanders en verkiezingen

Stand op 1 oktober 1983	f	-,--
Uit verdeeld overschot 1982/1983		25.000,--
		<hr/>
Stand op 30 september 1984	f	25.000,--
		=====

Dit betreft een reservering voor de kosten inzake activiteiten voor het werven van kiezers en leden onder de in Nederland wonende buitenlanders.

Dit houdt verband met het feit dat bepaalde groepen in Nederland wonende buitenlanders in 1986 kiesrecht ten aanzien van de gemeenteraden verkrijgen.

Verkiezingsfonds

Stand op 1 oktober 1983	f	337.588,04
Bij: Uit verdeeld overschot 1982/1983		250.000,--
		<hr/>
	f	587.588,04
Bij: Bijdrage Partij van de Arbeid 1983/1984	f	262.100,--
Bijdrage uit SGGP 1983/1984		237.900,--
Individuele bijdragen		21.498,85
		<hr/>
		521.498,85
	f	1.109.086,89
Af: Onderzoekkosten	f	18.392,--
Diverse kosten		1.783,70
		<hr/>
		20.175,70
Stand op 30 september 1984	f	1.088.911,19
		=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING BALANS
=====

Spaarfonds afdelingen

Stand op 1 oktober 1983	f	792.457,61
Bij: Rentevergoeding 1983/1984		54.505,39
Gereserveerd uit kontributie-ontvangsten, 4 %		348.930,62
	f	<u>1.195.893,62</u>

Af: Uitkeringen in verband met tussentijdse en
deelraadsverkiezingen:

Rotterdam	f	17.662,59
Krimpenerwaard		9.188,--
Albrandswaard		2.248,--
Lobith		796,--
		<u>29.894,59</u>

Stand op 30 september 1984	f	<u>1.165.999,03</u> =====
----------------------------	---	------------------------------

Kapitaal

Vermogen op 1 oktober 1983	f	7.258.285,02
Bij: Rentebaten 1983/1984 over werkkapitaal (2½ %)		106.457,12
Overschot 1983/1984		520.081,04
Stand op 30 september 1984	f	<u>7.884.823,18</u> =====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
=====

Kontributies

Kontributies, bruto f 8.723.265,42
=====

Betreft de in het boekjaar ontvangen kontributies.
Met ingang van dit boekjaar worden de kontributie-
aandelen onder de lasten verantwoord, konform de
begroting.

FBA en SGGP

Betreft de in het boekjaar ontvangen FBA-bijdragen en kontributies SGGP.
Deze zijn als volgt te specificeren, naar jaren waarover verschuldigd:

Bijdragen vorige jaren	f 92.528,--
Bijdragen 1983/1984	993.210,07
	<hr/>
	f 1.085.738,07 =====

Rentebaten, per saldo

Ontvangen renten

Rente deposito's	f 233.627,59
Rente staatsleningen	427.500,--
Rente bank en giro's	29.713,53
Rentevergoeding Tweede Kamerfractie	21.146,78
Rentevergoeding rekening-courant "De Centrale"	16.234,95
Overige rentebaten	1.611,19
	<hr/>
	f 729.834,04

Af: Betaalde rentevergoedingen

Werkkapitaal	f 106.457,12	
Spaartegoed afdelingen	54.505,39	
Stichting Fonds Bijzondere Publikaties	35.689,78	
Voorzieningen bijzondere verplichtingen		
personeel	7.555,13	
	<hr/>	
		204.207,42
		<hr/>
		f 525.626,62 =====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
=====

<u>Huuropbrengst</u>	f	384.000,--	=====
Betreft de aan de Partij en neveninstellingen berekende huur van het pand Nicolaas Witsenkade 30 te Amsterdam.			
<u>Overige opbrengsten</u>			
Voordelig saldo Europese Verkiezingen (zie specificatie hierna)	f	20.834,34	
Vrijval reservering kortingen pensioenpremies 1980		70.425,--	
Doorberekende kosten afdeling administratie:			
- Tweede Kamerfractie	f	49.600,--	
- Stichting Vormingswerk		46.100,--	
- Dr. Wiardi Beckman Stichting		50.800,--	
- Voorwaarts		21.600,--	
- Evert Vermeer Stichting		11.700,--	
- Jonge Socialisten		11.700,--	
- Stuurgroep Europese Politiek		3.600,--	
		<hr/>	195.100,--
Overige doorberekeningen:			
Stuurgroep Europese Politiek:			
- Huisvestingskosten	f	3.000,--	
- Bureaukosten		7.297,40	
		<hr/>	10.297,40
Giften			13.796,12
Voordelig verschil doorberekende reizen			9.500,10
Minder benodigde bijdrage Jonge Socialisten 1983			5.932,02
Minder benodigde bijdrage SGGP 1983			5.077,80
Ontvangen huur diversen			3.828,75
Diverse baten			1.806,38
	f	336.597,91	=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
=====

Specificatie saldo Europese Verkiezingen

Lasten

Salarissen en sociale lasten	f	207.216,--
Konferenties, manifestaties		222.505,88
Affiches, foldermateriaal		466.490,09
Advertentiekosten		414.916,51
Kosten slingertournee		55.147,41
Reis- en verblijfkosten		85.960,90
Kongreskosten		64.345,85
Aktiviteitenpot gewesten		64.256,46
Groepsreizen Straatsburg		29.854,20
Europees rapport		24.352,44
Audiovisueel materiaal		18.295,40
Onderzoekkosten		34.137,60
Kosten artiesten diverse bijeenkomsten		40.317,56
Bureaunkosten		42.212,02
Extra kosten radio- en t.v.-uitzending		10.027,12
Publikaties partijpers		5.788,--
Overige kosten		79.211,84
Totaal lasten	(a) f	1.865.035,28

Opbrengsten

Europees parlement	f	1.435.685,82
Europese parlementsleden		140.000,--
Federatie van socialistische partijen		104.116,36
Inzamelingsaktie		206.067,44
Totaal opbrengsten	(b) f	1.885.869,62

Per saldo voordelig (b-a) f 20.834,34
=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
=====

Bestuur

Salarissen en sociale lasten	f	640.105,16	
Onkosten voorzitter en sekretaris		26.692,20	
Kostenvergoedingen PB en DB		33.727,60	
Autokosten, inkl. reservering vervanging		27.294,38	
Autokostenvergoeding assistent-sekretaris		10.697,28	
Vergaderkosten		10.044,45	
Bureaunkosten		157.484,40	
Huisvestingskosten		71.538,24	
Accountantskosten		35.027,40	
Kosten extra beleidsmedewerker	f	23.793,76	
Af: Bijdrage uit "Reservering ATV"		23.793,76	

			-,--
Diverse commissies		16.109,35	
Tourneekosten		4.992,28	
Reis- en verblijfkosten medewerkers		5.438,25	
Advertentiekosten KKN-oproep		9.906,62	
Jubileumkosten 90 jaar SDAP		7.978,57	
Overige kosten		9.723,77	

	f	1.066.759,95	-----

Service-apparaat

Salarissen en sociale lasten	f	1.684.946,96	
Huisvestingskosten		311.480,74	
Bureaunkosten		164.006,22	
Komputerkosten		327.902,02	
Reis- en verblijfkosten		11.329,79	
Diverse kosten		1.853,03	

	f	2.501.518,76	-----

In tegenstelling tot voorgaande jaren worden de doorberekeningen van het service-apparaat thans opgenomen onder de "overige opbrengsten".

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatiekosten pand

Toevoeging voorziening onderhoud pand	f	162.200,--
Belastingen onroerend goed		26.356,--
Verzekeringen		6.854,70
Water		2.452,06
Overige exploitatiekosten		4.518,--
	f	202.380,76

Kongres en partijraden

Reservering kongres 1985	f	138.000,--
Partijraden		21.728,32
	f	159.728,32

Voorlichting en publiciteitBlad "Voorwaarts"

Salarissen en sociale lasten	f	196.171,94
Drukkosten		457.660,41
Verzendklaar maken		117.782,35
Porti		267.025,82
Foto- en tekenkosten		32.382,94
Honoraria derden		88.767,69
Komputer- en inningskosten		20.223,63
Administratiekosten		21.600,--
Huisvestingskosten		22.293,67
Bureaunkosten		14.897,79
Abonneewerving		38.881,33
Reis- en verblijfkosten		10.283,71
Diverse kosten		1.158,19
	f	1.289.129,47

Af: Abonnementen, losse verkoop	f	747.727,60
Advertentie-opbrengst		21.697,87
Doorberekend aan campagne		
Europese Verkiezingen		96.535,82
		865.961,29
Nadelig exploitatie saldo	(a) f	423.168,18

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

=====

Voorlichting

Salarissen en sociale lasten	f	220.724,82	
Bureaunkosten		45.752,20	
Huisvestingskosten		22.293,67	
Ledenwinakties:			
- Advertentiekosten	f	61.824,82	
- Folders		27.528,35	
- Ledenwerfmap		4.908,75	
- Overige kosten		6.734,31	
			100.996,23
Reis- en verblijfkosten			16.961,98
Kosten brochures en verkoopartikelen	f	63.399,66	
Af: Opbrengst		54.389,--	
			9.010,66
Abonnementen			4.267,64
Kosten radio- en t.v. uitzendingen			8.040,58
Diverse kosten			1.009,20
	(b) f		429.056,98
			=====
Totaal kosten voorlichting en publiciteit	(a+b) f		852.225,16
			=====

Sekretariaat buitenland

Salarissen en sociale lasten	f	177.283,49	
Buitenlandse vertegenwoordigingen	f	81.621,78	
Af: Subsidie Ned. Hervormde Kerk		7.216,70	
			74.405,08
Socialistische Internationale:			
- Vaste bijdrage	f	74.716,15	
- Extra bijdrage in verband met conferentie		42.970,15	
	f	117.686,30	
- Af: Uit verdeeld overschot 1982/1983		50.000,--	
			67.686,30
Transporteren	f		319.374,87

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Transport		f	319.374,87
Huisvestingskosten			25.576,64
Bureaustkosten			11.238,71
Kostenvergoeding sekretaris			15.375,--
Overige lidmaatschappen			10.545,86
Diverse commissies			5.917,70
Abonnementen			4.327,71
Reis- en verblijfkosten			1.583,77
Diverse kosten			3.805,56
		f	397.745,82
			=====
<u>Rooie Vrouwen</u>			
Salarissen en sociale lasten		f	306.846,69
Kosten bestuur			54.101,40
Bureaustkosten			41.875,22
Huisvestingskosten			42.525,93
Kommissiewerk			6.961,76
Internationaal kontakt			6.901,85
Nadelig saldo Rooie Vrouwendag			7.988,27
Reservering Rooie Vrouwenkongres 1985			21.700,--
Rooie Vrouwenraad			3.718,05
Regionale dagen			2.617,15
Kosten brochures	f	49.481,64	
Af: Opbrengst brochures		27.459,69	
			22.021,95
Diverse kosten	f	7.009,39	
Af: Diverse opbrengsten		650,--	
			6.359,39
		f	523.617,66
Af: Kosten blad "Rooie Vrouw"	f	56.097,31	
Opbrengst abonnementen en losse verkoop		57.346,95	
			% 1.249,64
		f	522.368,02
			=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

=====

Fonds Internationale Solidariteit

FDR/FMLN	f	10.000,--
Bijdrage aktie Zuid-Afrika		3.605,32
Frente Amplio del Uruguay		2.500,--
Burgerinspraak over de grens		2.000,--
Charta 77, schrijfmachines		2.000,--
Radicale Partij van Chili		1.906,--
Nepali-Congres		1.500,--
Spanjemonument		1.000,--
Kongres Socialistische Partij Portugal		1.000,--
Socialistische Commissie van Joden in de Sowjet-Unie		1.000,--
Ant. Garcia, Colombia		1.000,--
Nicaragua		450,--
Anti-Apartheidsbeweging		250,--
	f	<u>28.211,32</u>
Af: Nog te besteden uit boekjaar 1982/1983	f	3.629,58
Giften		190,--
		<u>3.819,58</u>
	f	<u>24.391,74</u>
		=====

Aktiesekretariaat

Salarissen en sociale lasten	f	86.839,08
Sociale werkvoorziening dienstweigeraar		20.521,25
Bureaukosten		23.136,93
Huisvestingskosten		14.048,06
Kosten permanente campagne (zie specificatie hierna)		136.074,60
Werkgroep Milieu en Energie		8.290,05
Werkgroep Ombudswerk		15.425,93
Werkgroep Onderwijs		3.421,66
Werkgroep Volkshuisvesting		3.186,65
Transporteren	f	<u>310.944,21</u>

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

=====

Transport	f	310.944,21
Werkgroep-Werkgelegenheid en bedrijfsdemocratisering		4.805,04
Kernwapendemonstratie		6.429,36
Reis- en verblijfkosten		6.890,07
Diverse akties		1.271,--
Diverse kosten		1.089,42
	f	331.429,10

=====

Specificatie kosten permanente campagne

Permanente Kampagnekrant	f	53.211,37
Folders		51.967,17
Advertentiekosten		37.666,49
Vergaderkosten		12.882,99
Decoratiemateriaal		7.832,65
Zaalhuur		3.396,36
Divers drukwerk		2.268,35
Porti		2:157,65
Bijdrage gewesten		2.155,--
Pennensets		4.349,45
Kosten "Witsenkader"		8.136,74
Overige kosten		3.261,75
	f	189.285,97
Af: Doorberekend aan blad "Voorwaarts"		53.211,37
	f	136.074,60

=====

Toevoeging voorzieningen

Reservering niet-inge vulde ATV	f	76.100,--
---------------------------------	---	-----------

=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM

=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

=====

Gewesten en afdelingen

Kontributie-aandelen

Afdelingen	f	933.623,88
Gewesten		695.615,67
Aktiviteitenpot afdelingen		243.926,19
Bijdrage agglomeraties en openbare lichamen		18.500,--
Steunpunten gewesten		289.280,--
Spaarfonds afdelingen		348.930,62
	f	<u>2.529.876,36</u>

Opbouwwerk gewesten

Noord Brabant - West	f	24.310,83
Noord Brabant - Oost		9.610,01
Limburg		17.174,77
Groningen		5.000,--
Twente		5.000,--
Streekfederatie IJsselmeerpolders	f	12.046,16
Af: Uit verdeeld overschot 1982/1983		
(gedeelte)		12.046,16
		<u> --</u>
Diversen		75,20
	f	<u>61.170,81</u>
Af: Gereserveerd in 1982/1983		32.500,--
		<u>28.670,81</u>

Diversen

Ongevallenverzekering gewestelijke sekretarissen		889,60
	f	<u>2.559.436,77</u>
		=====

PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
=====

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN
=====

Overige lasten

Kosten receptie J. den Uyl	f	26.273,17
Advieskosten advocaat		11.986,75
Kosten personeelsevenementen		11.571,70
Overige personeelskosten		16.858,61
Subsidies en bijdragen		7.698,56
Kosten publikaties		6.753,21
Diverse nagekomen kosten 1983		5.413,44
Bijdrage projekt Krisis en onverdraagzaamheid		36.052,75
Medische keuringen		18.512,--
Advertentiekosten		3.590,62
Diversen		6.651,77
	f	151.362,58
		=====